Dauid:qa ex eo mater eiꝰ descēdit:ꝙ & Iudæi confessi sunt. Ex sacerdotali q̄q; tribu descēdit:qa dū solū illæ duę tribꝰ.s. regalis & sacerdotalis adinuicē possent cōtrahere cōiugia,& nullæ alię tribus ſm dñi legem. Aaron aūt primus sacerdos & summus a dño institutus in vxorē duxerit de tribu Iuda: & Ioiades summus sacerdos vxorē habuerit similiter de tribu Iuda & stirpe regia. Et ecōtrario aliq de tribu Iuda ducerent in vxores de tribu sacerdotali. Sic beata Maria ex sacerdotali etiam tribu descendit. vñ & Elizabeth de tribu sacerdotali orta erat cognata ꝟginis.i.actiuans. Ex ꝓphetali q̄q; dignitate descendit q̄ dici pōt cœlestis: qa ꝓphetiæ donū a deo est immediate ex eo ꝙ ex Nathan ꝓpheta descendit: ac etiam Dauid & Salomone:q fuerunt ꝓphetæ. In substantia quoq; dignissima fuit.i.in ꝑsona sua.nā ipsa est regina cœlorum.ipsa est regina q̄ assistit a dextris dei ī fimbrijs aureis &c. Fuit & sacerdotissa iustitiæ q̄ ꝓprio filio non pepercit: sed stabat iuxta crucē Iesu. Non vt dicit bea. Amb. vt mortem filij aspiceret:non vt dolorem filij cōsideraret:sed vt salutem humani generis expectaret:parata ipsa offerre filium deo ꝓ salutatione mundi. Prophetissa fuit:cum ait. Ecce em̄ ex hoc beatā me dicent oēs generationes. In cuius figuram dicit Esaias. Accessi ad ꝓphetissam &c. In efficientia quoq; fuit dignissima. Ipsa em̄ triplicem dignitatem originaliter trāsmisit in filium principaliter:specialiter in nos. Post hęc generaliter filium genuit qui rex & sacerdos & ꝓpheta fuit. Rex:qa in vestimento suo.i.in humanitate scriptum habet: rex regum & dñs dñantium. Rex sum ego ait ipse Pilato. de q̄ solo sapiētes sapienter q̄sierūt dicētes. Vbi est qui natꝰ est rex iudæoꝝ? Sacerdos est iustitiæ ſm ordinē Melchisedech qui per proprium sanguinem introiuit semel in sancta æterna redemptione inuenta. Ipse etiam propheta ꝓmissus per Moysen potens in opere & sermone. Et istam triplicē dignitatem beatissima Maria in nos transmisit q̄ nos fecit deo regnum & sacerdotes:immo regale sacerdotium ad regēdum nos virtutibus:& immolandū deo hostiam laudis & bonorum operum. Et sic patet q; gloriosa dicta sunt de ea quantum ad maximam nobilitatem & dignitatem.

§.IIII. SED PRO MAIORI DECLARA

de nobilitate secūdum carnē & vñ oriatur.

tione nobilitatis q̄ est ſm carnē. Nota ſm Alb̄.vbi.s̄.ꝙ nobilitas ista ſm carnem est reductio carnalis originis a parentibus ſm sæculum in diuitijs potentia vel dñio constitutis ex q̄bus quantū ex parte naturæ est creat̄ in filijs similitudo cōplexionis & conformitas moꝝ: & imitatio operationis. Hō em̄ pauꝑ & ignobilis si diuitijs cœperit affluere:incipiet delicijs magis vacare:cibis delicatioribus se nutrire:& sic cōplexionē nobilitare:exercitijs honestioribus occupari:parua dāna minus curare:paruis lucris minus inhiare:dona minus curare:alienum dñium minꝰ timere: libertatem magis appetere maioꝝ consortia ꝯhere:cum ipsis matrimoniū iūgere:& eoꝝ opera & mores imitari:& sic natura primo seruilis & ignobilis victa ꝑ consuetudinem in ꝯriū trāsmutat̄. Et quāto hęc a remotiori & diuturniori radice ad ramos trāſmittit̄:tāto magis naturæ inclinatio indurat̄ & inseparabilior efficit̄:vt in filijs quantū ex parte naturæ est conditio simillima patribꝰ inueniat̄ inclinatio naturalis:& hæc apponit nobilitas carnis:q̄ quātū est de sui natura semꝑ ad honesta & decētia plus q; ad vilia inclinat̄. Et hoc totum verum est nisi libertas arbitrij vel consuetudo vel alia causa extrinseca ꝯriū opet̄. Et sic patet ꝙ nobilitas non est tm̄ ex q̄litate cōplexionis:cū rex vel digna ꝑsona melācholicæ cōplexionis magis sit audax vel largus rustico ꝓpter consuetudinē sanguineæ complexionis. Licet em̄ aīa non sit ex traduce:tñ existēs in carne operat̄ plus vel frequētius ſm ꝙ a carne amplius ad aliqua inclinat̄.

Quę nobilitas magis laudanda.

Qđ aūt sola nobilitas mētis videt̄ laudanda. Rñdemus ꝙ si æqualitas operationis ꝯria agit nobilitati originis tanto vitiosior & detestabilior est deformitas operationis:quanto magis est ꝯ naturalem inclinationē originis. Et sic magis culpabilis est nobilis vitiosus q; ignobilis vbi autem nobilitas originis perficitur & ornat̄ nobilitate morū & operis:vtraq; alteri præstat incremētum laudis. Deinde virtus originis ostendit̄ in operatione non quasi aduentitiam vel cito mutabilem:sed quasi ꝓpriam & innatam & debitam nobilitatē ꝯxerit a parēte. Et dum virtus mētis fundamentū & radicē habet nobilitatem carnis difficultius a virtute moueat̄ a dignitatibꝰ non mutabilibꝰ: sed q̄si innatis minus eleuet̄ in humiliationibus q̄si magis idignis altius exaltet̄:& si virtus mētis forsitan tepuerit ipsa carnis nobilitas eam ad nobilia excitat. Et inde est ꝙ si hæ duæ nobilitates coniungunt̄ ambæ merito collaudant̄. Vñ dr̄ de scō Grego. Fulgebat duplex in venerando decus &c. Si autem separant̄ hæ duæ nobilitas carnis non laudat̄: sed vituperat̄ qñ deest nobilitas mentis. Nobilitas autem mentis sine nobilitate carnis tanto amplius laudat̄: quanto etiā propriam vincens naturam laudabiliter operat̄. Vñ versus Iuuenal̄. Malo pr̄ tibi sit Thersites dūmodo tu sis Eacide similis:vulcaniaq; arma capessas:q; te Thersiti similem ꝓducat Achilles.

Arguit̄ ꝙ magis debuit eē ignobilis.

Si aūt dicat̄ videt̄ ꝙ beata virgo magis debuit esse ignobilis cōditionis ſm carnem q; nobilis:tum quia.i. Coꝝ.i.dr̄. Non multi sapientes ſm carnē nō multi nobiles: sed ignobiliora mūdi & cōtemptibilia:& q̄ non sunt elegit deus vt confundat fortia. Sed beatam mariam elegit deus & præelegit:ergo debuit potius esse ignobilis. tū quia glo. ibi dicit. Venit humilis deus non quærens altos sed hūiles. Vñ non elegit reges vl̄ senatores vel philosophos vl̄ oratores: sed plæbeios:pauperes indoctos piscatores. Et sic ista oībus præelectissima videt̄ ꝙ debuit esse plæbeia & paupercula. tū qa videt̄ maior humiliatio dei nasci de ignobili q; de nobili.

Rñsio.

Ad q̄ rñdet̄ ꝙ illa dicta sunt de prædicatoribus primis ꝑ quos mūdus erat cōuertendus ad fidem q̄s cōgruebat esse plæbeios & inductos ne eorum sapīæ potētiæ vel dignitati ascriberet̄ id qđ deꝰ ꝑ grām & suū mysteriū operabat̄ & sic crux Christi euacuaret̄. Vñ cōgruebat ꝙ non ī doctis humanæ sapīæ verbis:nec ī potentia dignitatis hoīes ad fidem dęciperent̄ vel cogerent̄: sed simplicibus simplicium verbis exterius diuina virtute cooperante īterius humiles ꝑ humiles vocarent̄:& sic deus hūilis exaltaret̄ & diabolꝰ q ꝑ superbiā vicerat vinceret̄: vñ glo. ibi nisi fideliter ꝓcederet piscator:humiliter non sequeret̄ orator. Sed in beata Maria alid reformat pactum matre dñi quā decebat modis oībus q̄bus potuit exaltare. & sibi nostram naturam vniēdam ī ipsa:de q̄ eā assumpsit ꝑ oīa honorare:vt sua erga nos grā tanto maior appareret quanto naturam sibi īseparabilius vniuit. Et quāto modus illius vnionis multiplicius decoraret:eiꝰ q̄q; humilitas tanto ꝓfundior & maior grāæ capacior. fieret:quāto etiā & grāæ plenitudo & nobilitas eleuaret:tāto ēt humilitas maior est & magis laudat̄: quāto q̄s nobilis & magnꝰ existens humiliat̄. vñ be. Ber. ī alto non altum sapere:sed humilibꝰ consentire:maxime virtutis est.

¶ De concæptione beatæ Mariæ. Cap. IIII.

MEMORIA MEA IN GENERA

tione sæculorū. Eccli. xxiiij. Et quomodo sit ista de tripli memoria de virgine singularissime ī gñatiōe sæ ci libro culoꝝ ōndit pš.xxxix.cū ait ī ꝑsona eiꝰ. In capi ī q̄ scri te libri scriptū est de me:vt facerē volūtatē tuā. Vbi sciēdū ptū ē de ꝙ tres sunt libri ī q̄bus est scriptum de ea & memoria eius. Maria.

¶ Primus liber æternalis cognitionis.
¶ Scđs liber figuralis descriptionis.
¶ Tertius liber ꝑfectionalis eruditionis.

In prīo gñata sunt sæcula ī mēte diuīali ꝑ ꝓordinationem.
In scđo gñata sunt sclā ī esse naturali ꝑ narrationem.
In tertio gñata sunt sclā ī esse spūali ꝑ reformationē.
Et in oībus his est memoria ꝟginis ī capite cuiuslibet libri vt quid singularissimum scriptum.

§.I. QVANTVM AD PRIMVM EST

sciendū ꝙ liber æternalis est mens diuīa ī quo sunt oīa quæ fuerūt sunt & erūt scripta: ista scriptura est notitia dei q̄ est oīm rerū:non solū q̄ facta sunt:sed etiā q fieri possunt quæ nunq; erūt:sed eoꝝ q̄ creata sunt & creabunt̄ seu erūt. Inter cætera sunt ī hoc libro æterno scripti oēs electi dei præordinati ab eo ī vitam æternā & oīa bona q̄ eis collaturus est de quo libro dicit apl̄s de q̄busdā discipulis ad Phil̄.iiij. Quorum noīa scripta sunt ī libro vitæ. vñ & gratia. dicit de pœ. di.iiij.pctm̄.ꝙ ſm ꝓscientiam aliquē scribi ī libro vitæ: est aliquem præordinari ad vitam.s.grāæ & gloriæ qđ ab æterno ꝓordinatū est. & Moyses Exo.xxxij. Aut dimitte populo isti hāc noxā.s.idolatriæ cōmissæ ad montē Sinai adorādo vitulum:aut dele me dę libro quem scripsisti.q.d. Quia scio te

de libro vitæ nota.

scio te nō velle me delere de lib̄. viuētium:iō parce huic populo. In hoc libro nō est prioritas tꝑis:vt.s.prius mēs diuina vnum cognoscat & postea aliud sed prioritas dignitatis vt dicat̄ prius scriptū qđ nobilius & perfectius faciendū est dispositū. Sicut etiā accipit̄ qđ ait Ioan.bap.de Christo. Añ me factus:qa prior me erat. Io.i. Nō q̄dē tꝑe prius cōcæptus & natꝰ est Christus Ioāne:sed Ioānes priꝰ factꝰ est.i.ꝯcæptꝰ ꝑ sex mēses:vt patet Luc.i.sed dr̄ xp̄s añ eū factus & prior dignitate:qa sine cōparatione xp̄s ꝑfectior sāctior & dignior Ioanne. Et isto mō dicere pōt btā Maria: in capite libri.s.diuinæ ꝓordinationis scriptū est de me:qa ab æterno præcognouit & ꝓordinauit deꝰ tꝑe suo concipiendam & nascēdā ꝟginē q̄ esset sanctior vniuersis puris creaturis:etiā angelis Et ideo in capite libri dr̄ scriptum de ea vt faceret voluntatē dei:qa præ cæteris ꝑfectius ōꝑata est ſm voluntatem dei vt esset grā & gloria excellentior oī pura creatura. Vñ & de ea cantat̄. Elegit eā deus & ꝓelegit eā. Elegit ab æterno præordinando. Et præelegit eā.i.præ oībus alijs excellentiorē disposuit facere. In gñatione ergo sæculoꝝ ſm.s.ꝙ fuerāt creāda disposita in mente diuina:ab æterno fuit memoria huius ꝟginis vt quid singularissimum.

§.II. QVANTVM AD SECVNDVM

de scđo libro.s. figural̄ descriptionis.

Liber scđs figuris.s.descriptionis est vetus testm̄ in quo vt ait apl̄s oīa in figuram ꝯtingebant illis.i.Coꝝ.x. Et hæc est liber mandatoꝝ dei. Baruth.iiij. & cærimonialium & iudicialium & moraliū.s.decē ꝓcæptoꝝ. Huius aūt veteris testamēti primꝰ liber est Geñ. in quo data sunt mandata de iure naturali. & huius libri principiū est. In pricipio creauit deꝰ cœlum & terram &c. Et in capite libri huiꝰ dicere pōt beata Maria. scriptum est de me.s.figuralr̄. in quo pricipio narrat̄ gñatio sęculoꝝ.i.creatio reꝝ mundialiū. Vñ ibi dr̄. Istę sunt gñationes cœli & terræ.i.creatio. & memoria mea ait beata Maria ꝑ ecclīasticū. in gñatione sæculoꝝ.i.in figura fit mēntio de me in creatione mūdi.

Parētes marię figurāt̄ ꝑ cœlū & terram. Moralizatio ꝑpulchra

Moralr̄ igit̄ exponendo. In pricipio creauit deus cœlum & terrā inq̄t Moyses Geñ.i. In pricipio.s.tꝑis seu mundi:creauit.s.ꝑ figuram.i.prænuntiauit figurando creādos cœlum & terrā.i.parentes ꝟginis glīosæ Ioachim prēm & Annā mrēm eius. Sicut nobilius est cœlū terra:ita perfectior est pr̄: qa pricipiū actiuū q; mater q̄ est pricipium passiuum. & ideo prius describit̄ cœlum fc̄m & postea terra. Cœlum aūt dr̄ Ioachim pr̄:quia cœlestē.i. virtuosam habuit ꝯuersationem. Sicut em̄ cœlum est luminosum:ita & ipse fuit illuminatus lumine grāæ & doctrinæ legis diuinæ. Et sicut cœlum est puꝝ liberꝝ ab oī corruptione: ita Ioachim castus & mūdus fidem seruās vxori: nō miscēs se cū alia muliere:vt filios hr̄et cū vxor esset sterilis. Cœlum q̄q; dat pluuiā abundāter tꝑe suo. & Ioachim vt in legenda scribit̄ dabat abūdāter eleemosynas. Nā de redditibus suis faciebat tres ꝑtes. vnā videlicet paupibus. aliā ministris tēpli tertiā ꝓ sustentatione familiæ suæ.

Btā Anna assimilatur terrę q̄re & quō.

Terra aūt conuenienter significat Annā. Nā sicut terra est infimum elementorū & subijcit̄ influētiæ cœli:ita Anna hūilis erat:& subiecta in gubernatiōe domus viro suo vt oportet. Terra stabilis est in æternū stat inq̄t Salomō. Eccl̄s.i. ita Anna constans & fortis in sterilitate sua non turbulēta ꝯ deum murmurans ꝙ filios ei nō daret. Plærumq; em̄ id votis exposcimꝰ quod nō obtinuisse meliꝰ foret. ait Valerius maxi. Orat̄ importune a mulieribꝰ infœcundis ꝓ filijs habēdis:q habiti aliqñ sūt cā ꝑditionis parentum. Terra atterit̄ multis modis:& scīdit̄ ad fructificādum:ita & anna ieiunijs:vigilijs:& alijs modis castigabat corpus suum vt subditū esset rōni. Terra autem vt sequit̄ in Geñ.i.c. erat inanis & vacua. quia Anna erat sterilis & infœcunda vt maius inde appareret miraculū & magnificentia ex fœcunditate sibi collata. Tenebræ erāt super faciem abyssi quod pōt exponi & de conditiōe humani generis vbi est abyssus iudicioꝝ incognita ī quo humano genere erant tenebræ errorum & pc̄torum: declinatis pene omnibus ad idolatriā Gentilibus & Iudæis legem dei dissipantibus. Abyssus etiam dici potest ipsa Anna vt terra īfœcunda & ideo tenebræ afflictionis & confusionis erant ī ea: qa maledicta dicebat̄ sterilis opprobrio videlicet cōfusiōis q fructū nō faciebat. Vñ em̄ ait. b. Amb̄. Pudor est fœminis nuptiarum præmia non hr̄e ꝓpter qđ primo institutum est matrimonium:vt habet̄.xxxij.q.ij. pudor. Et spūs dñi ferebatur suꝑ aquas. Cū em̄ vt narrat historia Ioachim accessisset ad tēplum dñi in Hierl̄m iuxta mādatum legis ad offerēdum sacrificium:& cum fœcundis se pontifici præsentasset redarguit eū pontifex ꝙ sterilis cum fœcundis ad templum accessit: ꝓpter quod ille cōfusus ex improperio hmōi non redijt domū:sed ad ꝑmanendum cum pastoribus gregis sui abijt.

nota historiam

Qđ intelligens Anna solacio viri destituta:cū lachrymis dñm exorabat pro reuersione viri & remotione hmōi opprobrij:votum faciēs deo offerre fructū vētris sui. Et tūc spūs dñi ferebat̄ suꝑ hmōi aquas lachrymarum ad exaudiēdum votum eius & cōsolādum:vñ apparuit ei angelus dñi confortans & declarans steriliū partus fore mirabiles. vt patet de partu Isaac ex Sara sterili:& Sansonis ex matre sterili: & Samuelis ex Anna:ꝓnuntians ei reuersionem viri ad domum:qđ secutum est apparēte angelo Ioachim & reditum imperante ac cōcæptum futurum de ea q̄ dña mundi & mr̄ dei facienda erat. vnde sequit̄.

de septē dierum opibus circa beatam mariā moralr̄ factis.

Dixit ꝟo deꝰ. dicere dei est facere. Fiat lux. Vbi successiue narrant̄ opera sex dierum ī pricipio facta designantia sex ōꝑa mirabilia dei fc̄tā successiue in ꝟgine Maria ibi figurata. Et sic ī capite libri scriptum est de me &c. Et primum opus est concæptio ibi di. Fiat lux. In hoc præfigurās & ꝓordinans ꝯcæptū ꝟginis cuius vita gloriosa lucē dedit sæculo. Et facta est lux. Facta q̄dem tꝑe ꝓdeterminato quātum ad corpus a parentibus suis Ioachim & Anna vt cā instrumētali ꝑ eorum copulam carnalem. Non em̄ de spūscō cōcæpta est:qa hoc est priuilegium soliꝰ xp̄i: & hæreticum esset hoc dicere:sed ſm modum cōem gñatiōi humanæ. Facta est autem lux ista ꝟgo glīosa a deo principaliter quātum ad corpus:quia de sterili & optime cōplexionata & organizata quantum ad aīam:qm̄ ipse deus de nouo eā creauit post corpus ꝑfecte organizatum:& creando aīam in corpus suum infundit. vñ be. Hiero. Inter illas secreti vētris angustias manus oīpotentis semꝑ operat̄. idem plasmator corporis simul & animæ est. dis. lvi. nasci. Et sic concępta & animata beata maria inuenta est cum aliqua tenebra.s.pc̄tī originalis ꝯc̄ti post infusionem animæ in corpus. Sed subito diuisit deus lucem a tenebris eam sanctificando:& ab originali mundando. Et facta est tota lux & dies radiosa.

Maria ꝯparat̄ firmamento.

In secūda die fecit deus scđm opus.s.firmamentū. diuidens aquā ab aquis. Hoc firmamentū est beata Maria:quæ nata in mūdo semꝑ firma fuit in domino. Non em̄ ait. b. Berñ. festiuis laudibus natiuitas eius celebraretur si nō sancta nasceret̄.i. firmata in omni bono. positaq; est in medio aquarum superiorum & inferiorum. Aquæ fluxibiles sunt creaturæ rōne vtentes:vt angeli & homines:qui angeli etsi īmortales sint in sui essentia & homines quo ad aīam:tñ ꝯtinue fluunt per mutationē saltem cogitationum & affectionum: immo & vertibiles ad bonum & malum añ sui glorificationē. In medio ergo haꝝ aquaꝝ positum est istud firmamentum beata Maria:& ī medio sc̄toꝝ viæ & pr̄iæ diuisa est ab vtrisq; existens supra cōem statū viæ & infra statum pr̄iæ: cōicans cū vtrisq;:hn̄s cum supioribus ꝟtutum ꝑfectionem:cū inferioribus merēdi cōditionem. Cū supioribus securitatem ꝯ casum:cū inferioribus possibilitatē ad meritum. In tertia die cōgregatis aq̄s in locum vnū apparuit arida vocauitq; deꝰ aridam terram:cōgregatiōesq; aq̄rum appellauit maria. Cōgregatis igit̄ oībus gratijs sc̄tōrum in vnum locum.s.in animam virginis appellauit eam mariam:q̄si mare gratiarum. Oīa em̄ flumina in mare intrant. Eccl̄s.i. idest oēs grāæ in maria:& mare non redundat.s.in aliquā supbiam. vñ & ipsam ariolam ab omni concupiscētia vocauit terrā ꝓpter suā hūilitatem summam. Dr̄ em̄ humilis q̄si humi accliuis idest terrę. de qua dr̄ in Pš.lxxxiiij. Terra nr̄a dabit fructum suū. Et in alio. Deus operatus est salutem in medio terræ.i. ꝟginis.

Maria assimilat̄ terrę

Et dr̄ Maria media ꝓducta non correpta:qa semꝑ aucta est in ꝟtutibus. Ista igit̄ terra segregata ab aquis deliciaꝝ & populoꝝ & paruula in templo pn̄tata a parentibus deo dedicata germē cœpit ꝓducere herbas sc̄tārum cogitationū:flores feruentium desideriorum:fructus ꝑfectarum opationū q̄rū semē remāsit suꝑ terrā.s.exterioꝝ exēploꝝ. iuxta q̄ alij possint fructificare ꝑ imitationem. Insistebat em̄ orationi: meditationi ꝓ parte diei:exercitio corporali honesto alicui pro sustentatione vitæ obediens maioribus & reuerens æqualibus non inuidens:inferioribꝰ seruiēs. Loquendi parcior. legendi studiosior. Non in incerto diuitiarū:sed in prece pau

Universidad Rosario Archivo Histórico

peris ſpem reponēs: arbitrum mētis non hoīem ſed deum
quærens.In quarta die fecit deus luminaria magna.ſ.ſolem
lunā & ſtellas.Sol aūt iuſtitiæ eſt chriſt⁹ deus noſter.Sol aūt
materialis dr̄ factus illa die ex nubecula illa fc̄tā prima die:
q̄ dicta eſt lux ꝼm quoſdam doc.Ita & ſol ſpūalis q illumi-
nat omnem hoīem venientē in hūc mūdū:factus eſt concæ
ptus & nat⁹ de nubecula lucida.i.ꝟgine Maria. Tūc & luna
etiā formata.i.eccl'ia a Chriſto illuminata ſicut luna a ſole:
habuit ſuā perfectionem vnitā in nr̄a humanitate cū deo in
vtero virginis.Et ſtellæ quaꝝ nō eſt numer⁹ diuerſoꝝ ſc̄tō
rum lumen gr̄æ recipiētes a ſole xp̄o:qa de plenitudine ei⁹
nos oēs accæpimus gr̄am.Io.i.apparuerunt noctem vitæ p̄n
tis ſuis exemplis irradiātes.In q̄nta die creati ſunt volucres
cœli & piſces ex ip̄is aquis.Volucres ad alta volantes ſunt
actus vitæ contemplatiuæ.Piſces in mari fluctuāti diſcurrē
tes ſunt actus vitæ actiuæ.Et vtriq̧ ex aquis abūdātiſſimæ
gr̄æ eius ꝑceſſerunt.Quis enarrare valeat vel etiam cogita-
re altiſſimas cōtemplationes quas habuit in cōcæptu filij.
In viſitatiōe Elizabeth qn̄ dixit.Magnificat anima mea do
minū.In natiuitate filij cum vidit deum ex ſe natum:ab an-
gelis collaudatū:a paſtorib⁹ & magis veneratum:a Symeo
ne declaratum:& poſtea in p̄dicationib⁹: miraculis auditis
& viſis exaltatum.Nec tn̄ defecerūt in ea piſces.i.actus mīæ
actiuæ vitæ ad ꝑximū & cum labore.Nā nudū filium veſti
uit:cibo pauit:lacte potauit:hoſpitē in domo ſua paupcula
recæpit.Fugauit eum in Egyptum ne pderet:laborabat ma
nibus vt eius neceſſitatibus ꝑuideret. Deniq̧ iuxta crucem
ſtās cū filio crucifixo cruci ꝑ compaſſionem confixa erat.In
ſexta die fecit de⁹ hoīem & trāſlatum de terra in paradiſum
voluptatis dedit ei vſe dn̄ium vt p̄eſſet volucribus cœli &
piſcibus maris & beſtijs terræ ab eo creatis.Apl's. Paulus.i.
Coꝝ.xiij.aſſimilat ſtatū vitæ pn̄tis etiam in ſc̄tis ſtatui par-
uuli pueri.Statum autem btōrum ſtatui viri pfectæ ætatis.
vn̄ dicit.Cū aūt factus ſum vir euacuaui quæ erant puuli.Si
cut em̄ paruulus habet paruā notitiam de rebus & maxime
ſpūalibus:ſed vir magnam ſi ſe applicat in illis. Ita in pn̄ti
oīs notitia quē de deo habent etiam ſanctiſſimi hoīes eſt im
pfectiſſima & modica reſpectu cognitionis in patria. q̧uis
igit btā Maria habuit altiſſimam cognitionem de diuinis ī
pſenti:tn̄ alio mō habuit pfectiorem qn̄ aſſumpta eſt in cœ
lum & paradiſum tranſlata in aīa & corpe:vt vir hn̄s perfe-
ctiſſimā viſionē & fruitionē facta dn̄a oīm vt p̄ſit volucri-
bus angeloꝝ piſcib⁹ dæmonū in mari amaro pœnarū na-
tatib⁹. beſtijs hoīm mortalium.Deniq̧ die ſeptio qa qeuit
ab opibus ſuis deus & xp̄s in ſepulcro & tunc fides in virgi
ne ipſa:iō bn̄dixit ei & ſanctificauit ſtatuens leā diem ſepti
mā in veneratione haberi a fidelibus in honorem eius. Nō
quidē abſtinendo ab opibus manualibus ne videamur iu-
daizare.de cōſe.di.iij.ꝑuenit.ſed ieiunādo:orando frequen-
tius & eleemoſynas dando.Ecce ergo quō ī capite libri ſcri-
ptum eſt de ea:vt faceret &c.Et ſic ꝑ figuram memoria eius
eſt in generatione ſæculorum.

§.III.DE TERTIO LIBRO QVI EST

De nouo teſtō

nouū teſtm̄:p̄cipue euangeliū in quo docet omnis xp̄iana p
fectio pōt intelligi illud Ezech.ij.Et vidi.Et ecce man⁹ miſ-
ſa eſt ad me.& in ea inuolut⁹ liber ſcript⁹ intus & foris.Erāt
in eo ſcriptę lamentationes carmē & vę.Manus iſta eſt dei fi
lius.quo vt manu artificis factus eſt mūdus.Liber inuolut⁹
in ea eſt euangelium ſeu doctrina p̄dicata ab eo:q̄ inuoluta
& obſcura eſt Iudæis & gētilibus.ſcriptus eſt intus & foris
qa dirigit & informat ꝯuerſationē exteriorē & iteriorē hoīs
Sūt ſcripta in eo lamētationes ꝯpunctiōis q̄ dn̄t haberi pro
pc̄tis.iuxta. illud pniam agite &c.Carmē exultationis . qđ
qs debet hr̄e ꝑ expectatiōe bonoꝝ mercedis: vę cruciat⁹ dā
natiōis:quem debet qs timere ꝑ vitijs ꝑpetratis.iuxta illud
Mat.xxv.Ibūt hi ī ſuppliciū æternū:iuſti aūt in vitā æternā.
Principiū hui⁹ libri euāgelici eſt illud.Liber gn̄ationis Ieſu
Chriſti.Mat.i.ideſt in q̄ narrat gn̄atio tpalis Chriſti per quē
gn̄ata ſunt ſæcula.i.hoīes ī eſſe ſpūali.Et in fine hui⁹ genea
logiæ q eſt in capite libri noui teſtamenti ſeu euāgelij dicit.
Iacob autem genuit Ioſeph virū Mariæ.de q̄ natus eſt Ieſus
q dr̄ Chriſtus.In capite ergo libri ſcriptum eſt de me.vt face
rem voluntatē tuā in ſumēdo ſpōſum : in ꝯſentiēdo deo ad
concipiendum xp̄m.Et ſic memoria hui⁹ virginis eſt ī gn̄a-
tione ſc̄toꝝ ſpūali facta in dei incarnatione ex virgine. Sed Qō.
tūc q̄rit cū euāgeliſta narraret genealogiam Mariæ de qua
natus eſt xp̄s nō ex Ioſeph:q̄re deſcribit genealogiā Ioſeph
& non mariæ? Ad qđ r̄ndēt.b.Hiero.& Io. Dam. ꝙ nō fuit
conſuetudo Iudæis neq̧ diuinæ ſcripturæ genealogias po-
nere ꝑ mulieres:ſed per mares.Lex aūt prohibebat cōmiſce
ri connubia inter hoīes vnius tribus cum alterius tribus ho
minibus niſi inter ſacerdotalem & tribū Iuda regalem.Sed
fiebat matrimonium inter hoīes vnius tribus & vni⁹ fami
liæ.& qa Ioſeph erat iuſt⁹:vt dr̄ Mat.i.non ſumpſiſſet Ma-
riā in coniugē:niſi fuiſſet de tribu Iuda & familia Dauid qa
feciſſet contra legem.Ex hoc ergo ꝙ deſcribit genealogia Io
ſeph ichoata ab Abraā:ꝯñr ponit & genealogia Mariæ ſpō
ſæ ſuæ cū eſſent de eadem tribu & familia. Si vlterius q̄rat
q̄re ſcriptura nō cōſueuit genealogizare mulieres ſicut vi-
ros? Rñdit Alb.mag.in lib.ſup Miſſus eſt.ꝙ propter plures
cauſas.Pria qa ſex⁹ fœmineus indignior:vt virilis dignior
ꝑpter principalitatem gn̄andi.qa maſculus gn̄at in altero.
Scđo qa ſexus fœmineus eſt natura poſterior:prius em̄ for-
matus eſt Adā:poſtea Eua.& ip̄a de coſta eius. Tertia cā: qa
culpa prior.Prius em̄ Eua tulit de pomo vetito:poſtea Adā
forte ab ſuaſus.Et magis Eua ſeducta ſuperbia credens ſe fie
ri poſſe ꝑ eſum ſimilē deo:hoc Adam nō credidit.licet man
datum & ipſe tranſgreſſus eſt.Et hoc eſt qđ ait Apl's cum di
cit.Mulier em̄ ſeducta eſt in præuaricatione.Adā vero non
eſt ſeductus.Quarta rō:qa mulier ad opa infirmitatis ſignā
da eſt ꝯgruentior:qa debilioris rōnis & ꝟtutis corpalis. Cū
aūt p̄dictis rōnibus mulieres non genealogizēt:ab iſta ma-
ledictiōe eſt exempta btā Maria:cuius genealogia exp̄ſſiſſi-
me declarat & patentiſſime euāgelizatur.Qđ aūt hoc fit per
virum deſponſatum ſibi.i.Ioſeph:vt patet in euangelio:de
clarat eminentia dignitatis & humilitatis ſimul vt manife-
ſtet mirabilis pulchritudo:cū & dignitas extollit humilita-
tē:& ſup oia humilitas p̄cipue ornat dignitatem. Quid em̄
ait.b.Ber.ꝟtutum eſt æque potens oīm dæmonū debellare
ſupbiā & tyrānidē hoim? Cæteꝝ cū oīm indifferenter pſo-
narū hæc ſit.ſ.hūilitas.quædā turris fortitudinis a facie ini-
mici.neſcio q̄ pacto cuiusvis maior eſt in maioribus & ī cla
rioribus clarior comprobat.Nulla ſplēdidior gemma ī oī
p̄cipuo ornatu ſummi pontificis.Quo em̄ excellētior cæte-
ris ex humilitate patet illuſtrior ex ſeipō.hæc ille.Sicut ergo
dn̄s priuilegiauit mr̄em ſuā ſup oēs mulieres in eo ꝙ genea
logizet:ita & hūilitate adornauit ꝙ hæc genealogia ad ip-
ſam ꝑ virū Ioſeph deſcēdere demōſtrat.Circa quam genea-
logiam poſitam in capite libri euangelioꝝ tria ſunt conſide
randa.Primum eſt ꝙ nullæ fœminæ peccatrices in genealo
gia deſcribunt.Scđm ꝙ mali aliqui viri in ip̄a genealogia
inſeruntur.Tertium ꝙ multi boni in ipſa genealogia expri
munt.Quantū ad primū cā huius eē pōt ex eo ꝙ omnis pc̄ti
imitatio vel ſuſpitio a btiſſima maria excludi decuit.Sicut
autem a p̄re in filios ꝑ imitationem mala conuerſatio ſolet
deriuari:qa cum eis frequentius cōuerſant & vident eorum
mala opa.ita a mr̄ibus in filias:q̄ continue habitāt cum eis:
& vident opa eaꝝ:mali mores deſcēdunt ꝑ ſequelā. Nulla
ergo mater in genealogia mala deſignat:ne ſuſpitio vel mi
nima de eius imitatione in hoc oriat.nec eſt contra quod ait
Hiero.ſup mat.ſ.ꝙ nulla ſanctarum mulierū hic ponit. q̄ſi
diceret.ſed per contrariū peccatrices.vt Raab meretrix.Ruth
Moabitides gentilis.Berſabee adultera.Thamar incæſtuo-
ſa.Nam prædictæ mulieres quæ exprimunt in genealogia
fuerunt vtiq̧ malæ:ſed anteq̧ pertinerent ad genealogiam.
ad quod reſpicit beat⁹ Hieronymus.Fuit enim Raab mere-
trix anteq̧ deſponſaretur Salomoni:non autem poſtq̧ accæ
pit illum in virum :vnde pertinet ad genealogiam domini
deſcendentis ab ea.Sic Ruth accipiens in virum Booz:ex q̄
natus eſt Obeth:auum Dauid conuerſa eſt ad cultū veri dei.
Berſabee autem perpetrauit adulterium anteq̧ ſumeret ī vi
rum legitimum Dauid: & natus ex illo adulterio non poni
tur in genealogia dominæ.ſed Salomon qui natus eſt de le-
gitimo matrimonio ipſa honeſta ꝑmanente: ſic & Thamar
concæpto Saram & Phares:que pertinet ad genealogiā do-
minæ caſta ꝑmanſit.Et ꝼm hæc intelligi oportet dicta Alb.
& tunc non cōtradicūt verbis.b.Hiero.Quantum ad ſcđm
dicēdum ꝼm Alb.vbi.ſ.ꝙ ideo ortum habuit ab aliquibus trib⁹
deſcriptis viris in genealogia iſta malis triplici ex cā. Pria
quia

Scriptura nō genealogizat mulieres ſicut viros multis rōnibus.

i.tim.ij.

de trib⁹ circa genealogiam btē Mariæ ꝯſiderādis.

Ex aliqbus viris malis &c. rōnibus.

quia oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt. Et ꝼm illud
dr̄ in Cañ.cañ.Sicut lilium īter ſpinas:ſic amica mea īter fi-
lias.& ſicut ſpina roſam genuit Iudæa Mariā.canit eccleſia.
Scđa vt ſapientia dei miſericorditer appareret.Eſt em̄ exit⁹
de bono in bonum ſeu melius.vt illud. Vidit deus cūcta q̄
fecerat & erant valde bona.Geñ.i.Ex ſingulis em̄ creaturis
bonis factis reſultat pulchritudo vniuerſi q̄ eſt melius . Eſt
& exitus de malo in malū.ꝼm illud.Initium omnis peccati
ſupbia.Eſt & exitus de bono in malum:vt de muliere ini-
tium pc̄ti.Quartus exitus eſt de malo in bonum . Et hoc eſt
ꝑpriū dei cui⁹ ſapīa vincit malitiam:ex malo eliciēs bona.
Tertia cā eſt vt ꝯfidentiā pc̄tōrib⁹ augmētaret ꝑ hoc ꝙ me-
diatrix eoꝝ eadē ꝑpinquitate vtrāq̧ extremitatē coniunge
ret:vt ſicut eſt mr̄ ſoror & filia dei:ſic etiā a natura inclina-
retur ad miſerendū pc̄tori:ꝑpter qđ figurat ꝑ arcū in nubi-
bus cœli in ſignū fœderis īter cœlum & terram. Non ei po-
tuit de⁹ efficaci⁹ cū pc̄tōribus ſtabilire pacē q̧ ꝙ filiā pc̄tōꝝ
hoīm ſuo filio accæpit vxorem & matrē.Nec aliquis fideli⁹
īter deū & hoīem pacē fecit q̧ quæ mr̄ vtriuſq̧ fuit.Ad hoc
etiā optime facit autoritas Hiero.diſt.lvj. dn̄s.q hanc rōnē
aſſignat.Quantum ad tertium dicendum ꝙ ideo a bonis &
ſanctis ortum hr̄e voluit.vt patet in narratis in genealogia
triplici rōne ꝼm Alb.Prima eſt vt ſc̄titas vndiq̧ eam circū-
daret.Retro ꝑ nobilitatem eoꝝ.ſ.ſc̄tōꝝ ex quibus deſcendit
vt Abraā & aliorum.Añ ꝑ vtilitatem.ſ.ꝑpter Chriſtum ex
ea natum.Supra ꝑ dignitatem:qa facta regina cœli. Infra ꝑ
ptātem ad dæmones coercendos.A dextris ꝑ virtutum ſum
mitatem.A ſiniſtris per peccati immunitatē.Ab intra ꝑ cha
ritatē.Scđa cauſa vt humilitas eius laudabilior appareret:
quia vt ait btūs Berñ.In altum poſitus non alta ſapere: ſed
humilibus conſentire:nil deo charius:nil apud homines ra
rius inuenit.Ip̄a autem regali ex ꝑgenie exorta ancillam ſe
vocat.Tertia rō eſt:vt antiq̄tas nobilitatem extollat & au-
geat:quia non poteſt arbor bona fruct⁹ malos facere.Et qđ
natura tale magis tale:& magis ad virtutem perficitur q ad
ipſam ex naturæ origine inclinatur.Virtutes enim partim
a natura:partim a conſuetudine ſunt acquiſitæ .Nam infu-
ſæ principaliter ex gr̄a.Vn̄ Iob.xxxi.Ab infantia creuit me
cum miſeratio.ſ.per aſſuetudinem:& de vtero matris meæ
egreſſa eſt mecum vt a natura.Sicut em̄ diuturnitas pc̄ti nō
minuit pc̄tm̄:ſed auget:Et tāto ſunt grauiora peccata quan
to aīam infœlicem diuti⁹ detinent alligatam.vt dicit Greg.
ix.extra de cōſue.c.vlt.Et ſicut adulterinæ plantationes nō
dabunt radices altas:vt dr̄ Sap̄.iiij.ita econuerſo pulchra eſt
caſta gn̄atio.i.ꝑgenies cum claritate.Immortalis eſt em̄ me
moria illius:qa apud deum nota eſt & apud homines.Et ſi-
cut omnes iniqui filij ex iniqs q naſcuntur teſtes ſunt nequi
tiæ aduerſus parētes:ita gn̄atio rectoꝝ bn̄dicet.Sic ergo bea
tiſſima Maria ex magnis & bonis orta eſt:vt antiquitas no-
bilitatem eius extolleret.In capite ergo libri ſcriptum eſt de
me:ait:quia in principio noui teſtamenti &c. De ꝯcæptio
ne btē Mariæ virginis habes alium ſermonem in.i.parte.ti.
viij.de pc̄tō originali.& ibi vtrum ip̄a cōtraxerit originale
per rōnes & autoritates.

A bōis & ſc̄tis ortū hr̄e voluit triplici ratione.

¶De natiuitate ſanctæ Mariæ ſermo. Cap.V.

LIBER GENERATIONIS IESV

Chriſti Mat.i.Hic ē.ſ.ſc̄tā maria hodie nata.Vbi
notādum ꝙ conſuetudo antiquorum fuit princi
pū & magnatū diē natalis ſui cū ſolēnitate & io-
cūditate celebrare.Vn̄ dr̄ Mar.vj.ꝙ Herodes rex natalis ſui
cœnā fecit principib⁹ & tribunis & primis Galilææ.Rō aūt
& cā hui⁹ fuit:qa credebāt eufortunia ſua ex die ex hora nati
uitatis ſuæ oīa ꝑuenire.In cuius rei ſignum eſt argumētum
qđ narrat Valerius Maximus de duob⁹ philoſophis eadem
die natis q.ſ.in fortunis poſtea æq̄ l'r ꝑceſſerunt. Vnde dicit
ꝙ Poleſtrat⁹ & Hipoclides philoſophi eadē die nati:eiuſdē
pcæptoris Epicuri ſectā ſecuti p̄rimonij etiā poſſidēdi alēdi
q̧ ſcholæ cōione cōiuncti.eodēq̧ momēto tpis vltima ſene
ctute extincti.Siſr ex eodem credebāt ꝑcedere īfortunia ſua
ſeu quæcumq̧ mala.Ad qđ facere videt qđ idem Valerius
Maximus refert de quodam q oī anno ea die ſolū in q̄ natus
fuerat febres patiebat:nec vnq̧ al's alia infirmitate tāgebat.
Et illa tali febre illius vltimo die extinctus eſt.Illi ergo qui
eufortunati erāt ſicut & magni & honorati tāq̧ cauſam eu-
fortunij ſui ſuæ natiuitatis diem cū lætitia calebrabāt. Sed
ſcriptura ſacra diuinitus inſpirata: & ipſius doctores a deo
illuminati:tam bona q̧ mala.i.aduerſa ex diuina ꝑuidētia
magis q̧ ex cōſtellatione natiuitatis ꝑuenire nobis aſſerūt.
Propter quod dr̄ Hiere.x.A ſignis cœli nolite metuere. Nā
etiam in his quæ corporum cœleſtium dominio ſubdūtur:
diuina voluntas & ꝑuidētia præualet : ꝓſpera & aduerſa ꝑ
ut vult ſingulis tribuens.Et ideo eccleſia non celebrat nati
uitates hominum:& præcipue qa naſcuntur cum originali
peccato. Celebrat tn̄ natales dies quorundam:q ex ſpeciali
dei munere nati ſunt ſine originali pc̄tō.vt Chriſti & virgi
nis mr̄is ei⁹:& Ioan.bap.Chriſtus etiam ſine originali cōcæ
ptus non ſolum natus. Et ſic natiuitas btē mariæ celebrat.
quia vt dicit be.Berñ.ſc̄tā fuit anteq̧ nata.Neq̧ enim feſti-
uis laudibus celebraret ſi non ſancta naſceretur.Et de hac in
verbis præpoſitis quæ ſunt titulus quaſi euangelij dicitur
Liber generatiōis Ieſu chriſti.in quo commēdatur ex trib⁹.
¶Ex totali puritate:qa liber.
¶Ex ſupnali fœcūditate:qa generationis.
¶Ex ſingulari dignitate:qa Ieſu chriſti.

Diē natalis ſui antiq.ſ. magnates ſolēnizabāt qō ponitur.

Eccleſia nō celebrat natiuitates hoīm q̄ re.

§.I.DICITVR BEATA MARIA LI

ber:qa continuit in ſe diuinā ſapiētiā.i.filiū dei.In libris eī
cōtinetur ſapientia deſcripta.Et ex hoc innuitur totalis eius
puritas.ſ.in anima & corpore:quia vt dicitur Sap̄.i.In male
uolam animam non introibit ſapientia:nec habitabit ī cor
pore ſubdito pc̄tis.Et ideo oportuit eā eſſe totalr̄ purā ab oī
peccato.Ioā.Dam.Sc̄tūs enim deus non niſi in ſc̄tis requie-
ſcit.Et poſſumus dicere ꝙ vocatur.b.Maria liber triplici ex
cauſa ſeu ratione.
¶Primo ratione materiæ.
¶Scđo rōne ſcripturæ.
¶Tertio rōne clauſuræ.

Maria dr̄ liber triplici rōne.

Quātū ad primū libri p̄cipue notabiles fiūt de ꝑgameno
quo ad materiā ſeu chartā:purgato tn̄ tripl'r.ſ.a pellis carno
ſitate:ab aquoſitate ſeu humiditate.qn̄.ſ.ſiccat:& a ſupflui-
tate qn̄ radit.Sic btā maria purgata fuit a carnoſitate pc̄ti ori
ginalis ꝑuenientis ex pc̄tō originali.Pſ.l.Ecce enim in ini
quitate concæ.ſum.& in pec.cō.me.&c.& hoc ī ſc̄tificatiōe.
Ab aquoſitate.i.fomitis fluxibilitate. Geñ.vi.cūcta cogita
tio cordis prona eſt ad malum &c.& hoc in ſpūſſancti ſuper
uētione.A ſupfluitate.i.a q̄dā legis irregularitate: & hoc in
purificatione:quia.ſ.ꝼm legem mulier pariens non poterat
ire ad templum:niſi poſt.xl.dies:vel a ſuperfluitate quo ad
directionem actualem omnium cogitationum ī deum . Sic
& nos oportet purgari ſi volumus paradiſum ītrare ab ori
ginali per baptiſmum.a mortali per pœnitētiā.a ſuperflui-
tate venialium per ſacr'alia.b.Aug.de pœni.diſt.i.neminē.
Neminem putes ab errore ad veritatē a quocumq̧ magno
vel paruo pc̄tō ad ꝟtutem ſine pn̄ia poſſe tranſire.Ita a deo
impartit largitas veniæ vt non deſeratur ꝟitas diſciplinæ.
Vel pōt dici & debemus purgari a carnoſitate luxuriæ. Ab
aquoſitate ſupbiæ.Humiditas em̄ nimia facit inflare & hy
dropicū.Et a ſupfluitate auaritiæ q̄ ſupflua congregat & re-
tinet.Antiq̄tus aūt materia libroꝝ fiebāt chartæ de ligno.i.
ex cortice illo arboris ſubtiliori qui eſt medius inter corticē
exteriorem groſſum & lignum:q cortex melius & ſubtilis
dr̄ lib̄.vn̄ a tali materia liber ē dict⁹ : q̄ materia bene ꝯgruit
btē Mariæ:quia ſc̄tā eſt media ſeu mediatrix inter deum &
hoīes:ꝑpter qđ canit eccl'ia. Mediatrix hominū ablutrixq̧
criminum.pc̄tōꝝ venia.ſ.procurādo iſta.Et ideo pc̄tōres di
ſcordes & inimici dei fc̄ti propter offenſam vt reconcilient
ei debent ad iſtum librum & ad iſtā mediatricem recurrere.
Nā ſicut ipſa mediāte ſedata eſt lis:q̄ erat inter deum & ho-
mines.ita etiā ꝑ ip̄am terminātur quæſtiones inter hoīes &
diabolum.Vn̄ legit in lib.de miraculis eius,ꝙ quidā gran-
dis pc̄tōr ductus eſt ꝑ viſionem ad iudiciū dei.vbi per qua-
tuor allegationes diabolus voluit ꝓbare eū eſſe ſuum. Pri-
mo rōne publici inſtrumenti qđ de⁹ dictauit cum dixit . In
quacūq̧ hora comederitis ex eo,morte moriemini.Cū ergo
iſte ſit ex ei⁹ ꝑgenie morte ꝑpetua debet mori.ſed btā maria
cuius ille deuot⁹ erat rn̄dit vt mediatrix & aduocata.iſtđ tu
dæmon falſificaſti:qa ad illđ addidiſti.Neq̧ moriemini.
& ideo tanq̧ falſarius repellendus es.Scđo dicit diabolus il
lum eſſe ſuum rōne p̄ſcriptionis:quia.ſ. multis annis eum

Exēplū

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

in seruum possedit.Ad qđ mediatrix btā Maria respondit. Illa pscriptio fuit sæpe interrupta & ideo nō valet: quia rō eius semp murmurabat & ɔdicebat q tā crudeli dño seruiebat. Tertio dixit diabol⁹ illū esse suum rōne ꝓprietatis pc̄ti. Nam pc̄ti ꝓpriū est esse ponderosum.Ps̄.xxxvij. Sicut on⁹ graue grauatæ sunt super me.Et quia ponderosum ideo trahit ad centrum esse.s.infernum:& ideo illuc demergēdum. Cui mediatrix r̄ndit q pœna & passio filij sui pl⁹ omnibus pōderauit & sursum quodammodo trahit pc̄tores. Iob.vi. Vtinam appenderēt pc̄tā mea.&c.Quarto allegauit qa plura erāt eius mala q̄ bona. Et cum ad præceptum iudicis in statera appenderentur bona & mala.& statera in q̄ erāt mala ppōderaret.subito btā Maria manum apposuit ad staterā seu bilātiā in qua erāt bona etsi pauca. et traxit eā ad terrā & ppōderauit alteri:Tunc diabolus confusus abscessit: & ille euigilās vitā suā in melius commutauit.Secūdo btā Maria dr̄ liber rōne scripturæ eius.Scriptura enim libri nihil est aliud q̄ v̄bū inchartatum.i.charta incorporatum. Et repn̄tat verbum dei incarnatum in v̄gine.Nam tāq̄ nostrū v̄bum mētale:est verbum a p̄re genitum.Ps̄.Eructauit cor meum v̄bum bonū.ait.Ps̄.xliiij.Tāq̄ v̄bum vocale est verbum dei a ꝓphetis p̄dicatum.Esa.lv.Verbum qđ egredieť de ore meo.s.p ꝓphetas non redibit ad me vacuum.Sed tā q̄ v̄bum inchartatum seu scriptum est verbum dei in vtero virginis formatum seu incarnatū:de quo dr̄ Esa.viij.Sume tibi librū grādē & scribe ī eo stylo hoīs,vt sit v̄bum patris

Maria fuit liber grādis q̄re.

& filij ad spiritūsc̄tm:cuius ope cōceptus dr̄.Liber iste grandis fuit btā Maria.Libri qui fiunt ab hoīb⁹ sunt parui: quia pauca continent.Nā etsi Salomon dicat Eccl's.vlt.Faciendi libros nullus est finis.tm̄ vt ait Themisti⁹.Ea q̄ scimus sunt minima pars eoꝝ q̄ ignoram⁹.Sed btā maria fuit liber grādis:qa continuit diuinā sapiam cuius non est numer⁹ in ipso em̄ ſm apostolum sunt thesauri sapię & sciētiæ dei. Scriptor hui⁹ libri fuit optimus:qm̄ spūsc̄tūs qui omniū est artifex.oēm hn̄s scientiā.Fuit quoq̄ in hoc libro & scriptura ī qua oēs possunt & debent legere & obseruare in eo contēta. Vnde be.Amb.in libro de virginibus ait. Sit vobis tanq̄ in imagine descripta vita Mariæ. Habetis in ea probitatis exempla:vt sciatis quid eligere:quid vitare debeatis.virgo erat nō corpe.s.tm̄:sed & mēte q̄ nullo diaboli ambitu syncerum violaret affectū.Corde humilis:v̄bo grauis : animo prudens loquendi parcior:legendi studiosior : intenta opi: verecunda sermone:arbitrum mentis non hoīem sed deum quærens.Non in incerto diuitiarum:sed in p̄ce pauperū spē reponens.Assurgere maioribus natu:æqualibus non inuidere:fugere iactātiā:sequi rōnem:amare virtutem.Et infra. Congeminatus ieiunio dies. Et si reficiendi necessitas fuit: pęlrumq̄ cibus obuius erat qui mortem arceret:non qui delicias ministraret.dormiendi non prius cupiditas q̄ necessitas fuit.Et si qn̄ dormiebat corpus:vigilabat anim⁹: qui vł lecta repetit vel interrupta continuat vel agenda ꝓnuntiat: vel ordinata disponit. Hæc ille. Vbi multa dici possunt ad dilectionem & imitationem eius.Et de hoc libro virginali ait Baruch.iiij.c.Hic est liber mandatorū.Mandata dei sunt de opibus virtutum. Tot sunt in hoc libro scripturæ quot opa virtutum.Ille vero legit in eo & colit q eā imitať & di-

de septē clausuris seu sigil hui⁹ libri.

ligit.Tertio dicit btā Maria liber rōne clausuræ libri em̄ habent sua clausoria vel sigilla. Ipsa dici pōt liber ille de quo Io.Apoc.v.Vidi in dextera dei sedentis sup thronum librū scriptū ītus & foris signatum septem sigillis . Liber iste btā Maria in dextera dei fuit.i.in dei p̄destinatione & p̄electiōe cūctoꝝ.Scriptus habitus intus in aīa & actibus virtutū abs extra seu foris in exteriori cōuersatione.Septem sigilla sunt septē figuræ suæ sc̄tissimæ natiuitatis.Primā clausurā seu sigillum apposuit Balaā dicens Num̄.xxiiij.Orieť stella ex Ia-

Maria assimilať stellę.

cob:& hō exurget de Isrł q pcutiet duces Moab. Hæc stella est btā Maria:orta vtiq̄ ex Iacob.i.ꝓgenie p̄riarchæ Iacob. Hæc assimilať stellæ rōne quātitatis.Est em̄ in cœlo aliqua stella quæ oībus stellis est maior.s.illa quæ est in ariete in fine imaginis draconis.vt dicit Alphagranus. Quāto aūt aliqua stella magis eleuať a nobis:tanto apparet nobis minor ꝓpter distantiam.Ita btā Maria maior est ī esse spirituali q̄ oēs sc̄ti & sc̄tē.& tm̄ quāto maior fuit.tāto minor sibi ipsi videbať propter immensam humilitatem.Dicta autem stella aliqn̄ videť maior vn̄ videlicet mediāte aliquo vapore humido videť.Sic & btām Mariam ille videt vt maiorē & magis laudat q humore deuotiōis abundat. Secunda clausura seu figura fuit de area.Et hanc apposuit Gedeon.Sed Dauid ipm sigillum magis ampliauit cum ait.descendit sicut pluuia in vellus:& sicut stillicidia &c.Vellus est pellis cum lana bestiæ qđ nasciť in carne & de carne:sed passiones carnis nō sentit:qa est separatum ab aīali.s.post mortē eius.Sic btā Maria q̄uis nata fuerit de corpe Annæ:& in carne corporea fuerit separata:tm̄ ab ea vitia carnis nesciuit : sed pura & illibata semp pmāsit.Vnde.b.Hiero.illud Ps̄.exponēs in sermone ait.Plane cœlestis imber v̄gineum vell⁹ infudit:& tota deitatis vnda in cor se cōtulit:ac deinde p crucis patibulū exp̄ssum oibus pluuiā salutis effudit & humanis mentibus stillicidia grāe p̄stitit die clarius.Area est virgo Maria:vell⁹ Christus in ea ros diuinitas q̄ fuit plena. Area tm̄ arida remāsit:quia virgo intacta & inuiolata semper fuit:vt patet in figura Iudicum.vj.Vel vellus maria vt dictum est.

area maria dr̄ q̄re.

Tertiam clausuram seu sigillū ponit Salomon dicēs Canť.iiij.Hort⁹ conclusus soror mea spōsa.s.es hortus cōclusus:fons signatus puteus aquarū viuentium : q̄ fluunt impetu de libano. Soror dr̄ btā Maria.qa creatura rōnalis creata a deo vt patre omnium vnde & Soror nostra.Sponsa diciť dei ex quo genitus est Christus.s.ope dei supnaturali.Hortus fuit in quo fuerunt flores sc̄toꝝ desiderioꝝ & omnium odoramēta virtutum.Conclusus diciť:quia nullo doli aditu a diabolo ingredi potuit.Fons signatus diciť signatus sigillo totius trinitatis.Fons de mari oriť:sed p meatus subterraneos trāsiēs dulcorať & sic de ipsa aqua dulcorata fonti immittiť & potabilis reddiť.Et sic in principio fons habet amaritudinem.s.in mari:in medio dulcorationem:in fine.s. in ipso fonte dulcem & potabilem emanationē.Ita & btā maria de amaro ppło Iudæorum ortum habuit:& ī amaritudine pc̄tī originalis gn̄ata:sed postea a spiritusancto per sc̄tificationem dulcorata grā:ita q postea sp emisit aq̄s dulcissimas actionum.potabiles.i.imitabiles.Diciť autem bis ortus conclusus:qa nec intellectum error intrauit:nec affectum iniquitas venialis.Puteus est aquarum viuentium.i.grārum pfectarum:quæ fluunt de paradiso quasi similes illis .

Maria hort⁹ cōclusus.

Virga dr̄ q̄re.

Quartā clausuram apposuit ꝓpheta Esaias dicens.c.xj.Egredieť virga de radice Iesse & flos de radice eius ascendet.Virgo dei genitrix virga est flos filius eius.exponit cantās ecclesia.Et notandum q virga ista non dr̄ orta:sed egressa de radice Iesse. i.radice & gn̄e Iudæorū. Radix em̄ terræ humore :sed virga rore cœli & calore solis crescit.Radix stat in imo:virga ascēdit sursum.Sic iudæi ex quibus egressa est p Annam & Ioachim petebant ima vitiorum:vnde & infernorum btā maria sublimia virtutum.vnde & cœlorū Iudæi vt radix sunt in terrā fixi per cupiditatem temporalium.Hæc in aere per auiditatem cœlestium.Iudæi ɔstringuntur vt radix frigore infidelitatis:& hæc fouet calore charitatis. Hæc est illa virga figurata p virgam Aaron q̄ in tabernaculo posita:miraculose floruit & fructū fecit:cū tm̄ sicca esset. vt hr̄. Nu.xvij. qa btā maria in templo deo dedicata floruit Christum cōcipiendo.fructum fecit pariendo eū ipa tm̄ sicca.i.virgine permanente.Quītum sigillum posuit Ezechiel in vltima suaꝝ visionū.vidit em̄ quoddā ædificiū mirabile in mōte seu tēplū:& ī eo quādā portā factā de qua ei dictū est . Hæc porta dñi clausa erit.Dn̄s solus ingredieť p eam & clausa manebit inæternum.Ezech.xliiij.Tēplum hoc est eccl'ia posita ī sublimitate virtutum:& in spe cœlestium p̄miorū. Ex hoc vidit aquā egredientē:& ad q̊s puenit aq̄ illa quæ est aq̄ grāe q̄ ab eccl'ia seu eccl'iasticis sacris egrediť.salui facti sunt.Porta autem in hoc templo facta: est virgo maria nata in ipsa ecclīa p grām iā recæptā in vtero.Est enim virgo fœlix cœli porta.Per hanc enim bona spūalia de cœlo nobis exportātur:& p eam homines in cœlum importanť.Clausa fuit hęc porta:qa a nullo violata.Non a Ioseph vt blasphemāt pfidi Iudæi:nec ab alio:dn̄s solus intrauit per eā:quia dei fili⁹ incarnat⁹ est ī ea deo operante & clausa pmansit:quia virgo in ppetuum māsit.vt dicit.b.Aug.Sextum sigillū seu figura fuit de luce noua.de q̄ Hester.viij.dr̄ visa est oriri lux noua gaudium & tripudium. Et hoc ex facto Hester reginę: q̄ fuit pulcherrima oīm desponsata Asuero regi: cum.s.liberauit ppłm suum ex toto extinguendū p inimicū ei⁹ Amā. Interpretať Hester humilis:& significat virginem mariam: humil limā

maria dr̄ porta.

maria dr̄ lux noua.

humillimā:pulcherrimā aīa & corpore:despōsatā deo q est btītudo sc̄toꝝ.Interpretať ei Asuerus beatitudo. Hæc liberauit suis meritis populū electorū de manibus inimici dæmonis a morte æterna.vn̄ be.Aug. Quas tibi laudes digne psoluet fragilitas humana: q̄ tuo singulari merito mundo succurristi perdito.Lux autem noua dr̄ apte orta in eius natiuitate: quia nunq̄ ante eā tā lucida tā mirabilr nata fuit aliq̄ ita plena grāe luce.Hæc est q̄ splendorē paternæ gl'iæ gignēdo:tenebras errorum effugauit.Hec est q̄ tenebras.decæptiones dæmonum detegit: & oculos mentis sanos lætificat &

Maria fuit margarita p̄tiosa.

cōfortať.Prouer.xv.Lux oculorum lætificat. Septimū sigillum apposuit Christus de margarita Mat.xiij.dicens. Negotiator inuenta vna præciosa margarita abijt & vendidit oia quæ habuit & emit eā.Iste negotiator est ipsemet dei filius: qui abijt angelos in cœlo relinquendo.i.non assumendo naturam eoꝝ oia sua vendidit dum cum humana natura commutauit:vt ipse daret nobis diuinitatē suam & nos ei humanitatem nostram.tunc em̄ oia bona sua acquisita sunt nobis cum illa:cum ipse specialr assumpsit istam preciosam margaritam.i.virginem mariā sponsam.Hæc ergo ad modum margaritæ genita est infra conchā.i.vterum Annæ humilis matris suæ ex cœlesti rore.i.diuina grā & v̄tute:qa Anna sterilis erat dealbata & sc̄tificata.Talis margarita præciosa reputatur.s.pulchra:candida & clara.Pulchra mente per puritatem:candida in corpore per castitatem : clara in opere per charitatem:Sap.iiij.O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate.Et sic liber est.

§.II.SECVNDO COMMENDATVR

De duplici Christi gn̄atiōe

quo ad principalem diuisionē a fœcūditate supnaturali : qa gn̄ationis.Duplex est gn̄atio Christi.Vna æterna ex patre sine mr̄e.Esa.liij.Gn̄ationē eius q̄s enarrabit:q.d.null⁹. btūs Amb.Mihi impossibile est hmōi gn̄ationis scire secretum. Vox.s.non tm̄ mea:sed etiam archangelorū.Alia est ex mr̄e sine p̄re.s.ſm humanitatem suam.Et sic btā Maria dr̄ dei genitrix spūsc̄tō fœcundata.qđ oñdit Euangelista dicēs. Christi gn̄atio sic erat.Cum esset desponsata mr̄ Iesu Maria inuē-

Maria est liber gn̄ationis ſm q̄druplicē gn̄ationem

ta est in vtero hn̄s de spūsc̄tō.s.carnem.Sed notādum q btā Maria est liber gn̄ationis hn̄s in se quadruplicem gn̄ationē. Prima est naturalis:qua vt mr̄ vera ex suis sanguinibus purum genuit Christū filium suū.Scd'a est spūalis : qua vt mr̄ spūalis genuit Ioan.bap.mō speciali non solum leuans eū de terra qn̄ nat⁹ est:quia p̄sens in partu eius:sed etiam & magis qn̄ vt de sacro fonte spūsc̄tō & aq̄ grę baptizatus est Ioā. in vtero sanctificatus ad vocē virginis qn̄ salutauit Elizabeth.Tertia est adoptiua qn̄ moriente filio impator ipse in throno crucis manēs rescripto suo & edicto adoptauit sibi. Ioannem euāg.in filiū dicēs.Ecce filius tuus.Et ecce mr̄ tua. Quarta gn̄atio sua est gn̄alis & educatiua.q̄.s.bonos generat vt pia mater & nutrit meritis & exēplis Eccl'i.xxiiij.Ego mater pulchræ dilectionis &c.

§.III. QVANTVM AD TERTIVM

Reges sacerdotes & pugiles antiq⁹ vngebanť.

cōmendať ex dignitate filij:qa Iesu Christi.Iesus interpretať saluator.ipse em̄ nos saluat.Christus interp̄tať vnctus.Tres aūt psonę antiqtus vngebanť.s.reges:sacerdotes:& pugiles. Et in hoc apparet dignitas naturalis ab ea geniti:qa summ⁹ rex:summus sacerdos:& summ⁹ pugil.vt pugil ꝓ nobis pugnauit cōtra diabolum & vicit:vt sacerdos se obtulit in sacrificiū:vt rex nos coronat in cœlū:vt saluator saluat a morte peccati diaboli & inferni.

¶In natiuitate beatæ Mariæ. Cap.VI.

IN ME OMNIS GRATIA VItæ & v̄itatis.Eccl'i.xxiiij.Sicut in cœlo materiali sunt diuersa luminaria.s.stellæ:luna:& sol diuersimode lucentia.Sic in cœlo eccl'iæ sunt quidam sancti & sc̄tē tāq̄ stellæ lucētes p grām & gl'iam.diuersimode tm̄ sicut stella differt a stella ī claritate:vt ait Apl's.Sol aūt iustitiæ Christus deus noster plen⁹ est lumine grāe.s. & veritatis vt dr̄ Io.i.a quo oēs & stellæ & luna illuminantur. Sed btā Maria post eū vt luna luce maior stellis nobis apparens est btā Maria pulchra vt luna canit de ea ecclesia. Nā vt ait be.Hiero.Cæteris sc̄tis per ptes:Mariæ vero plenitudo grāe se infudit.Et ideo de ea dr̄.In me oīs gratia vitæ & veritatis.

Vbi notanda sunt tria gn̄a gratiarum circa beatā Mariam & parentes eius:q̄ trahunť ex genealogia dñi quam refert bea. Matthæus in principio euangelij sui quod hodie legitur.Ex interpretatione.s.ipsorum noīm hebraicoꝝ in latinum : ex quibus Christus ſm carnem descendit.Liber generationis. incipit euangelium.

§.I.ET PRIMO PONVNTVR CON

Abraā dr̄ rectitudo fidei.

ditiones gratiosæ & virtuosæ parentū virginis.s.Annæ & Ioachim ex interpretatione noīm in patriarchis.s.ab Abraā vsq̄ ad Dauid.Hoꝝ igiť primus est Abraā.& hic notať rectitudo fidei in qua est iustitia.Iust⁹ em̄ ex fide viuit.qđ est verbum Abachuc allegatum ab apło ad Ro.i. Præcipue Abraā commendatur de fide ex qua iustificatus est.ſm illud.Credidit Abraā deo:& reputatum est ei ad iustitiā.i.ad iustificationem.Et interpretatur Abraā pater multarū gentium.s.p iustitiā fidei.Et de parentibus virginis.i. Anna & Ioachim dr̄ in historia eius q erāt iusti ambo ante deum. Nota aliquos esse iustos ante homines:qui.s.ab hoībus quęrunt iusti reputari:qđ Christus ꝓhibet dicens. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hoībus:vt videamini ab eis &c. Mat. v.Scd'm bonum ex quo generať in nobis Christus in mente est irreprehensibilitas cum.s.quis cauet ne offendat & scādalizet proximum malo exemplo.Ad qđ hortatur Apl's dicit.ij. Coꝝ.vj.Nemini dantes vllam offensionem. Qđ q dē pauci faciunt malis operibus & verbis scandalizantes ꝓximos suos.Sed parentes virginis vt legitur erant sine rep̄hēsione viuentes.Et ista irrep̄hensibilitas significatur in Isaac qui interpretatur risus.magnum em̄ gaudiū exurgit in mēte ex eo q q̊s irrep̄hensibiliter viuit.Tertium ex quo generať Christus in mente est obseruantia mandatoꝝ dei.Nec aliter pōt esse ingressus ad vitam Christum. vn̄ ipse ait Mat.xix. Si vis ad vitā ingredi serua mandata dei:non vnum vł duo sed oia:vt dicere valeas illud Tob̄.v.Oia quæcūq̄ præcæpisti mihi pr̄ faciā.quod fecerunt Anna & Ioachim de quibus scriptum est q incedebant in oib⁹ mādatis dei.Et hoc notatur in Iacob:qa Isaac genuit Iacob qui interpretatur supplātator.Oportet em̄ supplatare & vincere & subijcere sensualitatem ad obseruandū dei mandata. Quantum in genera-

Iudas interp̄tatur ɔfessio.

tione Christi est cōfessio ad Rom̄.x.Ore aūt cōfessio fit ad salutem.i.necessaria.Et hoc innuiť:qa Iacob genuit Iudam q interpretatur confessio.Confiteri em̄ oportet & pc̄tā sua & diuinas laudes ſm illud Ps̄.cviij.Confitebor dño nimis in ore meo.i.valde:& declarat modū.In medio multorum laudabo eum.Sic Ioachim & Anna ibant ad tēplū confitentes dño.i.grās agentes:& per sacrificia peccata diluentes. Quintum qđ ponitur in generatione Christi est diuisio seu distri-

Phares diuisio.

butio substantiæ suæ in paupes. Iudas em̄ genuit Phares q interpretať diuisio.s.reꝝ suarū cum pauperibus.Tob.iiij. Si multum tibi fuerit abūdāter tribue : si parū & illud libēter. impartiri stude.& Ps̄.Dispersit.s.iustus hō dedit paupibus. Amb.Pasce fame morientem si nō pauisti occidisti.distin. lxxxvj.pasce.Parentes btē Mariæ hoc diligenter agebant diuidentes substātiæ suæ reditus trifariæ.Partem vnā templo & ministris eius offerentes.Secundā paupib⁹.Tertiā sibi & familiæ suæ ad sustentationē retinētes.Sextum qđ multum iuuat ad generationē grāe Christi & augmentum est votum qđ.s.est de melioribus bonis.ad q̄ al's q̊s nō teneť:sed postq̄ fecerit obligatur.Ps̄.lxxv. Vouete & reddite dño deo v̄ro. vbi glo. Vouere est voluntatis:sed reddere necessitatis.Pha-

Esrō sagitta.

res em̄ genuit Esrō qui interpretať sagitta: qa vt sagitta velociter ascendit ad deum quasi feriendū ad amorē dādi quid sub voto petendi vel gratiā cōcedendi ob voti oblationē. Istā saggitā emiserūt Ioachim & Anna qn̄ steriles existentes voueruut deo fructū ventris sui se dauros ei si eis cōcederet: qđ & obtinuerunt & seruauerunt.Et nō sicut vanæ & fallaces mulieres quę quotidie vouēt & nihil obseruāt. Septimū est opprobriorū tolerantia & iniuriaꝝ:Petrus in cañ.sua. Si quid patimini ꝓpter iustitiam beati. & Mat.v. Beati eritis cum maledixerint vobis hoīes & dixerint oē malū aduersū vos mentientes propter me.Nā & Christus de se dicit.Fact⁹ sum opprobriū hoīm & abiectio plębis.in Ps̄.Vn̄ & sequi-

Arā excelsus

tur q Esron genuit Aram q interpretatur excelsus. Opprobria em̄ & iniuriæ toleratæ faciunt hoīem excelsum coram deo.In cuius figuram dr̄:qa multiplicatæ aquæ.s.tribulatio

Universidad del Rosario Archivo Histórico

num:eleuauerunt arcam in sublimi.s.aīm Geñ.vij. Hoc pas
sus est opprobrium & cōtumeliā Ioachim qñ pergens ad tē
plum cū fœcundis eiectus est a sacerdote sacrificio repulso
improperante ei opprobriū sterilitatis. Octauum est vt nō
solum sustineat aduersa: qd' cōe est oibus: sed libenter pro
Christo: vt dicat cū apl'o.ij.ad Cor.xij. Libēter gloriabor in
infirmitatibus meis: vt habitet in me virtus Christi. Vt em̄
dicit.b.Greg.ab electis suis deus curat maculas pctor tpali
Amina dab vo lūtariū, afflictione extergere quas in eis in ęternum non vult vide-
re.i.punire.de pœ.dist.i.si pctm̄. vñ Arā genuit Aminadab
qui interpretat voluntarium. Voluntarie em̄ sacrificabo ti-
bi.ait Ps.s.me in aduersitatibus tibi offerendo. Sic Ioachim
accæpta contumelia a sacerdote non respondit ei malum p
malo. Sed ne perturbaret officium vel ppl'm in contēdendo
vel impatientiam ostendendo recessit patienter ferens iniu-
riam & recessit ad pastores suos non ad consanguineos qui
secum vindicarent iniuriam: sicut hodie fit ex quo multipli
cant mala. Nonum est consolatio angelica. Non em̄ qs diu
posset sustinere aduersa: nisi angeli inuisibiliter nos conso-
larent per bonas instigationes & illuminationes confortan
do. Ps.xciij. Scd'm multitudinem dolor meorum in corde
meo consolationes tuę læti.aīam meam. & Sara vxor Tob.
eiusdem.iij. Nō delectaris dñe in perditionib⁹ nr̄is: sed post
tēpestatē tranquillū facis post lachrymationē & fletum exul
tationē infundis. qd' significatur ī eo φ Aminadab genuit
Naason auguriū Naason qui interpretatur auguriū. Consolat em̄ angel⁹ q̄si
augurando.i.pmittendo nobis bona & p̄miū ex tribulatio
nibus voluntarie toleratis. Apparuit ergo angelus Ioachim
& Annæ de sua sterilitate & opprobrio illato humiliatis: &
consolatus est eis pmittendo filiā ex eis nascitura quæ esset
mr̄ dñi & speculū mūdi. Et cū p plures annos: nec p orōnes
nec p eleemosynas suscæpissent fructū de suo matrimonio
p patientiā in aduersis cōsolati sunt ex augurio.i.pmissiōe
talis filiæ. Et tu ergo si vis consolari & fructū bonū facere
patientiā habe & iniurias remitte oēs. Decimum est quasi q̄
dam certificatio diuinæ pmissiōis. Ipse em̄ spūs testimoniū
reddit spūi nostro φ filij dei sumus. Et per quid nisi per hoc
φ sustinemus aduersa pro noīe eius libenter. Nam ip̄e spūs
s.qui mētiri nō pōt dicit p apl'm Heb.xij. Flagellat de⁹ oēm
filiū quē recipit. Et sic p hoc testificatur cordi eius φ inter fi-
Salmō habita- culum. lios dei computat ex quo flagellatur & sustinet. Ideo dicit φ
Naason genuit Salmonem q iterptetat habitaculum: quia
per hoc deus inhabitat, sic angelus dedit certū signū ei⁹ qd'
dixerat de filia nascitura.s.φ occurrerent sibijnuicē in certo
loco & inuicem consolarent domū reuertentes: qd' impletū
est ex admonitiōe angeli dicentis φ ad illum locū accederēt.
Vndecimū est constans amor vxoris ad virum: & ecōuerso
ita φ non euagent ad alios: nec etiā mēte: vnde parentes Sa-
Ep̄h.v. ræ admonuerūt filiā diligere virū: honorare soceros: guber
nare familiam & irrep̄hēsibilē se exhibere. Et apl's ad viros.
Diligetis vxores vr̄as sicut & Christus dilexit ecclesiam. Nō
qdem vt esset vana: sed vt esset honesta & sctā.be.Amb. Ne
mo sibi blandiatur de legibus hoīm: qd' non licet vxori nō
Booz fortis. licet viro.s.aliam carnalr̄ diligere vel alium q̄ coniugē suū
vñ Salmon genuit Booz: qui interpretatur fortis. Debet em̄
fortis esse & constans amor vxoris ad virum: & econuerso.
& non dimittere vel odire pp̄ter qd'cūq; contingens: sicut
Anna diligebat constāter Ioachim: & ecōuerso: pp̄ter sterili
tatē nō accedēdo ad alias. Si aūt qs extra statū mr̄imonij se
reperit: si Booz fortis vt ab oī fornicatione se abstineat & cō
tineat. Duodecimum est reuerētia & subiectio ad superiores
vñ & vxoris ad virū: cū dictū sit a dño primæ vxori. Sub vi
ri potestate eris: & ip̄e dñabit tui.s.quo ad regendam domū.
& Hester.ij.dr̄. Cunctæ vxores tam maior q̄ minorum defe
Obeth iterp̄tat seruitus rāt viris suis. Ad qd' insinuādū dicit φ Booz genuit Obeth
qui interpretatur seruitus. Mulieres em̄ vt ait Apl's ad Ep̄h.
v. subditæ sint viris suis. Sed hoc transgrediuntur superbe
mulieres hodie q̄ volunt dñari viris suis. Si autem extra cō-
iugiū est sit reuerens ad suos superiores & subditur: ad Rom.
i.thes.v xij. Tredecima cōditio ex qua generatur in nobis Christus p
grām est gratiarum actio seu bñficior cognitio. Apl's. In oī
bus grās agite. vt de bñficijs recæptis gratias exhibentes bñ
ficia potiora sumamus. ait be.Greg. qd' innuitur in.xiij. gña
Iesse in- censum tione in qua dr̄ Obeth genuit Iesse q interpretatur incēsum.
Est em̄ oratio & gratiarū actio velut quoddam incēsum co-
ram dño. hoc optime peregerunt Ioachim & Anna parētes
btē virginis. Nam obuiantes & occurrentes sibi ad portam
auream gratias egerunt deo de consolatione eis facta. ex pro
missione talis filiæ: & cum timore dñi vtentes matrimonio
genuerunt Mariam.

§.II. IN SECVNDA PARTE PRIN

cipali notantur quindecim p̄fectiones gratiæ quæ fuerunt De.xv. p̄fectio nib⁹ grę btē Ma- riæ ex i- terpreta tiōe.xv regum.
in ipsa virgine ex interpretatione noim quindecim regū q
fuerunt in populo illo dei a Dauid vsq; ad Iechoniam regē
qui cū populo ductus est captiuus in Babylonem: vt conue
nientissime dicere valeat thema propositum In me oīs grā
vitę. Prima igitur gratia est post cōcæptum sc̄tificatio. Post-
q̄ em Anna concæpit ex Ioachim virginem Mariam anima
eius a deo creata & corpori infusa q̄citissime & forte eadem
die fuit sanctificata ab originali mundata s̄m illud. Sanctifi
cauit tabernaculum suum altissimus. Nos per nouem men-
ses moramur in pc̄tō in vtero materno: in quo si morimur
descendimus propter illud originale ad limbū inferni. Sed
btā virgo q̄citissime fuit facta sancta post animæ infusionē
qd' figuratur in Dauid. sequitur enim ī ipsa genealogia dñi.
Iesse autem genuit Dauid regem. hic interpretatur pulcher
aspectu. Et de virgine ait spūssanct⁹ Cant.iiij. Tota pulchra
es amica mea: & macula non est in te.s.peccati. purgato ori-
ginali: & actuali non perpetrato. Secunda eius gratia est na- Secūda gratia.
tiuitas gaudiosa. Natiuitas tua sc̄tā dei genitrix virgo gau-
dium annuntiauit vniuerso mundo. Videntes enim ange-
li natam tam sanctam creaturam: magnum gaudium fece-
runt. Et ita quolibet anno in cœlo fit vt reuelatum fuit cui-
dam sancto eremitę: vnde in genealogia domini subditur.
Dauid genuit Salomonem qui interpretatur pacificās mer-
ces: quia angelos dolentes modo suo de perditione hoīm &
eorum ruina: natiuitas huius lætificauit. Vnde in introitu
missę canitur. Gaudeamus omnes in dño diem festum &c. Tertia gratia.
de cuius natiuitate gau. angeli &c. Tertia gratia quæ dispo-
nit ad generationem christi est in templo pręsentatio seu de
dicatio. In mundi quidem conuersatione non bene pōt mēs
in diuinis dilatari. Nemo enim militans deo implicat se ne
gotijs sæcularibus. Vnde & Christus inter turbas fuit cum
esset duodēnis amissus & in templo rep̄t⁹. Virgo igitur Ma-
ria ablactata fuit tribus annis: hæ em̄ sunt fortiores p totam
vitam suam q̄ si per duos annos. Et ablactata fuit ab Anna
proprijs mamillis. Deus & natura nihil frustra operātur s̄m
Philosophum propterea aūt datæ sunt mamillæ mulierib⁹
vt valeant de lacte suo nutrire filios suos: nō vt ostēdant eas
pp̄lo. Frustra igitur vident esse in illis q̄ nō nutriūt filios ex
eis cum possint: sed tradūt alijs nutriendos. Qd'.b.Greg.pa-
pa in decre. dist.v.ad eius: multū rep̄hēdit in mulierib⁹. Nā
ex malo lacte nutriti ɔhunt malas ɔditiones naturales. Post
ablactationem igitur eius duxerunt parentes eius ad tēplū
ipsam offerendo. Nō expectarunt φ prius disceret mūdi va
nitates. Nec obtulerūt filiā claudā: illegitimā: turpē vel pau
perē quā dotare nō possent: sicut hodie faciunt qui offerunt
filias in monasterijs vel filios in claustro seruituros. Indi-
gnum est dare deo qd' dedignatur hō: ait.b.Hiero. super pro
phetas: sed dederunt deo Mariā vnicā filiā pulcherrimā ho-
nestissimā: ab oibus amabilē: hoc figurat in Roboā quē ge-
nuit Salomō: & iterpretat latitudo ppl'i: qa v'go fuit dilatata
in virtutum pp̄lo. Quarta grā eius fuit sancta conuersatio: Quarta.
quod figurauit qñ ducta ad templū: dū parentes incederent
ad mutādas & aptādas vestes: qa ab extra veniebant.b. Ma
ria ita puula.s.trium annorum p se ascendit: & erecta p.xv.
illos gradus per quos ab imo ascēdebatur ad templū: vbi sa
cerdotes officia exercebāt: & significāt.xv. status beatorum
qui sunt in tēplo glię infra diuinā maiestatē: videlicet nouē
ordines angelor: & sex sanctor.s.patriarchar: pphetarum:
aplor: martyrū: cōfessor: & sanctarum virginū: quor oim
perfectionem trāscēsura erat: vñ Prouer.vlti. Multæ filiæ.i.
aīæ cōgregauerunt diuitias: dignitates.s.virtutum: tu sola
s.b. Maria supgressa es vniuersas: & in tēplo cum alijs vir-
ginibus in omni sanctitate conseruabat. Et significatur in
Abia filio Roboā: qui interpretatur ipse dñs. Quinta est vi- Quinta
sitatio frequēs angelorum. Cū em̄ in templo insisteret mul-
tū orationi: angeli visitabāt eā cōsolantes & deferentes ora-
tiones eius ante deū & referētes ei dona gratiarum a deo. A
mane

mane em̄ vt dr̄ in historia eius vsq; ad tertiam diuinis lau-
dibus vacabat: & a tertia vsq; ad nonā in textrino opere se
exercebat dans exemplū vitandi otiū. Panē inquit Salomō
Prouer.vlti. otiosa nō cōmedit: sed operata est. Lectioni scri
pturæ partim vacabat. Cibum sumebat: vt ait.b.Amb.in
lib. de virginibus. qui mortem arceret: non qui delicias mi-
nistraret. Sicq; virtutibus quotidie magis eleuabat in deū:
Sexta. qd' innuitur in Aza: qui interpretatur attollens se.s. in deū.
Abia em̄ genuit Aza. Sexta conditio quæ valet ad genera-
tionem Christi etiam in mente nostra est cura salutis alior.
Vnicuiq; mādauit deus de proximo suo.s.vt curam habeat
de salute eius: & si non eo modo stricto quo & prelati tñ mo
do charitatiuo. Vnde Anacletus papa Oēs summā debent
habere curam de his qui pereunt: vt aut eor redargutione
corrigantur a pc̄tis: aut si incorrigibiles sunt ejciantur de ec
clesia.xxiij.q.iij.tam sacerdos. Solicita autem erat btā Ma-
ria ne quam ex sodalibus offenderet: admonens eas ne cōtu
meliosæ essent altera alteri: sed inuicem seruiētes & honorā
tes: ab otiosis verbis abstinerent semp deū laudarent. Vnde
& ipsa cū vocabat: respondere solita erat per deo gratias: vt
illud modicum verbum nō esset sine dei laude: vnde in ea re
gnabat Iosaphat: qui interpretatur iudicans genit⁹ ab Aso:
Septīa. quia ipsa cuncta iudicans & discernens a nemine poterat re
prehendi. Septima est propositum virginitatis. Proposuit
em̄ in mente sua virginitatē seruare: nisi sibi deus aliter reue
laret: quia insolitum tunc illud erat. Et ideo angelo salutāti
dixit. Quomodo fiet istud: qm̄ virum nō cognosco.i.propo
sui nō accipere virum: vt exponit Beda. Postea aūt sumpto
sponso ex dei reuelatione votum virginitatis cum sponso
Ioseph emisit. Et vterq; vt dicit btūs Aug. in virginitate per
māsit. Et sic fuit Ioram spūaliter qui interpretatur excelsus.
qa virginitas facit hoīes similes angelis. Nuptiæ vt ait be.
Amb. replent terram: virginitas paradisum: res est voti nō
præcæpti: & sic facit excelsum. Iosaphat em̄ genuit Ioram.
Octaua Octaua conditio est robur.i.firmitas propositi in bono cō-
cæpto. Vt em̄ dicit.b.Greg.sup Ezech. qui bona agūt & me
liora agere proponunt: si non faciūt licet in bonis priorib⁹
perseuerent: in conspectu tñ dei: ceciderunt. Multa em̄ diabo
lus pponit ad impediendū: ne quis exequat bona proposi-
ta: sed viriliter age & esto robustus ad ea exequendum. Iorā
em̄ genuit Oziam: qui interpretatur robustus: qa ex celsitu-
dine propositi boni debet generari robur & firmitas in eo.
Vñ & cum iam esset nubilis ætatis facta.b. Maria: & sacer-
dos admoneret domum reuerti ad nuptias cōtrahendas. Rñ-
dit se hoc agere non posse propter ppositum virginitatis: &
Nona. sic firma & robusta fuit in sc̄tō proposito. Nona est cōtinu⁹
profectus in virtutib⁹ ad maius bonum. Nam vt dr̄ Prouer.
iiij. Iustor semita quasi lux splendens pficit & crescit vsq;
ad pfectū diē. Vñ & aīalia q̄ vidit Ezechiel in visione signi
ficantia s̄m.b.Greg. sc̄tōs viros cū pficiscerent non reuerte-
bant: sed vnūquodq; ante faciem suā gradiebat. Ezech.i.qa
videlicet hoīes iusti non redeunt ad mala q̄ cōmiserunt: nec
firmāt se desistēdo a bonis operib⁹: sed continue ad meliora
pcedūt. Et hic est Ioathā q interpretatur pfectus quē genuit
Ozias. Sic btā Maria semp ad pfectiora opera se extendebat
Decima facta oībus sc̄titatis exēplum &c. Decima est inquisitio cir-
ca dubia ex qua declaratur quid agendum: ne incaute agēdo
exponat se periculis. Deut.xxxij. ait Moyses. Interroga pr̄es
tuos & annuntiabunt tibi maiores tuos & dicent tibi.s.qd
sit recte faciendum. Et hoc est qd' Tobias admonebat filium
suum dicens. Consilium semp a sapiente inquire. Tob.iiij.
Et signanter dicit a sapiente.i. perito in illa re de qua quęris.
Vnusquisq; em̄ bñ iudicat q̄ nouit: ait philosoph⁹ in Ethi. Si
cut nō posset tibi bene cōsulere lanifex de arte pictoria: aut
miles de negotiatione: ita nec de ptinentib⁹ ad cōscientiā vl'
cultū diuinū qui vacat mundanis. Hic est Achaz genitus ab
Ioathan: qui interpretatur comprehendens: qa ex inqsitiōe
cōprehēditur veritas rei. Summus igit sacerdos: vt legit au
dito pposito virginitatis.b. Mariæ: qa res dubia erat: quæsi
Vndeci ma. uitā dño: & cōprehendit voluntatē eius. Vndecima est diui
num oraculū seu diuina inspiratio. Cum em̄ (ait Iosaphat)
ignoremus qd agere debeam⁹: hoc residui habemus: vt ocu-
los nr̄os ad te.s.dñm erigamus. Aliqñ em̄ res est ita obscura
φ homines nō sufficiunt declarare: & ideo tunc ad deum re-
currendum est vt reuelet vel inspiret qd pro meliori agere
debeat. qd' innuit in eo φ Achaz genuit Ezechiam. qui iter
pretatur auxilium dei. Ex inquisitione em̄ p orationē qñ nō
sufficit virtus & scientia humana deus auxiliatur inspirādo
qd' fieri oportet. Reuelauit em̄ deus summo sacerdoti φ oēs
de tribu Iuda afferrent virgas ligneas: & tunc manifestaret
cui desponsanda erat. Duodecimo est obliuio mūdanorum Duode-
vt.s.in agendis nō habeat respectus ad aliqd mundanū sed cima.
dei beneplacitum. Obliuiscere ppl'm tuum (ait dñs p Ps.ad
animā deo deditā) & domū patris tui. Et hic est Manasses rex
filius Ezechiæ qui interpretat obliuiosus: oblita erat in ope
re oīm passionum & consanguineorum beata Maria & so-
lum attendebat ad dei voluntatem. & Ioseph etiā quasi obli
tus esset & non curaret ɔhere matrimoniū cū senex esset: nō
attulit ipse virgam: vel si attulit non dimisit sacerdoti vt di
ctum fuerat. q̄uis & ip̄e esset de tribu Iuda & familia Dauid.
Vñ reuelatum fuit a dño φ non dederat ille virgam ad quē
spectabat virgo beatissima. Tertiadecia est fidelitas ad deū. Decima
Debet em̄ quis fideliter deo subijci in his quæ exigit ab eo tertia.
quantumcumq; videatur ineptus & impremeditatus: iuxta
illud Esa.lix. Dñs aperuit mihi aurem: ego autem non cōtra
dico: retrosum nō abij.s.resistendo voluntati dei. Et hic est
Amō quē genuit Manasses rex Iuda: qui Amō interp̄tatur fi
delis. Ex quo em̄ ppendit Ioseph deum velle & ipsam virgā
cum cæteris sacerdoti tradere eam scd'o attulit. Et tunc fron
duit & floruit ac fructū fecit: & columba apparuit sup eam:
iuxta illud. Virga iesse floruit &c. Vñ manifestū fuit oib⁹ ad
Ioseph sponsam illā ptinere. Decimaquarta est despōsatio Decima
facta inter Mariā & Ioseph castissima: q iō facta fuit ad cælā quarta.
dum diabolo hoc mysteriū: ne machinamēta q̄reret ɔ chri-
stum. Viso em̄ miraculo illo fuit desponsata Maria Ioseph.
Et hoc significatur in Iosia filio Amō. q interp̄tatur sal⁹ dñi:
qa p illā desponsationē saluat⁹ est honor dñi Christi ne abij
ceret vt illegime nat⁹ & saluata fuit fama v'ginis & vita: ne
putaret fornicaria & lapidaret. Et mlta alia mysteria ibi fūt.
Decimaquita & vltima grā pfectionis est p̄paratio ad filiū Decima
dei cōcipiendū: q p̄paratio fuit p pfundam humilitatē qd' quinta.
ipsa insinuat dicens. Respexit humilitatem ancillæ suæ. Nō
dixit v'ginitatē: benignitatē: charitatē. quę oīa grata deo erāt
in ea: sed humilitatē: b.Aug. O fœlix ancilla. O humilis gra
tia: quæ dū fidē humiliter dedit: cœli in se opificem incorpo
rauit: qd' innuitur in Ioachim qui interpretat p̄paratio. Per
humilitatē em̄ p̄parauit v'go se ad recipiendū filium dei in
vtero. Et sic patent.xv. conditiones vel gratiæ beatæ Marię.
vnde bene dr̄. In me oīs gratia &c.

§.III. QVANTVM AD TERTIVM

De.xiiij p̄fectiōi bus grǽ qb⁹ bea ta Ma- ria sub- uenit ho minib⁹ in diuer sis stati- bus con stitutis. Religio sis in tri bus gra tijs sub uenit.

principale notant.xiiij. pfectiones grǽ qb⁹.b. Maria subue
nit hoībus in diuersis statibus cōstitutis: vt merito possint
dicere illud. De plenitudine eius nos oēs accæpim⁹ gratiā.
Io.i. Est em̄ quadruplex status hoīm qbus.b. Maria subue-
nit grā sua. In me ait oīs grā vitæ. Primus est status religio-
sorum: quibus sunt necessariæ tres grę ad salutem eorum: &
ad eas habendas & cōseruandas btā Maria suis exemplis &
meritis ac precibus iuuat. Primū est voluntaria paupertas
vt illud inueniat in eis qd' ait apl's.ij.ad Cor.vi. tanq; nihil
habentes & oīa possidentes: tanq; nihl habentes.s.pp̄riū: &
Hiero. Habens victum & vestitū his cōtentus ero: nudā cru
cem nudus sequar. Hæc significat p Iechoniam q interpreta
tur p̄paratio qa paupertas p̄parat hoīem ad pfectionē: & si
in ea nō sit pfectio. Scd'm est castitas q̄ figurat in Salathiel.
Nam vt dr̄ in genealogia dñi: post trāsmigrationem Baby
lonis Iechonias Salathiel: hic interp̄tatur petitio mea deus:
hoc em̄ petit deus a religiosis.ij. Cor.vi. Exhibeamus nos-
metipsos sicut dei ministros in castitate. Per hāc ondit se pe-
tere deum. Nam vt dr̄ Sap.vi. Incorruptio facit proximum
deo. Tertium est regularis disciplina p quā coercetur sensua
litas ab appetitibus plenis cōfusione: p ieiunia: vigilias: silē
tia: obedientiā: exercitia & hmōi. Et hæc est Zorobabel. Sa-
lathiel em̄ genuit Zorobabel: qui interpretatur magister cō
fusionis: quia disciplinat & corrigit ea quæ confusione sunt
digna. In disciplina pseuerate: ait apl's ad Heb.xij. qa hæc cō
seruat religionem: vñ multis religiosis btā Maria sæpe ap-
paruit: vt.b.Bernardo: Dñico: Thomæ: & alijs eos in reli-
gione confortans. Scd's status est prælatorum ad quor debi
tū officiū pertinent quatuor gratiæ. Primū est paterna soli-

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Prelatis in quatuor subuenit.

citudo ad subditos.Ro.xij.Qui praeest in solicitudine ad ꝓuidēdum necessaria vtiqꝫ homini.Et hic dr̄ Abiud fili⁹ Zorobabel qui interpretatur pater meus iste.s.solicitus de me. Scd'm est doctrina excitans pigros ad operandum bene.ij. ad Timo.iiij.Argue:obsecra:increpa in omni patiētia & doctrina.Et haec est Eliachim genitus ab Abiud: q interpretat̃ resuscitās.Per doctrinam em̄ resuscitantur mortui pctōres ad vitam gratiae & euigilant ad operandum.Tertiū est scientia cōsulens imperitis.Male em̄ pōt docere subditos qui est ignorans.Caecus em̄ si caeco ducatū praestet ambo in foueā cadunt.Vnde btūs Augu.Caueat spūalis iudex:vt sicut non commisit crimen nequitiae:ita non careat munere scientiae hic est Azor.Eliachim em̄ genuit Azor:qui interpretatur videns lumen:Ignorantes autem caeci sunt & duces caecorum. Quartum est sanctitas vitae. Sicut em̄ Christus coepit facere & docere.Act.i.ita mandauit p̄latis ecclesiae illud Mat.v.Sic luceat lux vestra.i.vita clara & sancta coram hoībus vt videant opera vestra bona & glorificent patrē vestrū:vnde dr̄ Azor genuit Sadoch q interpretatur iustus:qa sciētia debet generare iustitiam vitae.

Actiuis ī q̄tuor subuenit.

Tertius status est actiuorū ad quoꝝ bonā actionē ptinent quatuor grāe: ad quas.b. Maria adiuuat.Primum est demonstratio dilectionis ad ꝓximū: debet em̄ quis diligere ꝓximum sicut seipsum:vt oēm hoīem quē pōt bn̄ficētiae cōsolatione:moꝝ informatione:vel coertiōe disciplinę inducat ad colendum deū:ait.b. Aug.xxiij.q.iiij. debet.Sadoch em̄ genuit Achim q interpretat̃ frater meus quia vt fratrem debet tractare subueniēdo. Scd'm est dulcis amor ad deū.Achim em̄ genuit Eliud qui interpretat̃ deus meus:vt quodā intimo affectu dicat illud.Deus meus & misericordia mea.Tertium fiducia in deo ī aduersis :vt dicat cū Iob.xiij.Si occiderit me sperabo in eum:dicit em̄ Ps̄.ix.Adiutor in oportunitatibus in tribulatione. Sperent in te qui nouerunt nomen tuum:qm̄ non derelinquis q̄rentes te dn̄e hoc est Eleazar filius Eliud qui interpretatur Deus adiutor eius q confidit in eo.Quartū est cōseruatio humilitatis in ꝓsperis:vt nihil sibi attribuat boni:sed omnia a deo recognoscat.Tua em̄ dn̄e sunt oīa & quae de manu tua accaepimus dedimus tibi:dixit Dauid.ij.Regū.ij.Eleazar em̄ genuit Nathā qui interpretatur donum.Oē donū perfectum desursum est ait btūs Iacobus apl's.i.c.

Perseuerātib⁹ ī tribus subuenit.

Quartus status est pseuerantiū: vt em̄ dicit.b.Greg.lib.i.moral.Incassum bonū agit̃ si ante vitae terminum deseratur.Et non q inceperit: sed qui persuerauerit &c.haec consistit in supplantatione & superatione vitiorum.Nathā em̄ genuit Iacob q interpretatur supplātator Apl's.i.Coꝝ.ij.Non coronabit̃ nisi qui legitime certauerit: vt.s.superet vitia.Scd'm est in augmentatione virtutū Ps̄. lxxxiij.Ibunt de v̄tute in virtutē:videbit̃ deus &c.Iacob genuit Ioseph q interp̄tat̃ augmentū.s.virtutū.Tertium est cōstantia in his q̄ sunt fidei & virilitas:qd' significatur in hoc ꝙ Ioseph est vir Mariae:in qua terminat̃ genealogia dn̄i:& īterpretat̃ illuminatrix:qa ꝓfert lumen veritatis caecis:mala vitioꝝ pellit:bona cunctarū virtutū nobis poscit. In omni igitur statu adiuuat ad se recurrentes & subuenit.In me ergo ait oīs gratia vitae & veritatis.

¶De desponsatione Mariae. Cap̄.VII.

QVIA DESPONSATIO BEATę Mariae fuit an̄ annuntiationem & christi incarnationem:& vt patet in euangelio Luc.i.qa missus est angelus ad mariam desponsatam Ioseph. Ideo de eius desponsatione & coniugio cū Ioseph hic agendum,de quo etiā dr̄ Mat.i.in fine genealogiae christi. Iacob genuit Ioseph virum Marię:de qua natus est christus:vbi dicit.b.Hiero.Cum virum audieris suspitio tibi non subeat nuptiarum:sed recordare consuetudinis scripturarū: ꝙ spōsi viri & sponsae vocātur vxores.xxvij.q.ij.genuit.Et ab eodem euangelista Matthaeo dr̄ immediate post praedicta. Cū esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph inuenta est in vtero habens de spiritusancto. In quibus tria de virgine notantur.

¶Coniugij eius descriptio: ibi. Cum esset desponsata mater Iesu.

¶Viri eius noīs expressio:qa Ioseph priusqꝫ conuenirent.

¶Filij eius supernaturalis concaeptio:qa inuenta est habens in vtero de spiritusancto.

§.I. QVANTVM AD PRIMVM VT

dicit.b.Aug.ad Volusianū.Ipsa dei virtus p̄ inuiolata mentis virginea viscera mēbra infantis eduxit : q̄ p̄ clausa ostia mēbra iuuenis introduxit.Si rō quaerit̃ non erit mirabile.Si exemplum poscit̃ non erit singulare.Et licet inquit.b.Tho. miracula q̄ sunt ad confirmationem fidei debeant esse manifesta:voluit tn̄ dn̄s hoc maximum miraculum.s.suae concaeptionis & natiuitatis ex virgine p̄ desponsationē mr̄is obūbrare seu occultare:vt hoīes inde cogitare possent Christum non concaeptū a virgine:sed a Ioseph cōiuge. Et hoc multiplici rōne.Quas rationes assignat.b. Tho.in.iij.par.q.xxix. ar.i.quare voluit matrē suā despōsari:& nō copulari.

¶Quaedam sumuntur ex parte Christi nascentis.

¶Quaedam ex parte matris concipientis.

¶Quaedam ex parte vtilitatis nobis prouenientis.

Mariae despōsatiōis rō quadruplex.

Propter Christum quare voluit esse matrē eius desponsatā: assignat̃ quadruplex rō.Prima est ne ab infidelibus tanqꝫ illegitime natus abijceret̃.Si em̄ mater nō habuisset coniugē oēs arbitrati essent de fornicatiōe Christū fuisse ꝯcęptum:& sic christū tanqꝫ illegitimū despexissent.Nam iura tales detestantur & honorib⁹ priuāt:vn̄ btūs Amb̄.super Lucā.Quid Iudaeis:quid Herodi posset ascribi.s.mali & iustitiae:si natū viderentur ex adulterio ꝓsequi.? Scd'a rō vt consueto modo genealogia eius p̄ virū describeretur:vn̄.b.Amb̄.sup Lucā. Qui in saeculum venit seculi debuit more describi : viri aūt persona quaerit̃:qui in senatu & reliqs curijs ciuitatum gn̄is asserit dignitatē.Consuetudo etiā nos instruit scripturarum quae semp viri originē quaerit.hęc ille.Quia igitur s̄m legē desponsari non poterat:nisi viro q esset de tribu Iuda & familia Dauid ex genealogia sponsi.i.Ioseph deprehendit̃ genealogia Mariae & Christi filij eius.Vbi etiam aduertendum cōsuetudinē in his q̄ mala nō sunt in agēdo & scribēdo seruādā.Tertio ad tutelā pueri nati ne diabol⁹ ꝯ eum vehemētius nocumenta ꝓcurasset.Sciebat em̄ diabolus dei filiū incarnandū pro redemptiōe humani gn̄is: sed tp̄s ignorabat. Vnde caute obseruabat ad sciendum qn̄ mundum intraret: vt redemptionem nostrā impediret.Et ideo vt btūs Hiero. refert sup Mat.hanc causam assignauit Ignatius martyr desponsationis matris dei:vt.s.partus eius diabolo caelaretur. Dum em̄ vidit diabolus mariam sponsum hr̄e : putauit Iesum non de virgine sed de vxore & Ioseph generatū.Et Orige.Coniugem dico vt diabolo virginitatem eius occultem xxvij.q.ij.inuenta.Quāuis em̄ diabolus ea quae corporaliter fiunt p̄spicacitate sensus cognoscat p̄ signa exteriora: multa tn̄ vt dicit.b.Aug.in.iij.de tri. quae potest virtute naturae suae a virtute diuina ꝓhibet̃.Et hoc modo s̄m btm̄ Tho.vbi s̄.potest dici:ꝙ & si virtute suae naturae cognoscere potuisset matrem dn̄i non fuisse corruptam sed virginem : ꝓhibitus tn̄ est a deo cognoscere modum partus diuini.Quāuis enim postmodū eo praedicante aliqualiter virtutē ei⁹ agnosceret: propter qd' clamabāt:qa tu es filius dei.Lu.iiij.Nō ita incōgruū:qa iam virtutē suā ostendendi ꝯ diabolū tp̄s erat. Sed in infantia oportebat impediri malitiā diaboli:ne eū acrius persequeret̃:qn̄ nec Christus pati disposuerat:necdū virtutē suam ostendere:sed p̄ oīa similē alijs infantibus.b.Amb̄.tn̄ dicit hoc factū vt falleret principem mūdi:non solū diabolū:sed & principes saeculi:ad innuendū.s. ꝙ qui saecularib⁹ vanitatib⁹ occupant̃ scire diuina nō possunt. Quarta ratio vt a Ioseph nutriretur paruul⁹ ipse.Debuit enim per oīa ait apl's fratrib⁹ similari:ad Heb̄.ij.Et ideo sicut pueri indigent nutritijs:& ip̄e voluit habere Ioseph sanctum:vt nutritium sponsum matris suae.Et ideo pater Christi dictus est:non effectu geniturae:sed officio & cura ꝓuidendi:vt dicit Gratia. xxvij.q.ij.§.iuxta.Est pater hic cura:dicit Graecismus.

Ex parte mr̄is triplex ratio assignat̃.

Ex parte matris assignat.b.Tho.tres rōnes quare fuit desponsata: vbi.s̄.Harū prima est:quia redditur p̄ hoc īmunis a poena: ne.s.lapidaretur a Iudaeis tāqꝫ adultera:vt dicit.b.Hiero.seu ex stupro.Si enim non habuisset maritum aestimassent oēs ex fornicatione cōcaepisse:& sic fuisset lapidata. Nā vt dicit btūs Tho.in iudicio adulteroꝝ condēnabat̃:nō solum quae nupta erat in adultero deprehensa:sed etiā virgo q̄ fornicata fuisset in domo patris quae custodiebatur vt virgo qn̄qꝫ nuptura:vt patet Deut̃.xxij.vel etiā s̄m quosdā virgo de genere sacerdotali propter stuprum occidebat̃:vt Leuit̃.xxi.Et beata

beata Maria aliquo modo erat ex stirpe sacerdotali descendens.Potest etiam referri dictum Ioannis de lapidatione ad lapidationē infamiae.Igit̃ habuit sponsum beata Maria: vt saltem crederent hoīes eam ex sponso non ex fornicatione concępisse:vt a poena & infamia liberaret̃. Scd'a ratio est vt ab infamia liberaret̃. Hanc rationem assignat.b.Amb̄.sup Lu.dicens.Ideo desponsata est ne temeratae virginitatis adureretur infamia:cui grauis aluus corruptelae videretur insigne praeferre.Maluit aūt dn̄s de ortu suo.i. ꝙ non esset nat⁹ ex virgine q̄ de matris pudore dubitari.i.castitate si non habuisset sponsum & grauida appareret. Sciebat em̄ teneram esse virginis verecūdiam & lubricam famam pudoris. Nec putauit ortus sui fidem matris iniurijs ascribendam. Haec btūs Amb̄.Tertia ratio vt ei a ioseph ministerium exhiberetur in occurrentibus quae expediebant:vt eam associando cū accessit in Bethleem vbi peperit:& cū ea ad tēplū in purificatione ꝓficisceretur.In Egyptum pergens & inde rediens in Nazareth.In his em̄ quae necessaria erant ad substentationem eoꝝ & paruuli ipse ꝓcurabat de labore manuū suarū. Nam s̄m Chry.s.carpētarius erat.in hoc oēs laborare docēs ꝓ sustentatione sui & suoꝝ.Addatur & quarta quae est Alb̄. vbi.s̄.s.vt dignitas matris humilitati societ̃.vt sit filis mater dei & vxor fabri.i.Ioseph:vnde in vilipensionem Christi dicebāt Pharisaei.Nonne hic fabri filius est.i.Ioseph.? Nō ne sorores eius sunt apud nos:quę erant pauperculae.? Et sic hoc exemplo obseruetur a nobis illud Eccl'i.iij.c.Quāto maior es tāto magis humilia te in omnibus & inuenies gratiā. Quanto em̄ quis maior est tanto magis humilitas laudatur in eo.

Ex parte nostrae vtilitatis quadruplex rō.

Ex parte nostrae vtilitatis quadruplex etiam ratio assignatur s̄m beatū Tho.vbi.s̄.Prima: qa testimonio Ioseph sponsi comprobatum est Christum ex virgine natū.Vn̄ beatus Amb̄.super Lucā.Locupletior testis pudoris.i. castitatis maritus adhibetur: q possit & delere iniuriam & vindicare opprobrium si non cognosceret sacramentum. Et.b.Greg. in homil.Sicut discipulus dubitans & palpans.s. Thomas apostolus factus est testis verae resurrectionis : sic sponsus.s. Ioseph fuerat custos ītegerrimę virginitatis.xvij.q.ij.sic qp pe.Ex quo magis cōfirmamur in fide huius mysterij.s. ꝙ cōceptus ex virgine tanto testimonio.Ipsa etiam verba virginis magis credibilia redduntur suā virginitatem asserentis. Vnde btūs Amb̄.Fides Mariae verbis asseritur magis & mēdacij causa remouetur.Causam em̄ mentiendi despōsata nō habuit cū cōiugij pręmiū & gratia nuptiarū sit partus foeminarum.Scd'a ratio est vt tolleretur excusatio virginib⁹ quae propter incautelam suam non vitant infamiam.Vnde beatus Amb̄.Non decuit virginibus frustra opinione viuentibus,velamen excusationis relinqui ꝙ infamia mater dn̄i notaretur.O q̄ pulchra est casta generatio (ait sapiens) cū claritate.Sap̄.iiij.i.cum clara fama.Nam vt ait.b.Augu.Duae res sunt:conscientia & fama:conscientia necessaria est tibi : sed bona fama proximo tuo. Quisquis confidens conscientiae suae : negligit famam suam nimis crudelis est.xij.q.i. nolo. Tertia ratio est:qa per hoc designatur vniuersa ecclesia:quae cum virgo sit .s.integritate fidei & gratiae:desponsata tn̄ est vni viro Christo ex quib⁹ generantur filij spūles.s.fideles fratres Iesu Christi. iuxta illud Ps̄.xxi. Narrabo fratribus meis nomen &c.Quarta ratio est : quia ꝙ mater dn̄i fuit desponsata & virgo:in persona eius honorat̃ virginitas simul & matrimoniū:& sic reprobat̃ error eoꝝ q alteri detraxerūt s.matrimonio dicentes non posse tales saluari. Alij dixerūt virgines non esse maioris meriti q̄ coniugatos : sed falsum est:vnde & mater fuit coniugata & virgo.

De aetate despōsationis Marię.

In qua aūt aetate beata Maria desponsata fuerit ex euangelio haberi non potest.Sed Epiphanius dicit ꝙ in.xiiij. anno. & in.xv . peperit Christum.Alb̄.autem vbi.s̄.videtur dicere ꝙ in maiori aetate:licet non exprimat quoto anno. Dicit em̄ ꝙ cum supponatur ꝙ in beatissima virgine fuerit omnis cōgruentia tam ex parte naturae q̄ ex parte gratiae ad hoc vt esset mater dn̄i: credimus ꝙ deum concaepit tali aetate:qua perfecta fuit statu corporis & quantitate.Et ꝙ cum eadem aetate desponsata fuit tantum ante quantū matrimonia solent praecedere sponsalia:scilicet circa duos menses.Cum enim nihil sit laudabile:nisi aliquo modo depēdeat a liberi arbitrij voluntate:nō statim illud fieri debuit cum beata Maria libero arbitrio vti potuit:scilicet anno.xi.vel.xij.sed interuenire debuit tēporis ꝓtractio in quo fieret & meritorū accumulatio & purificationis suę factae in vtero maior succederet depuratio & virtutū exercitatio:vt oīm virtutū apice sublimata suo singulari merito mundo succurreret p̄dito Christum gignēdo. Item ꝯ grauitatem & honestatem moꝝ est nimia acceleratio mr̄imonij:vn̄ & in adolescentia fuit.Ad qd' facit qd' ait Salo.Prouer.penul.Tria sunt mihi difficilia ad cognoscendū &c.Quartū penitus ignoro.s.viā viri in adolescētia sua s̄m aliam trāslationē:qd' exponit Nic.de Ly.i.Christi in virginis vtero in sua incarnatione.Nec attendit.b.Maria ꝙ sponsus esset senex:sed ad voluntatem dei sibi reuelatam & dei legem disponentem hoc consensit.Nunqꝫ em̄ debet puellę dari sponsus inuitę:alr̄s mala sequuntur plura.

Adde Prima tria:viā aquilae in coelo viā colubri supra petrā viā nauis in medio mari.

§.II.SECVNDO NOMEN VIRI EIVS

exprimitur cum dr̄ Ioseph:sic em̄ vocabatur.Quā desponsatione non est secuta illo tp̄e copula carnalis : vn̄ qd' dicitur priusqꝫ cōuenirent:ly prius non notat ordinē rei.s.postea.i. ꝙ nondū cōuenerint carnaliter commiscēdo sed postea.Sed simpliciter negat factum ꝙ non fuerit.s.cognita carnaliter: vnde dicit Chry.s.Non dixit priusqꝫ in sponsi induceret domū.Hūc em̄ morem seruabat antiqtas:vt spōsae in spōsoꝝ domibus haberent̃:vt generi Loth apud socerum leguntur habitare cū sponsis nondū sibi copulatis lege coniugij. Sic Maria habitabat cū sponso.s. Ioseph.xxvij.q.ij. priusqꝫ. Ex quo clare patet quantum excreuerit malitia & concupiscentia hoīm:qa cū tunc manerent spōsę in domo spōsoꝝ:nulla cōmixtio:nulla impudicitia erat inter eos ante tp̄s nuptiaꝝ: sed vt frater & soror in omni castitate simul conuersabant̃. Nunc sponsae vix in domo parentum suoꝝ possunt tute custodiri:quin sponsi earum cum visitāt faciant multas turpitudines.Et ideo matres debent hmōi obuiare.Sed nedū spōsae sunt tutae a sponsis & maritis eaꝝ in domibus parentum nisi in magna custodia teneant̃:immo germanae quo ad fratres suos vel germani.Nec filiae a parentibus : nec mulieres a cognatis:nec nouercę a praeuignis seu filiastris:nec seruae a dn̄is.Et ideo vt dicit Hiere.ix.c.Vnusquisqꝫ a proximo suo caueat:& in oī fratre suo non habeat fiduciam:sed oēm diligentiam habeat in custodiendo.Sed ex quo sponsus Ioseph nunqꝫ carnaliter cognouit sponsam suam:merito quaeritur. Si fuit verum matrimonium inter Mariam & Ioseph.?

An fuerit verū mr̄imonium inter Mariā & Ioseph.

Ad qd' rn̄det.b.Tho.in.iij.p̄.q.xxix.ar.ij.ꝙ matrimoniū dr̄ esse verū qn̄ suam perfectionem attingit.Duplex est autē p̄fectio rei.Prima quidem perfectio in ipsa forma rei consistit a qua sortitur speciē.Scd'a p̄fectio cōsistit in operatione rei p̄ quā res aliqualiter finem suū attingit.Modo ad propositum forma matrimonij consistit in quadā indiuisibili coniunctiōe amboꝝ.s.expressa per verba vel signa p̄ quā vnus coniugū fidem alteri seruare tenetur.Finis aūt mr̄imonij est ꝓles generanda & educanda.Ad quoꝝ primū puenit̃ p̄ cōcubitū cōiugalē.Ad scd'm.s.educandū prolē peruenit̃ p̄ alia opera viri & vxoris:quibus sibijnuicē obsequunt̃ ad nutriendū ꝓlē. Dicendū igit̃ ꝙ quantū ad primā p̄fectionē q̄ est essentialis mr̄imonij:oīno fuit verum matrimonium inter Mariā matrem dn̄i & Ioseph:quia vterqꝫ cōsensit in copulā cōiugalē: nō aūt expresse in copulā carnalem:nisi sub cōditione si deo placeret:vn̄ & angelus ad Ioseph vocat Mariam coniugem suam dicens.Noli timere accipe Mariā cōiugē tuā.vbi btūs Aug.Coniunx vocat̃ ex prima desponsationis fide:quā cōcubitu nec cognouerat:nec cogniturus erat.Quantum vero ad secundā p̄fectionē quae est p̄ actū matrimonij : quantum ad carnalē cōcubitū nō fuit illud matrimoniū ꝯsummatū.s. per quē ꝓles generat̃.Fuit tn̄ quātū ad ꝓlis educationem.Et vt dicit.b.Aug.hoc exemplo manifeste insinuatur fidelib⁹ coniugatis:etiā seruata pari cōsensu cōtinentiā posse p̄manere & vocari cōiugiū etiā nō p̄mixto corporis sexu.Potest addi & tertia p̄fectio matrimonij.s.quātum ad significationem quae est in matrimonio.Vn̄ apl's. hoc autem dico magnum in Christo & ecclesia sacramētum.s.esse matrimoniū. Significat em̄ cōiunctio animoꝝ coniunctionem Christi cū ecclesia seu cū aīa per fidē viuā.Sed coniunctio corpoꝝ quae facit matrimoniū oīno insolubile significat coniunctionē Christi cū ecclesia p̄ humanitatē assumptā q̄ nūqꝫ separata est vel separari pōt.Prima igit̃ significatio fuit in mr̄imonio Mariae & Ioseph:sed non scd'a:qa nulla ibi copula: vn̄

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

completa significatio in illo mrimonio nō fuit.Sed iā vidē
dū est aliqd de qualitate & magnificentia hui⁹ spōsi.Et pri-

Maria qre fuit despōsa ta viro.

mo videndū est quare dr desponsata viro.Vbi Berñ. Si nec
foliū de arbore sine cā:nec passer vnus sine pre cœlesti cadat
sup terrā:multo magis non pōt de ore euangelistæ supfluū
defluere psertim in sacra historia verbum.Plena qppe sunt
oīa supnis mysterijs ac cœlesti singula dulcedine redundan
tia:si tñ habeant diligentē inspectorē qui sciat mel de petra
sugere oleūq; de saxo durissimo.Nō ergo sine causa dictum
est viro:qd' sm Alb.non dictū est ad denotādū sexus discre-
tionē:sed ad tangendū spōsi beatissimæ virginis cōmenda-
tionē & sponsæ in spōso honorationē. Non ergo vir notat
sexū vel ætatē:sed virtutē.Fuit ergo Iosephvir p cōstātiā fi-
delitatis quantum ad iustitiā ptinet: per virtutem castitatis
quātū ad tēperantiā:p excellentiā discretionis quantum ad
prudentiā:p strenuitatē opationis quantū ad fortitudinem.
Et sic vir hic dr a virtute:qa excellenter habuit virtutes car-
dinales.Scd'o cū natura nihil frustra agat:nec abundet in su
supfluis:sicut nec deficit in necessarijs sm Philosophū.Mul
to magis hoc videt de grā & scriptura sacra: vtpote dictata
a spūsancto.Quare ergo dicit Lucas . ad v'ginem desponsa-
tam viro.cui nomen erat Ioseph.Videtur em istud supfluū
cui nomen erat.Sufficiebat em dicere desponsatam Ioseph.

Noīs vi ri expsī sio po- nit mul tis de causis.

Ad qd' respondet Alb .vbi.s. q non supflue & frustra hoc
exprimit:sed magno mysterio & multis de causis:videlicet
q esset notabile ipsum nomen designare voluit tali mō:vt
s.plenius & ordinabilius res describatur: vt pbabilius cre-
datur totū preelectum:monstrat locus.s.Nazareth:& p sona
etiā noie honoret:vt ecclesia exercitetur ad indagāda myste
ria:vt euangelista familiaris & fidelis cōprobet: vt humili-
tas sponsæ declaretur: cum ita noiatim & expresse humilis
sponsus describat:vt iustus apud deū demonstretur: cuius
nomen tanq; in libro vitæ scriptū in euangelio tam signan
ter exprimit:vt notus hoībus intelligat:qui testis virginita
tis beatæ Mariæ adhibetur:vt in memoriam hoim digne ver
tatur qui in patrem dñi assumitur putatiuum.Item cum rota
sit in medio rotæ.i.nouū testamentū in veteri figuratum:&
multi sunt in quibus figuratur istud coniugium incarnatio
nis:vt Asuerus sponsus Hester.Abraam maritus Sarę quæ
miraculose peperit Isaac Christum designantem.Isaac spō-
sus Rebeccæ Manuæ pater Sansonis:videtur q poti⁹ debue
rit vocari aliquo aliorum noīm:vt Abraam:Asuerus: Isaac
& hmōi q; hoc noie Ioseph:cū hoc nomē interpretetur aug-
mentum:& nullum augmentum factum sit in isto cōiugio:
& Ioseph filius Iacob magis figuret & aptius Christum vt
venditum a iudęis & deiectum & saluatorem mundi factū.
Sed respondet Alb.q vna persona sm diuersas pprietates
sui plures figurat psonas:vt Abraam qui in immolatione
Isaac figurat deum patrem qui proprio filio nō pepercit.In
eo q egressus est de terra sua:& postea ingressus est Egyptū:
significat filium qui egressus a patre venit in mundum.In
eo q in ostio tabernaculi sedebat in feruore diei: & recæpit
hospitio tres & vnum adorauit:significat sanctos patres ex
pectantes intenso desiderio Christi aduentum qui est vna p
sona in tribus substantijs.s.deitate:anima:& carne. Sic & Io
seph patriacha in sui venditione:incarceratione:liberatiōe
& saluatione Egypti Christum figurauit. Sed in fidelitate:
in castitate:in mysteriorum reuelatione:in procuratiōis cō-
missione:in cibi conseruatione:huius Ioseph sponsi Mariæ
figura fuit.Non autem decuit eum præfigurari per aliquem
antiquorum qui maritus per carnalem copulam extiterit:cū
ipse Ioseph sine carnali copula sanctus cōiugium per actio
nem coniugalem contraxerit:& coniunx virgo virginē cu-
stodiuit & matri & filio paterno affectu coniunctus fuerit.
Proprietas etiam nois ex interpretatione ei cōgruit optime
qui in ipsa desponsatione quantum ad deum. quantum ad
proximum.quantum ad seipsum sublimatus est virtutum
augmentatione.famæ celebritate: hoim reuerentia & dile-
ctione.matris dei familiaritate & diuina vt putabatur pa-
ternitate.Vñ Ber.Ad tps Ioseph appellatus est & putat⁹ est
pr Christi.Conice.ex hac appellatione & qualibet dispensa
tione meruit honorari: a deo vt pr dei: & dictus & creditus
est Conice.ex proprio vocabulo:qd' augmentum non dubi
tes interpretari:quis & quantus fuerit iste Ioseph.Memento
simulq; magni illius patriarchæ venditi in Egypto:& scito
ipsius non solum vocabulū fuisse sortitum: sed & castimo-
niam adeptum.innocentiam assecutum & gratiam.Siquidē
ille Ioseph fraterna ex inuidia venditus & ductus in Egyptū
Christi venditionem pfigurauit.Iste Herodianā inuidiā fu-
giens Christum in Egyptū portauit.Ille dño suo fidē seruās
dñæ suæ noluit cōmisceri.Iste dominā suā dñi sui matrem
virginem agnoscens:& ipse cōtinēs fideliter custodiuit. Illi
data est intelligentia mysterioꝝ somnioꝝ:isti datū est ɔsciū
fieri:& participē cœlestiū sacramentoꝝ.Ille frumenta serua-
uit:nō sibi:sed oī pplo.Iste panē viuū de cœlo seruandū ac-
cæpit:non sibi sed toti mūdo.Nō est dubiū qn fidelis & bo
nus hic fuerit iste Ioseph cui mater despōsata est saluatoris fi
delis seruus & prudens quē cōstituit dñs suæ matris solaciū
suæ carnis nutritium:solum deniq; in terris magni consilij
adiutorem sibi fidelissimū.Hæc ille.Dicit aūt Ioseph de do-
mo Dauid.Lu.j.desponsatam Ioseph de domo Dauid: non

Quare dr de do mo Dauid.

tm pter successionē in gñe:sed principalius pter virtutū
imitationē.Et tales pprie dicunt esse de vna domo:iuxta il-
lud Ps.lxvij.Qui habitare facit vnius moris in domo: sm
Alb.Vñ & Berñ.Vere de domo Dauid:vere de stirpe regia
descendit vir iste Ioseph gñe nobilis:mente nobilior:plane
filius Dauid:non tm carne:sed sanctitate & deuotione: quē
tāq; alterū Dauid dñs inuenit sm cor suū:cui cito committe
ret secretissimū atq; sacratissimū sui cordis arcanū. Cui tāq;
alteri Dauid incerta & occulta sapientiæ suæ manifestauit:
& dedit illi non esse ignarum mysterij:qd' nemo principum
huius sæculi cognouit. Cui datum est qd' multi reges & p-
phetæ voluerūt videre & non viderunt. Nec solū videre &
audire:sed etiā portare:deducere:amplecti:deosculari:nutri-
re:& custodire.Et ideo nō tm Ioseph : sed & Mariam de do-
mo Dauid credendum est ascēdisse:alioqn nō fuisset despō-
sata viro de domo Dauid.hæc.b.Ber.Recte ergo ait Alb.spō
sus virginis de demo Dauid dr vt scandalum euitetur:vt ea
dem tribus esse probet:vt amor legis in vtroq; ostendat: vt
humilitas nobilitate regia exaltetur:vt paupertas nobilita-
ti nō repugnare doceat:vt Dauid humilitas euangelizetur:
vt imitatio humilitatis in Ioseph insinuetur:vt veritatis p-
missio adimpleatur:vt genealogia dñi describatur:vt pau-
pertas mirabiliter demonstretur:vt nobilius exēplum pau-
ptatis & humilitatis det.Nec pter pcti maculā quā pœnitē
tia deleuit:minus in genealogia dñi debuit noīari:sed auda-
cter prædicari:cum hoc peccatoribus confidentiam generet
& misericordiam augmentet dicente domino.In quacumq;
hora peccator conuersus fuerit omnium iniquitatum eius
non recordabor.

§.III. QVANTVM AD TERTIVM

s.supnaturalis concæptio.b.Mariæ notatur : cum dr Inuēta
est in vtero habens de spūsctō.i.grauida:vbi Orig.ait Inuē-
ta est a btō Ioseph habens in vtero.i.prægnās:q licet eā non
cōtingeret futuræ tñ vt putabatur vxoris, oīa nouerat. Et.j.
Si tibi vxor noiat.Si tibi in desponsatione esse dr non tibi
tñ vxor est:sed dei vnigeniti mater est æterni.In sequentib⁹
demonstrabo q nec ista tua cōiunx sm cōsuetudinē cōiugij
habeat:nec iste q generat tuus filius esse credat.xxvij.q.ij.in
uenta.Fuit ergo concæptus virginis non a Ioseph:sed super
naturalis:qa de spūsctō.i.ope spūsscti cui attribuit opatio
miraculorum:quorum oīm istud fuit maximū.Et ex hoc ait
btūs Aug.in lib.de bono cōiugali.Omne nuptiarum bonū
impletum est in illis parentibus Christi:fides.s.proles & sa-
cramentum.Prolem cognoscimus ipm dñm Iesum.Fidem:
qa nullū adulteriū.Sacramentū:qa nullū diuortium. Solus
ibi nuptialis concubitus nō fuit:qa in carne pcti fieri nō po
terat sine pudenda cōcupiscentia carnis q accidit ex peccato
sine quo cōcipi voluit qui futurus erat sine pctō.xxvij.q.ij.
omne. Prolis tñ illius.s.christi mater vera & naturalis fuit
btā Maria.Ioseph autem non naturalis paret:sed putatiuus.
Quod aūt dr in euangelio.Ioseph aūt cum esset iustus & nol

Nollet eā tradu cere ex- ponit.

let eam traducere voluit occulte dimittere eam : exponitur
tripłr.Vno mō traducere.i.in domum suā ducere.Nam sm
aliquos non duxerat in domū suā:sed in domo erat parētū.
Alio mō dr traducere.i.nuptias solēniter celebrare.Nam iā
Ioseph induxerat virginē Mariā in domum suā:vt erat mo
ris tunc tpis de sponsis erga spōsas.Et hæc melior expositio
sm btm Tho.Nam min⁹ suspecta haberi poterat de adulte-
rio q

rio q in domo Ioseph cōcæpisset:vt pote magis zelantis p
honestate spōsæ q; in domo parentū & melior testis castita
tis suę. Tertio modo exponitur traducere.i.publice accusare
in iudicio seu denuntiare:Vñ btūs Aug.in lib.seu homił.de
pnia:ait.Attende quēadmodū iustus Ioseph tanto flagitio
qd' de vxore fuerat suspicatus tanta benignitate pepercit an
teq; sciret vñ illa concæperat quam grauidam senserat:& se

Qualr Ioseph volebat reliqre Mariā.

ad illam accessisse non nouerat.Restabat ergo ei certa adulte
rij suspitio:& tñ qa ipe non nouerat qd' dicit euangelium Io
seph cum esset iustus & nollet eam diuulgare voluit occulte
dimittere eam.diuulgare.i.in iudicio denuntiare.Ergo quæ
peccant coram hoīb⁹ corripienda sunt corā hoīb⁹.i.publice.
Et q peccant secretius : corripienda sunt secreti⁹. Distingue
tpa & concordabis scripturā.Hæc.b.Augu.ij.q.·.si peccaue
rit.Ex quib⁹ videt sm Aug.q habuit suspitionē de adulte-
rio forte leuē.Et ideo cogitabat dimittere.non aūt denuntia
re ex quo certus non erat præcipue attendendo sanctam cō-
uersationem : nec etiam retinere ne videretur particeps seu
assentiens adulterio.Sed angelus eū in somnis illuminauit
& declarauit veritatem cōcæptionis:qa non de hoīe.sed qd'
in eo natū est.i.cōcæptum de spūsancto est:q cōceptus salua
ret populum suū a pctis:& quod dixit.Noli timere accipere
Mariā cōiugem tuam exponit.i.acceptā iam in domū retine
re.Sed btūs Berñ.aliter sentit de ista causa diuisionis. Dicit
em.Si quæritur quare Ioseph voluit dimittere Mariam.Rñ-
detur q iste Ioseph cōsiderans sanctitatem sponsæ suæ: mo
destiam & pudicitiā dicebat intra se.Comessatrix nūq; fuit:
nec vinolenta:nō saltatrix:nūq; oculū sup virū erexit:nō di
scurrens:nō leuis in risu:vel verbo scurrilis.Vñ ergo ista p-
gnatio? Non a me q ad eā nō accessi:nō ab alio:qa nūq; mā
datū dei pterisset:ergo a deo est ista opatio.O inæstimabilis
laus Mariæ.Potius æstimabat virginē posse cōcipere q; Ma
riam peccare.Stupens ergo de tanta sanctitate q mater dei
esset voluit occulte dimittere eā:reputāsse indignū cū tanta
manere sanctitate.Ea ratione voluit dimittere eam qua & Pe
trus Christum viso miraculo de captura pisciū plurima di-
cens.Exi a me dñe qa peccator homo ego sum.Lu.v.

¶De annuntiatione dñica. Cap.VIII.

MISSVS EST AD MARIAM

Lu.j.Quia in mysterio incarnationis quoddam
matrimoniū spirituale fiebat inter deū & huma-
nā naturā:quæ assumenda erat ex virgine:iō de-
buit in isto summo matrimonio cōsensus virginis reqri tā-
q; sponsæ faciendæ.Nec em est laudabile op⁹ nisi cōstitutū
aliquo modo libero arbitrio. nā & si prophetia prædestina
tionis vt erat prophetia incarnationis a multis prænuntiata
impleatur sine nostro arbitrio. vt dicit glo. super Mat. hoc
intelligendum est sm Alb.sine nostro arbitrio operante:sed
non sine nostro arbitrio cōsentiente. Et ideo decuit mitti q
hoc annuntiaret & requireret consensum virginis. Vnde in
figuram huius procurator Abraæ Eleazar missus ab Abraā

Abraā pr mul- tarū gē- tium.

qui interpretatur pater multarum gentium:de terra promis
sionis procurandam vxorem seu desponsandam filio suo
Isaac in aram Rebeccam pulcherrimam virginem & inco-
gnitam viro ad aquarum fontē reptā subito eam in spōsam
Isaac disposuit assumere:prius tñ q; hoc faceret quæsitus est
assensus ei⁹:quē exprimēs clare facta est spōsa. Geñ.xxxiiij.
Iste pcurator fuit archangelus Gabriel missus a deo pre de
terra pmissionis.s.supnæ q in mundū veniēs inuenit prę cę
teris v'ginē pulcherrimā mente & corpe: ad fontem aquarū
viuentiū grāꝝ & diuinoꝝ eloqoꝝ:q etiā sua liberalitate ipi
angelo nuntio despōsationis sitienti salutē humanā & came
lis eius.i.hoībus q ab eo dirigebant & gubernabant: potū
dedit satisfaciens desiderio suo cū nuntiasset aduētus sui cau
sam & missionis:vt.s.eam despōsaret filio dei cum cōsensit
dicens.Ecce ancilla dñi &c.pctū est mrimoniū: & v'bū caro
factū est.Multi scti hoīes in veteri & nouo testamento ante
concæptum fuerunt nūtiati:& missi angeli vel scti hoīes ad
hoc nūtiandū:vt Isaac:Sanson:Ioānes:Remigius: Thomas.

Arguit q n erat necessa- ria mis- sio.

Vñ multo magis sctūs [illegible]rū debuit nuntiari p aliquem mis
sum.Et ideo missus est.Non obstat si dicat:inter ea in quib⁹
nulla est distantia:nulla est necessaria missio:sed inter deum
& beatam Mariā nulla erat distantia:qa in illa erat non solū
per essentiam:psentiam:& potentiā vt in cunctis est:sed etiā
p gratiā put est in electis:& pfectius q; in cunctis puris crea-
turis.Ergo non oportuit vel potuit mitti. Sed rñdet Alb. q Rñsio.
q;uis missio sit inter distantia:qa tñ grā habet plurimos gra
dus:ideo contingere pōt deū habitare in aliquo p gratiā ali
quam:a quo distat respectu aliarum gratiarū : quarum est ca
pax & nondum habet.Licet ergo deus inhabitaret virginē
per gratiam:distabat tñ ab ea quo ad maiorem etiam gratiā
quā in concipiendo percæpit.& per corporalem præsentiā
quam prius in ea non habuit.Missus est ergo ad Mariam an
gelus:videlicet nuntians ei verbum bonum. Quæ nuntia-
tio ex missione ista fuit necessaria & congrua propter tria.

Necessa ria & cō grua p- pter tria

¶Propter dei venerationem.
¶Propter virginis cōmendationem.
¶Propter nostræ vtilitatis consecutionem.

§.I.QVANTVM AD PRIMVM SE-

cundū Alb.honorabat deus in ista annūtiatione tripłr.Pri-
mo quantū ad ei⁹ potentiā eo q angelos suos ministros ha-
buit q sunt valde potentes.Ps.Oēs angeli eius potentes vir
tute facientes verbum illius ad audiendā vocē sermonū ei⁹.
Et q;uis solēnior videat nuntiatio tāto magis:quanto p plu

Hono- rabatur de⁹ i ista missiōe tripłr.

res & solēnes missos:hoc est verū:nisi illud qd' nuntiat sit ar
canum seu secretū:hoc em repugnat multitudini.Nō em dr
arcanum qd' multis est cognitum.Nec est familiariter inti-
matum & amicabiliter qd' multis est prius intimatū.Quia
igitur istud erat valde secretum non decuit per multos nun-
tiari. sed p vnum ex angelis qui missus est ad Mariam.s.Se-
cundo honoratus est deus in ista missione & annuntiatione
quo ad eius sapiam:in eo q mō pditionis obuiauit directe
p viam liberationis:qa sicut angelus malus v'ginem Euā de
cæpit p malā nuntiationē:sic p angelū bonū de⁹ v'ginē Ma
riā docuit:nūtiās ei v'bū bonū summā btitudinē inde hoīb⁹
cōsequēdā.Et sic satis credi pōt q malus angel⁹ q nuntiauit
Euæ verbū falsum fuit vnus ex maioribus dæmonijs:ita &
nuntiās v'bū optimū Marię:nō fuit ex ordine īferiori:sed de
ordine archāgeloꝝ:& forte prim⁹ illoꝝ q dr princeps archā
geloꝝ.Tertio honoratus est deus quantū ad bonitatē in ista
nuntiatione.Vñ Dama.Magnū circa amorē hoīm clemētiæ
dei demōstrat pelag⁹.Ipse em cōditor & dñs eā quā proprio
plasmate fecit reiteratione & ope magister fuit. Et qui boni
tatis spē decæpit hoīem carnis problemate deciperetur. Et
mōstratur bonitas & iustitia dei.Nam bonitas quidē qa nō
despexit pprij plasmatis infirmitatē:sed viscera eius cōmo-
ta sunt in ipso cadente manū porrexit.Iustitia etiam ostensa
qm hoīe victo non aliū vincere fecit natura.Neq; vi eripuit
hoīem ex morte:sed quē quōdā p pctm in seruitutē redegit
mors hunc bon⁹ & iustus victorē fecit:& similē sibi reserua-
uit.Hæc Io.Dam.Et ideo missus est Gabriel ad Mariam:qui
interpretatur fortitudo dei:qa ad nuntiandū veniebat eum
qui est fortis & potens in prælio ad diabolū vincendum.

§.II. SECVNDO FVIT NECESSA

ria & cōgrua ista annuntiatio facta.b.Mariæ a misso ad eam
propter eius cōmendationē.Et hoc in tribus ostenditur.

Propter v'gis cō menda- tionē:& hoc in tribus.

¶Primo qa virtus virginis manifestatur.
¶Scd'o qa meritum virginis augmentatur.
¶Tertio qa intus & extra illuminatur.

Quantū ad primū manifestatur in ista annūtiatione virtus
virginis.Et primo virt⁹ humilitatis in turbando se & timē
do:non qdem p iram vel deiectionē pusillanimitatis:sed p
admirationē ex tāta laudatione.Sicut em supborū ppriū est
ex laudibus alioꝝ se extollere:ita econtra humiliū est laudes
horrere:& minora de se sentire.Et sic in eis virt⁹ laudata cre-
scit:vt dicit Señ.Scd'o virtus prudentiæ & discretionis ma-
nifestatur ex eo q denuntiātis sibi qrit nō dubitans:sed mo
dū pie qrens:inqt Io.in cañ.Nolite oī spūi credere.s. loquē-
ti intus vel extra:sed pbate.i.examinate spūs vtrum ex deo
sint.Nā ipe sathanas ait apłs transfigurat se in angelū lucis.

Quare cōgruū fuit v'gi ni nūtia ri rō po nitur.

Tertio manifestat v't⁹ fide in cōsentiendo. Btā ait Elizabet
quæ credi.qm pfj.in te q di.sunt ti.a dño.Et.b.Tho.i.iij. par
te.q.iij.dicit q congruum fuit btē virgini nuntiari q esset
Christū cōcæptura vt ɔseruaret ɔgru⁹ ordo cōiunctiōis filij
dei ad v'ginē:vt.s.pri⁹ mēs ei⁹ de ipo istrueret q; carne eū ɔci
pet.vñ.b.Aug.dicit q beatior fuit Maria in ɔcipiēdo fidem
Christi q; cōcipiendo carnē Christi. Tū etiā vt volūtaria sui

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

obsequij munera offerret ad q̄ promptā se reddidit. Tum vt tactū est.s.cū ɔheretur q̄ddā mr̄imoniū spūale inter dei filiū & humanā naturā:p̱ annuntiationē expectabat̃ consensus virginis loco toti⁹ humanę naturæ. Scd'o meritū v̾ginis in hac annuntiatione augmentat̃:& hoc in credēdo nūtio:cum em̄ aliqd nuntiat̃ credēdū:quāto illud est magis arduū & lōge ab hūana opatiōe vel ab vsu naturæ:tāto magis qs meretur assentiēdo ab credēdū. Et qa maxie arduū & insitatū erat v̾ginē cōcipe:& deū hoiem fieri:iō assentiēs huic rei sibi nūtiatę:augebat̃ & meritū. Scd'o augmentatū est meritum in assentiendo nūtiato:cū ait. Fiat mihi ẜm v̾bū tuum. Stabat tota cœlestis curia expectans rn̄sum suū: auidissime cupiebat assensum suū. Angelus Gabriel orator p̱ cunctis beatis spiritib⁹ sitiebat amoris ardore ad vltimū v̾bū suū. Clamabant p̄res oēs in limbo illud Esa.xlv. Apiat̃ terra & germinet saluatorem:apiat̃ terra v̾ginalis in ore suo p̱ cōsensum cordis corp̱is p̱ vocale v̾bū dicens. Fiat mihi ẜm v̾bum tuū. & imediate germinabit saluatorē Christū. Quo v̾bo ꝓlato reuersus est angel⁹ missus ad dn̄m suū totā ciuitatē lætificās nuntio suo. Tertio augmentatū est meritū in se deo totaliter humiliando dicens. Ecce ancilla dn̄i:nō ait mr̄ vl' filia vl' spōsa dei:sed ancilla. Ancilla totum qd' lucrat̃ dn̄o vt suum tribuit. Si bona est seruit in cūctis ac reueret̃ dn̄m suū:sic.b.Maria. Quātū ad tertiū.s.ꝙ intus & extra illuminat̃ in ista nuntione. Fuit em̄ illuminata in potētijs sensitiuis p̱ allocutionē & visionem angeli. Si em̄ angelus apparens pastorib⁹ cū magna claritate se illis ōndit ad annūtiandū Christū natū: multo magis credendū est apparuisse cū magno splendore v̾gini q̄ cōceptura erat:nō luce q̄ oculos offēderet vt offēdit aspiciens in sphera solis:sed luce reficiēte visum & oēs sensus. Illuminata est in potētijs medijs.s. imaginatiuis & cogitatiuis circa q̄s multū opat̃ ministeriū angelorꝝ in purgādo phātasmata & suggerēdo bonas imaginationes:q̄s aūt cogitationes sc̄tissimas ꝗ altissimas ꝗ feruidas erga diuina hr̄et ip̄a sola nouit:nob aūt incognita sunt. Quātū aūt ad vltias potētias.s.intellectū & voluntatē:p̱ inspirationē de⁹ opabatur:q sol⁹ ī volūtate opat̃:& aīæ illabit̃. Tn̄ di.Alb. De⁹ est ī hac missiōe negotij iuētor p̱ seip̄m salutatiōis dictator:ītelligētiæ inspirator:& mētis ad cōsensum ꝓuocator modi executiōis expositor. Vn̄ angel⁹ reqsit⁹ de mō trāsmisit eā ad.ss. dicēs. Spūsctūs supueniet in te:q.s.modū docebit & seruabit:vn̄ nihil i hoc ab āgelo illuminatiōis accepit:sed a deo.

§.III. TERTIO FVIT NECESSARIA

ista missio & nuntiatio sic facta ad nostræ vtilitatis consecutionem. Et hoc tripliciter.

Propter nostrā vtilitatē & hoc est tripliciter.

¶Primo ad fidei confirmationem.

¶Secundo ad deuotionis accensionem.

¶Tertio ad actuū informationem.

Quantū ad primū fides confirmat̃ in nobis ex hoc ꝙ origo exordiū & ꝓcessus nr̄æ redēptionis seriatī & ordinate describit̃:& sacri euāgelij testimonio cōprobat̃. Fides em̄ ex auditu.ait apl's ad Ro.x. Auditus aūt per verbū Christi prædicatum & in scriptis euangeliorꝝ redactū: & p̱ miracula multa approbatum. Cū aliqs audit ordinate aliquā historiā enarrari & describi ꝓuinciā & ciuitatē vbi res gesta est:& q̄ tēpore & quibus p̱sonis:& quib⁹ locutionib⁹ & respōsionib⁹ & exēplis notis:nō solū cōfirmat̃ ad credēdū illa:sed q̄si cogit̃ ꝓbabiliter q̄ mōstrari aliter nō possunt:& cum referuntur a p̱sonis grauib⁹ & iustis. Cū ista enarrata sunt ab euangelistis:discussa & approbata p̱ apl'os sanctos opatores ꝓdigiorum:cōfirmat̃ ex his fides magis ac magis in nobis ꝗ si solū audiremus incarnationē:sed nō ordinem eius. Quantum ad scd'm deuotio accendit̃ cū toti humano generi mediāte beatissima virgine Maria p̱fecta pax & recōciliatio nuntiatur. Et hūana natura deo & angelis inimica abiecta a deo prior etiam p̱ angelum salutatur. Certe si quis dn̄s recæpisset magnas iniurias a seruis suis rebellantibus se ab eo:& inimico ei⁹ adhærentibus:qui serui in nullo possunt ei dn̄o nocere: nec eget eis:sed ipsi sine eo viuere non possunt. Si talis dn̄s mitteret ad seruos illos vnū ex principibus suis ad salutādū eos ōndens se velle eos reconciliari sibi:& facere eos familiares & regni sui consortes nonne sine dubio accēderentur ad deuotionem & affectionem eius sicut ait apl's: Cōmendat
Rom.v. de⁹.i.cōmendabilē ōndit charitatem suā in nobis.qa cū inimici essemus recōciliati sumus. Et iō misit vnū de principibus.s.Gabrielē ad salutandū v̾ginē: vt in ea & p̱ eam fieret reconciliatio nr̄a p̱ incarnationem. Quātū ad tertiū. Actus nr̄i in ista nuntiatione informantur. Nā p̱ illud qd' btissima v̾go gessit qn̄ ad ipsam angelus venit:& p̱ id qd' angelo dixit:& p̱ illud qd' post receptionem plenitudinis fecit instruimur q̄les debemus ad gratiā habendā p̄parari. videlicet primo vt simus separati a turbis clausi in interiori domo ɔsciētiæ:clausi a sensib⁹ & sensibilibus:& clauso ostio.s.sensuum ora patrē tuū:ait Christus Mat.vj. Et cū timore audire diuinas inspirationes q̄ fiunt p̱ angelū vt loquentē. Audiā inqt ps̄.quid loquat̃ in me dn̄s deus:qm̄ loquet̃ pacē. (Psalm⁹ lxxxiiij.) Ad hoc instigat vt recōciliet̃ homo cū deo suo. Sic Maria non in turba vel platea inuenta est ab angelo:sed in domo: non ad fenestram vel ostium:sed in cubiculo orans vel legens ad verba angeli timēs. Scd'o instruimur q̄liter gratiā recæptā augmētare debeamus:videlicet interrogando de vtilib⁹:humiliando se in oibus & obediendo diuinis iussionib⁹ & inspirationib⁹. Sic em̄ Maria post salutationem interrogauit angelū de modo concæptionis. Ancillā se noīauit:diuinæ volūtati obediuit dicens. Fiat mihi ẜm verbum tuum. Tertio instruimur quō auctā gratiā cōseruem⁹:videlicet semp̱ ascendēdo de bono in meli⁹. Nā ẜm.b.Berñ. In via dei non ꝓficere est deficere saltē dispositiue. & Chryẜ. nemo repēte fit summus sed a minimis qsq̄ inchoat:vt ad maiora p̱ueniat. de pœ.di.ij. charitas est aqua. Sic beata Maria post concæptū filij ascēdit in montana.s.virtutum ꝓficiendo: & ad Elizabeth seruiendum ꝓficiscendo. Quæritur in quo actu fuerit btā Maria qn̄ salutata fuit ab angelo. Vtrum in actu cōtemplatiōis vel actionis? Et videt̃ ꝙ in actu cōtēplationis. Nā ad contēplationē p̱tinet qd' dr̄ in Threñ.iij. Sedebit solitari⁹ & tacebit & leuabit se sup̱ se. Dicit em̄ philosoph⁹ ꝙ aīa sedēdo & quiescēdo fit prudēs.i.sapiens. Sed beatissima virgo Maria ī cōcipiēdo debebat fieri v̾go prudētissima & mater sapiētiæ Ergo cōgruebat ei sedere mente & qescere. qd' fit p̱ contemplationem.

Querit̃ ī q̄ actu btā Maria fuerit qn̄ salutata fuit.

Cū etiā dn̄s appropiquaret in illo mysterio beatissimæ virgini descendendo:& ipsa debuit obuiare ei ascēdendo.s.eleuando se sup̱ se p̱ contēplationē. ẜm illud Amos iiij. Præparare in occursum deo tuo. Nam nobilissima operatio fuit conceptio filij dei. ideo debuit fieri in nobilissimo statu:q est status contēplationis. Præterea dantis & recipientis debet esse adinuicem cōuersio. ẜm illud Cant̃.vij. Dilect⁹ me⁹ mihi.i.a me diligit̃:& ad me ɔuersio eius vt me diligat. Anima aūt habet duas facies ẜm rationē.s. partē superiorē & partem inferiorem. Superiorē.s.ẜm quam superiorib⁹ inspiciendis & consulendis inhæret. Inferiorem ẜm quā inferioribus tractādis & disponēdis intēdit. Si ergo dei & btissimæ virginis tamq̄ dātis & recipientis debet adinuicē fieri conuersio:necessariū est ꝙ ẜm illā partē comparet̃ ẜm quā anima ad deū cōuertitur.s.ẜm partē superiorē: qd' pertinet ad contēplationē.

Arguit̃ ꝙ fuerit ī actiōe.

Sed ꝙ fuerit actione tunc beata Maria.s. descendendo per humiliationem sui. videtur ex hoc qd' dr̄ Cañ.j. Cum esset rex in accubitu suo.s.quiescēdo in virgine p̱ incarnationem nardus mea dedit odorem suū. Nardus est herba medicinalis parua & multum odorifera: & significat beatā virginē:parua per humilitatem:medicinalis per curationem infirmitatū spūalium & corporaliū:odorifera p̱ exēplorum vitæ suæ diffusam suauitatē. Et sic videt̃ ꝙ humilitas beatæ Mariæ fuerit præparatoria ad concæptionem: vn̄ & beatus Aug. dicit ꝙ humilitas genuit nobis deum. Humilitas aūt est in descendendo:qa recumbit in nouissimo loco inferiorem se alijs existimans. Sicut aūt ascensus est in contēplatione: qa eleuat se supra se. ita humilitas videtur esse in actione descendendo ad inferiora:qa humilis dr̄ quasi humi accliuis. Item Gen̄.xix. dixit Abraam. Loquar ad dominū meū cum sim puluis & cinis. Ergo puluerizatio & incineratio qua se hō humiliat & annihilat est p̄paratio qua hō loquat̃ cū deo:& de⁹ cū eo. Sed de⁹ in hoc mysterio familiarissīme locutus est cū virgine in ipsa salutatione. ergo maxime debuit incinerari & humiliari. Qd' etiā patet se fecisse ex vltimis verbis cū ait. Ecce ancilla dn̄i. Non ait mater vel spōsa vel filia sed ancilla:quo statu.s. ancillarum nil infimius vel vilius:hoc autem.s.humiliando se fit descēdēdo:ergo in actione erat. Exercitiū em̄ moralium virtutum cuiusmodi est humilitatis pertinet ad vitam actiuam: ẜm bea. Tgo.ij.ij.

Sic me

Si em̄ de⁹ humilib⁹ dat gratiā suā:vt ait Petr⁹ apl's & Iac. ergo maxime humili dat maximā gr̄am. Sed maximam gratiā dedit de⁹ beatæ v̾gini in concæptione filij:ergo tunc maxime humiliata fuit.

Rn̄sio. Solutio Alber. vbi.s̄. cuius etiam sunt rōnes p̱ & ɔ̄. Concedimus ꝙ btā v̾go fuit in ista annuntiatione in actu cōtēplationis. Sed cū quærit̃ p̱ quem actum ad gr̄am istā maxime p̄pararet̃:dicim⁹ ꝙ btā virgo in hac annūtiatione in summo puræ creaturæ eleuabat̃ causaliter in summā p̄tātem:in summā dignitatem:in summā charitatē. In summā p̄tātem eleuata fuit eo ꝙ super naturā deum genuit. Et ad hanc p̄tātē eleuauit eā fides. iuxta illud. Oīa possibilia sunt credenti. Marc.ix. vn̄ Elizabeth. Btā q̄ credidisti. qm̄ perficient̃ ī te q̄ dicta sunt tibi a dn̄o. Lucæ.j. In summā dignitatem eleuata est:eo ꝙ totius creaturæ p̱ recreationem mater effecta est. Et ad hanc dignitatē eleuauit eam hūilitas: ẜm illud Mat.xxiij. Qui se humiliat exaltabit̃:& quanto magis se humiliat tanto magis exaltat̃. Vn̄ quia filius ei⁹ Iesus summe humiliauit semetipsum factus obediēs vsq̄ ad mortē crucis:vt ait apl's ad Phil.ij. mortem ignominiosissimā. Ideo deus exaltauit illū & dedit illi nomē qd' est sup̱ omne nomen &c. Et qa post eum mater eius maxime se humiliauit iō exaltata fuit ad hoc vt sit mater totius creaturæ:exaltata sup̱ choros angelorꝝ. In summā charitatē eleuata est per hoc ꝙ deo in oī ꝓpinquitate ꝓpinquissima fuit vt pote qa eius filia:mater:soror:& sponsa fuit. Et ad charitatē eleuauit eā charitas. ẜm illud Prouerb.viij. Ego ait sapīa diligentes me diligo. Et qa charitas est ignis diuinus consumens & desiccās oēm humorē carnalitatis vt sibi ɔtrariū. Ideo castitas eius eleuabat eā ad summā cum deo familiaritatē. ẜm illud Sap̄.vj. Incorruptio facit ꝓximum deo. Inter istas ergo v̾tutes præparantes beatā v̾ginem ad istā cōcæptionem. Fides eleuauit potentiā rōnalē:humilitas potentiā irascibilē siue ardui appetitiuā:& charitas affectiuā:v̾ginitas ex parte corporis p̱reparabat gn̄atiuā suscæptiuā. Et sic tota eleuabat̃ q̄ tota replebat̃ & tota glorificabat̃.

Qō. Si autem querit̃ vtrū istis motibus simul moueret̃. Dicimus ꝙ non. Sed aliæ v̾tutes p̄parabant suas potentias eleuādo habitual'r: Charitas autem tanq̄ forma aliarum & vinculum p̱fectionis ex parte btissimæ virginis fecit coniunctionem actual'r. Vn̄ charitas fuit complementum vltimum ex parte suscipiētis:sicut & complemētū vltimū ex parte dātis & mouentis ad mouendū & dādū:vn̄ Hugo de sc̄tō Victore. O charitas ꝗ forte est vinculum tuum. Tu deū de cœlo ligatū traxisti in mūdū.

Rn̄sio ad obiecta. Ad obiecta ergo rn̄deo ꝙ ascensioni p̱ cōtēplationē non ɔ̄riat̃ descensus p̱ humilitatē. Sed descēdere ad opa actionis propter deum:hoc est ascendere p̱ humilitatem ad deum. vn̄ Anẜ. in lib̄. de similitudinibus assimilat humilitatem mōti:qa p̱ eā ascendit̃ ad deum p̱ quosdam gradus. Et hæc mutuo se cōsequunt̃:qa quāto magis quis eleuat̃ in cognitionem dei tanto magis descendit in humiliationem sui: qa quāto magis videt magnitudinem dei tāto magis respectu ei⁹ cognoscit vilitatē & paruitatē sui. vn̄ ps̄.cxv. Ego dixi in excessu meo s.deum contēplando:oīs hō mēdax.i.qa nō sit. & Esa.lxiiij. Oēs iustitiæ nostræ q̄si pānus menstruatæ:quo nihil abominabilius dici pōt. Vn̄ frequēter legit̃ de ꝓphetis:vt Dañ. & Ezech. ꝙ qn̄ diuina conspiciunt in terram cadūt. & Diony. dicit ꝙ tenebræ occultant̃ a lumine & magis a multo lumine. Et sic patet ꝙ p̱ humiliationē descēsus nō impedit cōtēplationis ascensum. Erat ergo beatissima v̾go in ipsa annūtiatione & cōcæptione in summo cōtēplationis ascēsu tota p̱ dilectionē in deū transformata. Et notandū ꝙ Beda super illud Luc.xj. Btī q audiūt verbū dei &c. dicit. Hoc ī loco btē dei genitricis excellentia commēdat̃:qa in tanta speculationis custodia dn̄o famulabat̃: ꝙ ipsius humilitati & sc̄titati nullus sc̄tōrꝝ cōparat̃:sed & tota sc̄tōrꝝ btītudo ex gratiosę virginis vtero processit. O veneranda dn̄a electa & p̄electa q̄ est mr̄ & virgo eē nō desinit. O admiranda puella q̄ salua virginitatis pudore suum genuit genitorem. O fœlix ancilla q̄ creatorem & gubernatorem genuit vniuersorꝝ: & v̾go p̱mānsit in æternū. O benedicta mr̄ q̄ inferni vastatorē:cœli reparatorē:nr̄m saluatorē:mūdi redēptorē: deū oīpotētē: dn̄m cœli & terræ & oīa continentē suo ꝓtulit ex vtero. Angelorꝝ lętitiam:hoīm vitam:cœlorꝝ gl'iam:sc̄tōrꝝ coronam: p̱adisi lucernā. O btā fœmina q̄ regis vniuersorꝝ mr̄ eē meruit. Sedet in gremio v̾ginis mr̄is q trinā rerꝝ machinā palmo ɔcludit. Gaudet itaq̄ mr̄ q̄ tm̄ se hr̄e filiū ɔtēplat̃. O admirandum magnæ pietatis miraculum. Hæc Beda.

¶Alius sermo de missione in genere. Ca. IX

MISSVS EST AD MARIAM VIR

ginem. Lucæ.j. Missio alicui⁹ ad aliquem īportat quēdam ꝓcessū seu emanationē ipsi⁹ missi a mittēte. (Missio qd īportat.) Et qa pr̄ ætern⁹ a nullo ꝓcedit:iō nō dr̄ mitti: ad creaturam:nec vsq̄ legit̃ missus. Sil'r trinitas nō dr̄ mitti:qa includit p̱sonam p̄ris q̄ nō mittit̃. Sed qa fili⁹ dei ꝓcedit a p̄re:iō mittit̃ a patre & mitti dr̄ in mūdū. ad Gal.iiij. Misit de⁹ filiū suū. Spūs q̄q̄ sc̄tūs q ꝓcedit a patre & filio mitti dr̄ ad sc̄tificandam creaturam. Ioan.xvj. Mittam vobis a p̄re spm̄ v̾itatis. Angeli q̄q̄ a deo sæpe mittūt̃ ad diuersa officia. Heb̄.j.c. Oēs administ̄atorij spūs sunt in ministeriū missi eorum q hæreditatem capiūt salutis. Qd' ergo dr̄. Missus ē ad mariam v̾ginem. ẜm Alb̄. pōt intelligi de angelo & de spū sc̄tō:& de dei filio in ista annūtiatione:sed aliter & aliter.

¶Primo missus est dei angelus ad Mariam:vt ræparationē nostram de ea intimaret.

¶Secūdo missus est dei spiritus ad Mariam: vt præparationem ad hoc adaptaret.

¶Tertio missus est altissimi filius ad Mariam.

§.I. QVANTVM ERGO AD PRIMVM

de missione angeli in hoc sermone. Sciendum ꝙ ista nūtiatio fuit suprema & finis & cōplementum oīm nuntiationū ꝓphetaliū de incarnatiōe loquētium. Et qa beatitudo quæ nūtiat̃ immediate btē mariæ:& in ipsa & p̱ ip̄am annūtiat̃ toti humano generi ɔsequenda p̱ incarnationē cum homo in hoc fuerit vt recipiens eam:nō decuit vt hō hui⁹ esset nūtius. Hoim etiam est recipere illuminationes: angelorꝝ autē est nuntiare. Sed vt cū nullus hoīm fuerit sup̱ior.b.maria: sed ipsa oēs excelleret. Inferiorꝝ aūt est recipere illuminationes a superioribus:apparet ꝙ non debuit ista reuelatio vel nuntiatio incarnationis fieri p̱ hoiem: cum quilibet eēt inferior virgine. (Annuntiatio non debuit fieri p̱ hominem quare.) Et si diceret̃ ꝙ eadem rōne nō debuit fieri ēt p̱ angelum:qa fuit maior angelis perfectione gr̄æ super eos exaltata. Rn̄.b.Tho.in.iij.p.q.xxx. ꝙ mater dei erat superior angelis quantū ad dignitatē ad quam diuinitus eligebatur. Sed quantum ad statum vitæ p̄ntis inferior erat angelis: sicut etiam xp̄s ꝓpter passibilitatem assumptam dr̄ paulominus angelis minoratus. Sed qa xp̄s erat viator simul & cōphensor:iō non egebat quantū ad cognitionem diuinorꝝ ab angelis instrui. Mater autem dei in vita nondum erat in statu cōprehensorū:& ideo de concæptu diuino erat p̱ angelū instruēda. Fuit ergo ad hoc missus angel⁹ Gabriel. & hoc triplici rōne ẜm.b.Tho.in.iij.pte.q.xxx. (Angel⁹ gabriel missus ē triplici rōne.) Fuit conueniens mysteriū incarnatiōis nūtiari p̱ angelum missum: vt dr̄ in euāgelio. Primo vt in hoc seruaret̃ diuina ordinatio ẜm quam mediantibus angelis diuina ad hoīes ꝓueniūt: vn̄ oēs reuelationes diuinorum sc̄tē sunt ministerio angelorꝝ: vt patet in Dañ. & Apo.xij.c. & lege diuina data per angelos ẜm apostolū. vn̄ Diony. dicit in li. cœlestis hierarchiæ.iiij.c. ꝙ diuinū Iesu benignitatis mysteriū angeli primū edocti sunt:postea p̱ ip̄os ad nos cognitionis gr̄a transiuit. Sic diuinissim⁹ Gabriel ad Zachariam qdem dicebat ꝓphetam esse vēturū ex ipso. Mariā autē quō in ipsa thearchicum ineffabilis dei formationis mysterium. Nec est ɔ̄ qd' ait idē Diony.c.vij.s. ꝙ Christo ascendente angeli quærunt de ipso. Quis est iste q venit de Edō? Esa.lxiij. quasi ignorantes mysteriū incarnatiōis. Non em̄ quærūt quasi ignorantes tale mysterium. sed perfectius scire cupientes hui⁹ mysterij rōnes quæ sunt incomprehensibiles intellectui creato ẜm btm̄ Tho. vbi.s̄. vn̄ Maximus dicit. vtrum angeli cognouerint futuram īcarnationē ambigere non oportet latuit aūt eos inuestigabilis dn̄i ɔcæptio atq̄ modus qualiter totus in genitore totus manebat in omnibus:necnon & in virginis cellula. Secūda rō est:qa cōueniēs fuit reparationē q̄ futura erat p̱ xp̄m nūtiari p̱ angelum vt corresponderet reparatio lapsui:vt sicut p̱ angelū:sed malū nuntiatum est verbū fœminæ.s. Euæ vn̄ secuta est mors:sic p̱ angelū bonū nūtiaret̃ verbum mariæ: vn̄ reparata est vita. Et hoc est q̄d dicit Beda in homil'. Aptū humanæ restaurationis principium vt angelus a deo mitteret̃ ad mulierem partui consecrandam diuino: quia prima

Universidad del Rosario Archivo Histórico

perditionis humanæ causa fuit: cũ serpens a diabolo mittebatur ad mulierẽ spũ supbiæ decipiẽdam. Potest huic rõni addi: & hoc qa cum ex ipsa reparatione humani generis per incarnationẽ restaurabant & ruinæ angelorꝫ ex hoib⁹ assumendis in eorꝫ cõsortium: decens fuit ꝙ etiam angeli cõcurrerẽt in hoc mysterio: videlicet nuntiãdo ipm. Tertia rõ est: qa cõueniebat hoc virginitati matris dei. Omne em aĩal diligit sibi simile: & delectabiliter ꝯuersat cũ eo: ouis cũ oue: homo cũ homine: iniquus cũ iniquo: castus & innocens cũ pudico & sancto. Hãc rõnem tãgit btũs Hiero. in sermone de assumptione dicens. Bene angelus ad virginem mittitur: qa semp angelis cognata est virginitas. Profecto ĩ carne eẽ: & præter carnem viuere.i.in virginitate: nõ terrena vita ẽ: sed cœlestis. Hæc ille. De vita em cœlesti dr ꝙ in futura resurrectione neqꝫ nubent, neqꝫ nubentur: sed erunt similes angelis dei. Mat.xxij. Et alius dicit. Virginitas est soror ãgelorꝫ. Apte ergo missus est angel⁹ virgo ad Mariam virginẽ desponsatam Ioseph virgini.

Deq̃ ordĩe missus est.

§.II. SED NVNC VIDENDVM EST circa ipsum nuntium.

¶Primo de quo ordine missus est.
¶Scd'o in qua specie missus est.
¶Tertio in quo tempore missus est.
¶Quarto in quo loco missus est.
¶Quinto qua locutione vsus est.

Quãtum ad primũ cũ sint ordines nouẽ in cœlesti hierarchia: deq̃ illorꝫ missus sit dicendũ. Et quidam dixerũt circa hoc fuisse hũc Gabrielẽ de supmo ordine.s.seraphin. Mouetur ad hoc.qa.b.Grego.dicit ꝙ summum angelũ venire dignũ erat q summum oĩm nũtiabat.s.dñm incarnandũ. Gabriel em siue sit nomen ꝓpriũ alicuius angeli: siue nomẽ cõmune designãs officiũ ad qd' mittitur: non exprimit magis vnũ ordinem ꝗ aliũ. Si em seraphim missus fuit ad Esaiam ad purgãdũ calculo ignito labia eius. Esa.vj. quare nõ multo magis ad virginem: ad significandũ purgationẽ toti⁹ mũdi? Et si dicatur illũ missum ad Esaiã nõ fuisse de supmo ordine: qa illi nõ mittunt: sed semp assistũt: sed dictus est seraphim ex exercitio ad qd' missus fuit.s.incẽdẽdũ mẽtẽ illi⁹ & locutionẽ. Posset dici ꝙ hoc est de cõi lege supmos nõ mitti secus ex aliqua cã ardua et maxima: vt fuit mysterium icarnationis. Sed cõior opinio est ꝙ fuit iste de ordine archãgelorũ: qd' &.b.Berñ.dicit. Hoc expsse notat Aug. in quodam sermone. in quo inducit btãm virginem sic loquentem. Venit ad me Gabriel archãgelus facie rutilans: veste coruscãs: incessu mirabilis. Et assignat tres rõnes vñ ecclesia canit. Archangelũ Gabrielẽ credim⁹ te diuinit⁹ affatũ. Et iterꝫ in officio. Gaude Maria virgo q̃ Gabrielis archãgeli dictis credidisti. & ipse.b.Greg. ait in homil. ꝙ archãgeli sunt q summa nuntiant. vñ credibile est ẽm.b.Tho.vbi.š. ꝙ fuit iste summus in ordine archãgelorꝫ. & sic põt intelligi dictum beati Grego. cum dicit ꝙ debuit venire ad annuntiandum summum angelum: nõ respectu oĩm ordinũ: sed respectu angelorꝫ & archangelorꝫ. Gabriel aũt dr ꝙ interpretat fortitudo dei: qa annũtiabat dñm fortissimum in ƥlio ad demones expugnandos. Dicit aũt Alber. vbi.š. ꝙ ideo iste angelus non fuit de maioribus: sed archangelus: qd' factum fuit in honoratione btẽ mariæ: qa si qs de supiorib⁹ mitteret: ab illo illuminari crederet. de inferioribus aũt mittit vt oñdat ꝙ angelus tm est mysterialis negotij nũtius: & exterior delator. Deus aũt p seipm est negotij inuẽtor & intelligentiæ inspirator: & mẽtis ad ꝯsensum illuminator. nihil ergo illuminationis in hoc ab angelo ỽgo accæpit. Vñ in euãgelio ãgel⁹ dr p totum: nõ archãgelus: ad tollendã talẽ opinionem.

In q̃ spẽ fuerit missus ãgel⁹ ad mariã.

§.III. SECVNDO VIDENDVM EST IN qua specie missus est angelus ad mariã.

ẽm.b.Tho.iij.par.q.xxx. ꝙ in specie corporali appareret hoc cõueniens fuit. Primo quantum ad id qd' nũtiabat. Venerat em angelus nuntiare incarnationem inuisibilis dei: vñ etiã conueniens fuit vt ad hmõi rei declarationem inuisibilis creatura.s.angel⁹ in sua substantia inuisibilis oculis nr̃is corporeis formam assumeret in qua visibiliter appareret. Cum etiam oẽs apparitiones veteris testamenti ad hãc apparitionem ordinentur qua filius dei in carne apparuit. Scd'o hoc ꝯgruũ fuit dignitati mr̃is dei q̃ non solũ mẽte sed in corporeo vẽtre erat dei filiũ receptura: & iõ nõ solũ mẽs ei⁹: sed etiã sensus corporei erant visione angelica refouendi. Tertio congruit certitudini eius qñ nũtiabat. Ea em q̃ sunt oculis subiecta certius apprehendim⁹ ꝗ ea q̃ imaginamur. Vñ dicit Chryẽ. sup Mat. ꝙ angelus non in somnis: immo visibiliter virgini astitit. Nam qa magnam valde relationem ab angelo accipiebat egebat tantę rei euentus visione solẽni.s.corporali. Quãuis autẽ intellectualis visio sit potior: ꝗ visio imaginaria vel corporalis. tm btũs. Aug. dicit ꝙ est excellẽtior visio seu prophetia q̃ habet simul intellectualem & imaginariam visionẽ ꝗ illa q̃ habet alterã tm. Btã aũt ỽgo nõ solum pcępit visionẽ corpalẽ in angelo nũtio: sed etiã intellectualẽ illuminationẽ: vñ talis apparitio nobilior fuit. Et adhuc nobilior fuisset si angelũ intellectuali visione in sua substãtia vidisset: sed hoc nõ patiebat status eius cum esset viatrix. Nõ em viator hõ angelum p essentiã videt.

In q̃ specie ãgel⁹ appuit.

Apparẽs aũt angel⁹ in specie corporali quã ipe assumpsit ex aere densator: se obtulit virgini in humana forma magis ꝗ in alia forma corpea. Et rõ est ẽm Alb. vbi.š. quia virgo sensibiliter ab angelo illuminari debuit. Illuminatio autẽ sensitiua ad cognitionẽ fit mediante locutione: ergo medium illuminationis debet esse locutiuum: sed nullũ sensitiuum est locutiuum nisi hõ.

Quare ĩ specie hũana.

Et ideo decuit vt ipse in specie hũana non alia appareret vt sicut nobilissimũ intellectiuum erat qd' illuminabat eã interius.s.de⁹: sic nobilissimum esset instrumẽtũ p qd' illuminabat exterius.s.species humana. Et hæc forma hũana fuit in sexu virili ẽm Alb. qd' patet ex ỽbis.b.Amb. dicẽtis sup Luc. Trepidare virginum est: & ad oẽs viri ingressus pauere: & oẽs viri affatus vereri. qd' ideo dicit: qa euãgelista ait. ꝙ turbata est in sermone ãgeli: quia speciem viri habebat. Patet etiam hoc ex eo qd' in oĩbus alijs apparitionibus ãgelorꝫ figuratiuis huius annuntiationis angeli apparuerũt in forma virorꝫ. Vñ qñ apparuerunt tres viri.i.angeli Abraæ Geñ.xviij. Rõ etiã hui⁹ ẽ ẽm Alber. qa sexus fœmine⁹ nõ est illuminatiuus: sed magis illuminabilis ẽm aplm dicentem. Mulieres in ecclesia taceãt: sed domi viros suos interrogẽt. Caput em mulieris est vir. Vñ cum illuminans inquãtum hmõi dignior sit illuminato: poti⁹ illuminatio fieri debuit btẽ mariæ in sexu digniori.s.virili ꝗ fœmineo.

Quare ĩ forma hũana & virili

Missus aũt angelus apparuit in forma humana virili: non quidem in ætate puerili nec senili: sed iuuenili. Cuius rõ est ẽm Alber. qa senex inquãtum hmõi dicit defectũ. & sic puer: sed iuuenis dicit nouitatẽ cũ pfectiõe. Hic aũt nũtiabat ille qui fuit nouus ẽm humanitatem: perfect⁹ ẽm diuinitatem. Ergo in specie iuuenili debuit nũtiari. Et ad idẽ facit quod dicit Diony. dicens. Signa innouantis & semp vitalis virtutis. Innouantis: ecce nouitas humanitatis. Semp vitalis virtutis: ecce æternitas deitatis. Et sic iuuenile nomen complectit humanitatem æternãqꝫ deitatem quam vtramqꝫ xp̃s nũtiatus habuit. Congruebat ergo forma iuuenilis illuminationi sensibili: nõ autem pueri vel senis forma: qa pueri non perfecte vtuntur discretiõe sensuum: & senes deficiunt ẽm sensum. Neutra ergo ætas conueniebat illuminationi sensibili: vbi necessaria est & discretio sensuum & vigor organorũ.

Quo habitu miss⁹ ẽ.

Miss⁹ etiam credẽdum est appuisse indutus: qa in scripturis sic legunt apparuisse. Nam in resurrectione viderunt mulieres in monumẽto duos angelos in albis sedentes. Et post ascẽsionem Christi, immediate apparuerunt duo viri in vestib⁹ albis. Act.j. id est angeli dei. Et vt dicit btũs Greg. Candor vestis iocunditatem indicat futuræ solẽnitatis. Et quia maximũ festũ fuit hoĩbus qñ diuinitas fuit copulata nostrę hũanitati in isto mysterio. iõ posset videri ꝙ angelus iste debuit apparere Mariæ albis ĩdut⁹. Sed qa quẽ nuntiauit.s.Iesum Zacharias ꝓpheta in figuram vidit indutum vestibus sordidis Iesum magnum sacerdotem. iõ videt ꝙ ad conformãdũ se ei debuerit apparere potius in vestibus sordidis. In Esa. quoqꝫ.lxiij.c. quærunt angeli a Christo ascẽdẽte: vt cõiter exponit. Quare rubrum est vestimẽtum tuũ. Ex quo videt ꝙ debuit apparere in veste rubea. Sed dicit Alb. vbi.š. ꝙ apparuit angelus iste in veste clara non alba nec nigra vł rubea. Et hoc propter annuntiationẽ & ꝓpter recipientem & ꝓpter nuntiatũ. Propter nuntiationẽ qdẽ angelus q claritatẽ cognitionis & puritatẽ habet. Quãtũ ad ỽginẽ recipiẽtẽ nũtiũ cõgruebat vestis clara: qa illa q̃ concæpit sine tenebra pcti fuit: & sine pctõ concæpit qui peccare nõ potuit Iesum. Et qa sine libidine concæpit: & sine dolore peperit: ergo sine passiõis rubore hæc cõcæptio cõsummata fuit. ergo cũ angelus non intẽderet nũtiare nisi incarnationem nõ debuit hr̃e vestem rubricatam vel bicoloratam: sed tm clarã. Itẽ modus ꝓcedendi in ista incarnatiõe fuit sine corruptiõe: sine diminutione: sine mixtione: sicut lux ꝓcedit de luce: ergo quo ad omnia q̃ fuerunt in ista incarnatiõe ꝯgruebat angelum venire in veste clara. Autoritates autem quæ loquũt dñm vestitum vel sacco. vt illud. Pš.xix. Cõcidisti saccum meum. vel sordida veste vel rubea loquuntur de ipso Christo ẽm statum passionis non incarnationis.

quo tpe miss⁹ ẽ.

§.IIII. TERTIO CONSIDERANDVM est quo tpe missus est.

Et dicendum ꝙ missus est eo tpe quo p̃nuntiatum fuerat messiã.i. xp̃m mittendum ẽm ꝓphetiã Iacob patriarchæ dicentis Geñ.peñ. Nõ auferetur sceptrum de Iuda & dux de femore ei⁹: donec veniat q mittendus est. Alia translatio habet Messias: q dr xp̃s. Et qa tunc tpis iam erat ablatum sceptrũ de Iuda.i.dignitas regalis de tribu Iuda. & dux de femore eius.i.ducatus & regimẽ illius populi: p duces Leuitas Machabæos: qui aliquo modo ptinebant ad tribum Iuda ꝯhentes adinuicẽ ꝯnubia. & assumpserat sibi regnum Iudææ Herodes alienigena q non erat de gñe Iudæorum. vt patet Mat.ij. Sed diffuse declarat p magistrum in historia scol. Ideo vt impleret ꝓphetia: missus est angel⁹ ad nuntiandum subitum aduentũ regis p incarnationem.

Quoto ãno missus est.

Et si quæratur quoto anno ab initio mũdi. Rñdeo ẽm Beda. lxx. interpretes. qnquies millesimo cẽtesimo min⁹ vno. Fecerat siqdẽ de⁹ cũctas creaturas in principio mũdi vt narrat lr̃a Geñ.j. in qnqꝫ dieb⁹. & in parte.vj. in qua creauit bestias terræ & hoiem faciens eũ dñm oĩm: & a paradiso terrestri translaturus humanum gen⁹ si obedisset in gloriã cœlestem. Sed qa vt ingratus transgressus est præcæptum: puniuit eos, Adam & Euam cũ oĩ posteritate sua q̃ tota erat in eis ẽm ỽtutẽ seminalẽ p qnqꝫ milia.xcix. annos vt nullus eorꝫ quantũcũqꝫ sctẽ viueret posset intrare ĩ gloriã cœlestem ita ꝙ p singulis diebus data est pœna mille annorum. Et ꝓ illa parte sextæ diei residuum. q̃ tpe pene transacto missus est angelus ad annũtiandũ: qa tp̃s miserẽdi eius hoĩs: qa venit tp̃s vt incarnatus passione sua aperiret oĩbus ianuam regni cœlestis: remoto ãgelo a custodia viæ paradisi ne posset adiri.

quo mẽse anni.

Si scire cupis quo anni: mense vniuersalis tenet ecclesia: qa de mẽse Martij q erat sextus mensis a cõcæptione Ioãnis baptistæ. vt dr Luc.j. Et apte in sexto mense a Ioannis cõcæptu dr missus angelus ad annuntiãdũ Christi incarnationẽ: qa lex & ꝓphetę.i. vetus testamentũ vsqꝫ ad Ioannem cõtinens qnqꝫ mũdi ętates. primã ab Adã vsqꝫ ad Noe. scd'am a Noe vsqꝫ ad abraam. tertiam ab Abraã vsqꝫ ad Dauid. quartam a Dauid vsqꝫ ad transmigrationem Babylonis. quintã a trãsmigratiõe Babylonis vsqꝫ ad xp̃m. in quo inchoatur sexta ætas: cuius finem de⁹ nouit. Habem⁹ aũt de ea. M.cccclxxix. annos cum hoc scriptũ est. Est aũt senari⁹ numer⁹ pfectus: significans pfectionẽ grãe quam xp̃s adduxit. Mẽsis autem Martij est tp̃s vernum quo terra sicca & indecora ꝓpter frig⁹ reuiuiscit in herbis: floret in arboribus: lætat auium cõcẽtu: abũdat in humoribus. Et qa p ĩcarnationem xp̃i renouatio facienda in hũano gñe: qd' olim ꝓpter frigus pcti erat aridũ grã indecorꝫ: qa sine virtutibus reuiguit in bonis cogitationibus: refloruit in sctis affectionibus: augmentatum est in sctis doctrinis: lætatum ex p̃mijs. ideo apte hoc mẽse missus est.

quo die mensis.

Dies aũt hui⁹ mensis in quo missus est dies.xxv. Martij. & sexta feria qua die creatus est primus hõ: & qua die reuolutis.xxxiij. annis ætatis dñi nr̃i: & crucifixus & mortu⁹ est ꝓ nobis ẽm.b.Aug. Ea igitur die qua primus hõ de terra terrenus Adam fact⁹ est: voluit secundus Adam de cœlo cœlestis Iesus fieri vt terrenum faceret cœlestem.b. Aug. Deus factus est homo: vt homo fieret deus redimendo eũ sua passione illa die eam suscipiendo. Et ideo præ cæteris in maxima deuotione habenda est: & vbiqꝫ ꝓpter reuerentiam eius abstinet a carniũ esu. de conse. dist.ij. de esu carnium. Sed antiquitus etiam ieiunabat: ita vt crucifigere Christum reputaretur q sanus non ieiunasset. de cõse. dist.iij. ieiunia.

Qua hora.

Demũ hora in qua missus est: etsi nobis non sit certa: tñ ẽm Alber. vbi.š. conuenientior videtur fuisse in ortu solis. dicit em ꝙ circũstantiæ nũtiantis debẽt exprimere ꝓprietatem nũtiati ẽm Diony. vnde cum annuntiet angelus iste ip̃am incarnationem cũ ꝓprietatib⁹ suis: illa autem sit ort⁹ veri solis sup terrã illuminãtis oẽm hoiem venientem in hunc mũdũ. q̃d tp̃s.s. mane est initium diei: sine p̃iudicio p̃sumptionis credimus ꝙ hæc annũtiatio sit facta ĩ ortu diei. Ad qd' facit qa opus creationis cœpit a luce. Geñ.j. Fiat lux. quod videtur fuisse in principio diei artificialis. Ergo multo fortius opus recreationis qd' est nobilius. in incarnatiõe incipit dies grę. Oĩs aũt dies ĩcipit a luce.s. artificialis dies qui est ab ortu solis vsqꝫ ad occasum sup nr̃m hemispherium. dies enim naturalis qui est.xxiiij. horarꝫ comprehendens etiam noctẽ in veteri testamẽto inchoabat a luce.s. in mane. vt patet ex textu lr̃æ. Geñ.j. & ideo decẽs fuit ꝙ recreatio q̃ est per gratiam allatam inchoaret a luce: Qd' aũt dr Sap̃.xviij. Dum mediũ silentium tenerent oĩa. & nox in suo cursu medium iter haberet. ops sermo tuus dñe.i. filius de cœlis a regalibus sedibus venit. Ex qua autoritate posset videri ꝙ ista annũtiatio fuerit facta in media nocte. Rñdeo ꝙ non intẽdit sapiẽs ibi notare tp̃s seu horam incarnationis: sed statum eorꝫ quibus venit qui omnes vna catena tenebrarum errorum & vitiorum erant compediti. Angelus autem magis debuit nuntiare: & ex hora annũtiationis designare ꝓprietatem & effectũ incarnationis.s. initium seu ortum veri solis potius ꝗ statũ eorum quibus ortus est. nec etiam in vespere.i. sero debuit nũtiare significans finem sæculi.i. sextam ætatem in qua incarnatus est. ẽm illud Apostoli ad Gał.iiij. Postqꝫ venit plenitudo temporis misit deus filium suum.i. penultima ætas & alibi. Nos sumus in quos fines sæculorum deuenerũt: qa tempus non nuntiabat incarnationis. Iam em illud fuerat nũtiatum per Gabrielem Danieli.s. ipsam tunc faciendam incarnationem. Si autem diceretur ꝙ conuenientior videt hora in meridie: ex eo ꝙ Abraæ stanti in ostio tabernaculi in feruore diei.i. in meridie apparuerunt angeli nũtiãtes cõcæptum Isaac qui fuit figura christi. Illa etiam hora.s.nona Christus expirauit in cruce. per cuius mortem redempti & illuminati sumus. In meridie etiam sole existẽte in altissimo poli: maximum calorem generat super terram. Maximum autem calorem suæ dilectionis ostendit in mittẽdo filium suum ĩ mũdum. ergo illa hora debuit potius nũtiari. Respõdet Alber. ꝙ Abraam designat feruẽtem affectum patrum antiquorum: quem habebãt ad istam ĩcarnationem faciendam. Sed angelus non ad hoc fuerat missus nũtiare.s. desiderium patrum: sed impletionem vñ & initium illuminationis. Quod autem hora passiõis fuerit meridies facit ad ꝓpositum videlicet quia sicut sole mũdi materiali ad occasum tẽdẽte cõgruebat verum solem christũ mũdũ relinquere quo ad vsum vitæ humanæ. Ita ꝯgruebat ꝙ sole materiali oriẽte.s. in prĩcipio diei: simul oriretur ab ĩtra verus sol iustitiæ xp̃s deus nr̃ p ĩcarnationem. Et licet in ope redẽptiõis charitas mõstraret ĩ summo: op⁹ tñ ĩcarnatiõis sine passione non fuit op⁹ redẽptionis. vñ licet ĩcarnatio magis in se eẽt ꝗ passio: tñ magis mõstrata est charitas ĩ passiõe dicẽte dño. Maiorem charitatem nemo habet &c. Ergo nõ fuit summum qd' recæpit augmentum. vñ charitati ostẽsę in ĩcarnatiõe: facta est additio ẽm demõstrationẽ exteriorẽ in passiõe p quã charitas vltima est in ostensiõis pfectiõe: & ideo in meridie passio magis ꝗ incarnatio cõgruit fieri.

De loco ad quẽ miss⁹ ẽ.

§.V. QVARTO VIDENDVM EST DE loco ad quem missus est.

s. in qua ꝓuicia. In qua ciuitate. In qua domo. Et quantum ad prouiciam ostẽditur expresse ex euãgelio isto Luc. & quo ad ciuitatem quia dicit ibi. Missus est angel⁹ ĩ ciuitatẽ Galilææ.s. talis ꝓuiciæ. q̃ ciuitas dr Nazareth. Ideo autem anuũtiatio ista & ꝯcæptio christi fieri debuit ĩ prouĩcia Galilææ ẽm Alb. vbi.š. & propter factũ qd' fiebat & ꝓpter finẽ p quẽ fiebat. Incarnat⁹ em fuit dñs vt Iudæos & Gẽtiles saluaret. Propterea ĩ regiõe quæ ab vtroqꝫ ĩhabitabatur: ãnũtiari & ꝯcipi voluit. Qd' autem ab vtrisqꝫ ĩhabitaret: patet p Esaiam dicẽtem.ix.c. Primo tpe alleuiata terra Zabulõ & terra Neptalim &c. trãs Iordanem Galilęæ. gẽtium ppl's qui ambulabat ĩ tenebris vidit lucem magnam. Ductis em ĩ magna parte dictis tribubus in captiuitatem ĩ Niniuem: missi sunt a rege multi gẽtiles ad habitandum ĩ Galilea. & sic mixti erãt Gẽtiles cum Iudæis qui remã

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

serāt. Qđ habitaret a Iudęis Galilæa: patet ex euangelio vbi
dr̄. ꝙ ascendit Ioseph a Galilæa in Iudæam. & sic in regio-
ne communi cōcipi voluit quē ꝓ oibus nasci voluit. Non
em̄ Iudæorum deus tm̄ sed & Gētilium. Item regio illa suo
noie ꝓprietatem incarnatiōis ꝓpriissimæ expressit. Galilęa
em̄ interp̄tatur reuelatio seu trāsmigratio. In hac autē annū-
tiatione fiebat summi secretoꝝ reuelatio qn̄ verbum in pri-
cipio ꝙ erat apud deum: & lucem inhabitat inaccessibilem:
caro factum est. Et vidit oīs caro salutare dei nr̄i: qui librum
aperuit & soluit signacula oīa: & q̄cūq̄ audiuit a p̄re nota fe-
cit nobis. Simil'r & hic fiebat transmigratio maxima: qa de
ignorantia in sciētiā: de culpa in grām: de vmbra in verita-
tē: de austeritate in benignitatē: de seruitute in libertatē: de
timore in amorem: de grauitate in leuitatē: diuinitas in hu-
manitatem: q̄ maxima transmigratio fuit: qa in ea primum
ad vltimū in vnā ꝑsonā trāsmigrauit. Nec obstat si dicat ꝙ
Iudæis ꝓmissus est. ergo ibi in Iudæa cōcipi debuit. falsum
em̄ hoc est qa & gētibus. vt patet ꝑ ꝓphetas p̄cipue Esa. sed
tn̄ ꝓmissum est ꝙ de eoꝝ semine xp̄s nasceret: quod eis so-
lum est. Et sic salus ex Iudæis est originaliter: sed non ꝓpt
Quare ī ciuitate nūtiari & ꝯcipi voluit. eos. Quātū ad ciuitatem clarum est: qa nuntiatus est in ciui-
tate hoc testāte euangelio. Et qa natus est extra ciuitatē Beth-
leem: passus, sepultus & resuscitatus extra ciuitatē. s. Hierl'm
posset alicui videri ꝙ etiam extra ciuitatem debuisset cōcipi
sicut & alia p̄dicta facta sunt. Sed r̄ndet Alb̄. vbi. s̄. ꝙ dn̄s in
oibus principalibus factis q̄ in mundo gessit quare in mū-
dum venisset ostendit. Inter hoies em̄ pc̄tōres natus fuit: na-
tus ante bouem & asinum iacuit. Inter pc̄tōres ꝯuersatꝰ fuit:
& cum eis comedit. Inter Latrones crucifixus fuit. Resurgēs
primo Mariæ peccatrici apparuit: omnibus ꝑ hoc ostēdere
volens qa venerat Iesus in mundum pc̄tōres saluos facere.
Non ergo in mari qđ est locus pisciū debuit nuntiari. Non
in aere q̄ est locus auium: non in cāpo q̄ est locus aīaliū syl-
uestrium: sed in ciuitate ꝯcipi debuit: q̄ est locus hoīm pro-
De duplici natiuitate. prius q̄ propter nos & ꝓpter nr̄am salutem descēdit de cœ-
lis. Ad obiecta r̄ndet: ꝙ duplex est natiuitas. s. in vtero & ex
vtero. Prima congruit mysterio. Scđa exēplo. Prima in se-
creto. Scđa ī manifesto. In ciuitate ergo cōcipi voluit vt on̄-
deret ꝙ ꝓ oibus venit. In via aūt natus vt ostenderet qa na-
tus nobis factus est via ad regnum cœlorum. Extra portam
passus ad ostēdendum ꝙ ꝑ ipsius passionem nō liberemur
nisi a conuersione pc̄ti ad ip̄m & post ip̄m egrediamur. Iō
etiā in ciuitate cōcipi voluit ad on̄dendum ꝙ qn̄ de cœlis ve-
nit: nō sine cœlis & ciuitate regni cœlestis venit: sed ip̄am ci-
uitatem regni nobis secum tulit. Nō sic Lucifer descēdit: sed
sicut fulgur de cœlo ip̄m cœlū deserēs: & secū vbicūq̄ ignē
Quare ī Nazareth. portans: dn̄s aūt ad nos veniens id qđ erat ꝑmāsit: & de bo-
nis paternis nō expulsus fuit: sed in vtero matris vt in ciui-
tate dn̄i regnum cœloꝝ fuit. Quātum ad nomen ciuitatis di-
cit euāgelista ꝙ erat Nazareth: qđ etiā nō vacat a mysterio.
Interpretatur em̄ Nazareth flos. Sicut autem diuinæ genera-
tioni: ita & humanæ assimilat ḡnatio floris de flore. flos em̄
pullulat de vno & in decore est: cum spe vtilitatis in fructu.
Simil'r s̄m diuinam ḡnationem ꝓcedit filius de vno. s. patre
qui est in cœlis sine matre: & s̄m generationem humanam
de vna. s. matre in terris sine patre: vn̄ ipse sponsus ecclesiæ
ait in Can̄. Ego flos campi. Bn̄ ergo in Nazareth concæptus
fuit: qui sicut flos de flore sine mixtione de vna matre saluo
virginitatis decore: & matris vtilitate ꝓcessit. Vn̄ btūs Ber.
Semina diuinæ cognitionis videntur esse allocutiones &
promissiones factæ ad patres. Floruit autem hoc semen in
mirabilibus: q̄ ostensa sunt in exitu de Egypto. suscæptio
autem huius seminis ista & horum florum fructus est Naza-
reth. Nūtiat ergo Christus Nazareth nasciturus: qa in flore
separat fructus processurus. Nomen ergo ciuitatis in qua cō-
cipitur exprimit & statum tp̄is & finem operis ad quem ve-
nit. Cum em̄ Christus concipit hyems transijt: tp̄s īuocatio-
nis aduenit: fructus appropinquauit: omnibus se exhibuit:
medicinam confecit: sensum refecit: coronandus pauperibꝰ
venit. Hæ autem sunt ꝓprietates floris ꝓpter quas cōgruit
Nazareth ad locum diuinæ cōcæptionis. Nō obstat qđ Mi-
chæas ait. Tu Bethleem terra Iuda &c. ex te exiet dux qui re-
gat populum meum. qa loquitur de exitu eius ex vtero. i. na-
tiuitate quæ fuit in Bethleem. Et qđ ait dn̄s in Ps̄. cxxxi. De
fructu vētris tui ponam super sedem tuam. quæ sedes regni
David fuit in Hierusalem: loquit de modo obtinēdi regnū
David spūale s̄m ius & actum: & vtrumq̄ fuit factum in Iu-
dæa & Hierl'm: qa ibi est passus dn̄s. Et ꝑ ius redemptiōis re-
gnū accæpit super eos: ꝓ quibus passus est. Ibi etiam resurre-
De loco habitatiōis ad quē missus est. xit & tunc actualiter in throno regni sedit. Quātū aūt ad lo-
cū habitationis dicēdum ꝙ fuit missus ad domū vbi habita-
bat btā maria. Dicit em̄ euāgelista. Ingressus est angelus ad
eam. s. in ostium domus suæ. Sed videt ꝙ potiꝰ debuerit fie-
ri ista nūtiatio in templo: qa dignior opatio debet fieri in
digniori loco: vn̄ oratio q̄ est opus valde dignum. nam tūc
loquimur cum deo: fit cōis in tēplo: qđ Christus ostendit di-
cens. Lu. xix. Domus mea domus orationis vocabit. sed ista
nūtiatio & cōcæptio fuit dignissima operatio. ergo &c. Cō-
cæptio etiā Ioānis baptistæ fuit nūtiata in templo. vt patet
Luc. i. ergo multo magis ista q̄ sine cōparatiōe fuit dignior.
Ad quæ respondet Alber. vbi. s̄. ꝙ locutus non sanctificat
hoiem: sed homo locum. vt dicit Chrys. dist. xli. c. multi. di-
gnius ergo tēplum & locꝰ in quo habitat maioris dignita-
tis & sanctitatis ꝑsona & in quo exercet ꝑfectior operatio.
Erat ergo dignissima habitatio in terra illa ī qua habitabat
dignissima & sanctissima creaturarum quē ipse sanctusscto-
rum semꝑ inhabitauit: nunq̄ solā reliquit quam multitu-
do angelorum frequentauit. Exercebatur etiā ibi in nobilis-
sima opatione. s. sanctissima cōtēplatiōis: orōnis: deuotio-
nis oblatione. Dignius ergo oratorium istud q̄ illud Iudai-
cum: in quo fiebat tauroꝝ & vituloꝝ mactatio: thuris incen-
sio. Fiebat ergo ista annūtiatio & incarnatio in dignissimo
loco: in templo. s. sacratissimo vteri virginalis. Vn̄ canit de
ea ecclesia. Tēplum dn̄i: sacrarium spc̄tūsscti. Et beatus Ber.
ait ꝙ non fuit locus dignior vtero virginali. Et qa dicit in-
Angelꝰ ad Mariā clausis ianuis igressus est. gressus ad eā. dicit Alber. Credimus angelum clausis ianuis
domus ad eā intrasse. & hoc potuisse ꝓpter naturæ suæ sub-
tilitatem: & assumpti ætherei corporis qualitatem. quod eli-
cit ex verbis btī Bern̄. sic dicentis. Ingressus ad eam puto in
secretarium pudici cubiculi vbi illa forsan clauso super se
ostio orabat p̄rem suū in abscōdito. Solēt angeli astare orā-
tibus & delectari in his quos vident puras manus in oratio-
ne leuare: holocaustum sanctæ deuotionis gaudent se deo
offerre in odorem suauitas. Mariæ aūt orōnes quatum pla-
cuerint in conspectu altissimi: angelus indicauit. q ingres-
sus ad eā reuerēter salutauit. Nec fuit difficile angelo ꝑ clau-
sum ostium intrare: penetrare ad abdita virginis: qui vtiq̄
ex subtilitate substātiæ suæ hoc habet ī natura ꝙ nec ferreis
seris eius arceat ingressus quocumq̄ eum suus ferat impeꝰ:
Angelicis em̄ spiritibus parietes non obsistunt: sed cūcta il-
lis visibilia cedūt & solida & spissa penetrabilia sunt eis &
peruia. Suspicādū igit nō est ꝙ aptū ostium angelus inuene-
rit virginis: cui nimirū in ꝓposito erat frequētias hoīm fu-
gere: vitare colloquia: ne vel orantis silētiū ꝑturbaret: vel
continentis castitas tentaretur. Clauserat inquā sup se illa
hora habitaculum suū prudentissima virgo: sed hoibus: nō
angelis. Et sic potuit ad eā intrare angelꝰ: sed nulli hominū
facilis patebat accessus. Hæc beatus Bern̄.

§. VI. QVINTO ET VLTIMO QVE-

De locutione q̄ eā allocutꝰ est angelus rēdū qua locutione locutus est ad eā in hac missione. Habēt
em̄ angeli suas locutiōes adinuicē & ad aīas beatas spūales
nobis ignotas manifestantes suas cogitationes & affectus.
Habent & suas locutiones ad hoies: cum ad eos mittuntur a
deo. Aliqn̄ interiores. s. illuminando & īstigando ad bonū:
sicut Zacharias ꝓpheta dicit. i. c. Et dixit angelus q loqueba-
tur in me. i. in mente. Aliqn̄ vero cum mittunt in specie vi-
sibili: loquūt etiam voce sensibili. sicut patet de angelis ap-
parētibus Abraæ nūtiātibus cōcæptum Isaac. & de angelis
apparētibus in forma humana in resurrectione Christi ad
monumētum voce clara annūtiātibus eam Marijs: & ī ascē-
sione discipulis. Ita dicēdum est hic ꝙ sicut in specie huma-
na: vt dictum est: apparuit Mariæ: ita & voce humana locu-
tus est: vt patet ex litera euāgelij. Licet em̄ angelus non ha-
beret dētes naturales vt homo: nec palatum guttur vel pul-
monem ex quibus format vox humana: tamen & sine illis
potuit formare vocem humanam. i. similem ei: sicut & cum
facta est vox de cœlo quæ audita est. Hic est filius meus dile-
ctus in aere. vbi illa instrumēta vocis humanæ non erant.
Decuit em̄ vt sicut non solum illuminatiōe inuisibili mēs
eius

eius illustrabat & inflāmabat a deo: ita etiam & visione cla-
ra & locutione sensibili: oculi eius & auditus eius: & oēs sen-
sus reficerētur in dn̄o. Salutauit ergo eā voce humana dicēs:
Aue. Congruo aūt ordine ista annūtiatio facta est. quæ em̄
a deo sunt ordinata sunt. Apl's ad Rom̄. xiij. Tria em̄ intende-
In salutatione tria āgelus ītendebat circa mariā. bat angelus circa virginem. vt inquit btūs Tho. in. iij. par.
q. xxx. ar. iiij. Primo qdem reddere mētem virginis attentā
ad tantæ rei considerationem. qđ qdē fecit eā salutādo qua-
dā noua & inusitata salutatione. Vn̄ Origen̄. sup Luc. dicit:
ꝙ si sciuisset Maria ad alium quēpiam fuisse factū similē ser-
monem vtpote quæ habebat legis scienti: nunq̄ eam tanq̄
peregrinā talis salutatio terruisset: in qua salutatiōe p̄misit
idoneitatem eius ad ꝯcęptum in eo quod dixit. Gratia plena
Expressit concæpum cū subdidit. Dn̄s tecū. s. erit. Post nun-
tiauit honorē cōsequētē cū dixit. Benedicta tu in mulieribꝰ.
Scđo intēdebat eā instruere de mysterio incarnationis qđ
in ea erat explendum. Qđ qdem fecit p̄nūtiādo cōcæptum
& partum dicens. Ecce concipies &c. Et in ostendēdo digni-
tatem prolis: dū ait. hic erit magnus &c. Et in demonstrādo
modum cocæptionis: cum ait. Spūsctūs superueniet in te.
Tertio intendebat animum eius ad cōsensum inducere. qđ
fecit exemplo Elizabeth & rōne sumpta ex diuina oīpoten-
tia. Non aūt inductū fuit exemplū Elizabeth quasi ex eo ꝙ
dubitaret. vt dicit bea. Amb. Nam ꝙ crediderit on̄dit Eliza-
beth dicens. Beata quæ credidisti. & ideo punita non fuit in
aliquo sicut Zacharias mutitate qui non credidit verbis an-
geli. Vn̄ qđ btūs Aug. videt dicere in lib̄. q. vete. & noui te-
stamenti. s. ꝙ ambigenti Mariæ de concæptu possibilitatē
angelus prædicat intelligenda est s̄m. b. Tho. ista dubitatio
magis admirationis q̄ incredulitatis. Et ideo angelus pro-
bationem inducit non ad auferendam infidelitatem sed tol-
lendam admirationem. & ponitur vt quoddā figurale exē-
plum & ad confirmationem huiꝰ exempli subditur vt argu-
mentum efficax dei omnipotentia. quia non erit impossibi-
le apud deum omne v̄bum. assignat & infra aliæ rōnes hu-
ius exempli. In ipsa salutatione locutione & tandem assen-
su virginis. Dicit Alber. vbi. s̄. Credimus beatam virginē
in aduentu eius inclinatis genibus & eleuatis puris manibꝰ
erectis ad cœlum oculis ad patrem mīarum ꝓ incarnatione
filij sui deuotissimas preces cum lachrymis fudisse: & ange-
lo venienti assurrexisse: & ꝑcæpta eius annūtiatione creden-
tem in eam assensisse: & q̄ totius impleri flexis in terram ite-
rum genibꝰ: & eleuatis rursum in cœlum oculis ac manibꝰ
ex intimo corde erumpētibus præ gaudio ex oculis lachry-
mis deuotissime flagitasse. & sic deum pariter & hominem
concæpisse qn̄ demum ait. Fiat mihi s̄m verbum tuū. & tūc
verbum caro factum est.

¶ De missione spūsctī ad Mariam virginem. Ca. X.

MISSVS EST ETIAM AD MA-

riam virginem spūsctūs. qđ p̄nuntiauit angelꝰ
cū ait. Spūsctūs supueniet in te. s. ad istud myste-
rium ꝑficiendum. vnde dicere potuit ip̄a btissi-
ma virgo maria illud Thren̄. i. De excelso misit ignē in ossi-
bus meis & erudiuit me. Ossa virginis potentiæ interiores
in quibus consistit virtus animæ. De excelso ergo cœlo mi-
sit deus ignem spūsancti in potentijs virginis. in intellectu
ad illuminandum. In affectu ad flammādū. In sensitiua ad
desiccandum. s. cōcupiscētiam. In generatiua ad fœcundan-
dū. de omnibus erudiuit eam deus de his quæ oportuit. Vn̄
& articulus fidei est ꝙ concæptus est Christus de spiritu san-
cto: qđ trahit ex eo qđ dixit angelus Ioseph. Qđ in ea natū
est. s. in virgine cōcæptum de spūsancto est. Missus est ergo
spūsanctus ad Mariam tripliciter.

¶ Primo ad sctificationem in ea plenissime perficiēdam.
¶ Scđo ad opationē ab ea ꝑfectissime ꝓducendam.
¶ Tertio ad fœcūdationē ex ea singularissime cōferēdam.

Et in his spūsanctus dixit angelus supueniet in te. i. super
oēs alios sctōs & sctās veniet in te ad ista efficiēdū: & nulli
alteri ista ita sublimiter cōcedēdum vel efficiendum.

§. I. QVANTVM AD PRIMVM QVOD

Maria dr̄ tabernaculū xp̄i. scilicet fuerit sanctificata virgo maria ostēdit Ps̄. xlv. Dum
ait. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Dicta aūt
est beata Maria tabernaculum Christi: quia in ea habitauit
ingrediens campum huius mundi ad pugnandum in q̄ mi-
litamus. Vnde sapiens in ꝑsona eius dicit Eccli. xxiiij. Qui
creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et. b. Augu. in ser-
mone de ea loquens ait. Thronum dei cœli: thalamum dei:
tabernaculum Christi necesse est ibi esse vbi est ipse. Sāctifi-
catio autem: vt dictum est. s̄. attribuit spirituisancto: & tūc
dicitur mitti ad creaturam rōnalem: cum eam sanctificat. Sā-
ctificatio autem importat emundationem a peccato. Est em̄
s̄m Diony. sanctitas perfecta mundītia. Ista autem emunda-
tio a culpa non fit nisi ꝑ gratiam quæ attribuitur spūisctō.
Et quia solum anima rationalis est subiectum culpæ & gra-
tiæ propter qđ in brutis non est reperire culpam vel grām:
qa ratione carent. ideo ante animationem seu infusionem
animæ in corpus non potest esse in corpore cōcæpto culpa
nec gratia. Sed post infusionem animæ contrahit culpa ori-
ginalis: & ab ea per gratiam potest emundari. Et s̄m legem
ꝯmunem: q non est natus. i. ex vtero matris egressus saltem
pro maiori parte vel notabiliori corporis: renasci non pōt
s̄m Aug. de conse. dis. iiij. qui in vtero. Qđ ostendit proprie-
tas ipsius nominis. Nam renasci est iterum nasci. vt prima
natiuitas sit corporalis qua egreditur de vtero matris. Secū-
da spūalis qua nascitur ad eē spūale ex matre ecclesia quod
fit per baptismum: & tunc quis sanctificatur ꝑ gratiam ab
originali mundatus. & hoc xp̄s ostendit dicens Ioā. iij. Nisi
quis renatus fuerit ex aqua & spūsancto non pōt introire
in regnum dei. Et hoc quia non habet grām sanctificatiōis
emundantem ab originali culpa. nihil autem coinquinatū
s. culpa introibit in illam. s. supnam patriam. Verum qa vt
Nota. ait magr̄ in. iiij. sn̄iarum. Deus non alligauit potentiam suā
sacramentis: quin. s. possit & per alium modum sanctificare
creaturam rōnalem & mundare a culpa q̄ ꝑ sacramenta. Iō
præter legem cōem aliquos etiam in vtero existentes sctīfi-
cauit: vt patet de Hiere. de q̄ dr̄. i. c. Anteq̄ exires de vulua sā-
dr̄ aīter sctīficatos modo cōis legis & sctīficatos ī vtero mr̄is ctificaui te. & de Ioanne baptista ait Angelus Luc. i. Spūsctō
replebit ex vtero matris suæ. s. ꝑ sanctificationem. Sed ista
est differentia inter sanctificatos & emundatos a culpa. quia
sanctificati modo legis cōis. s. per gratiam sacramentorum
a culpa liberantur vt non dn̄etur sensualitas rationi nec re-
gnet peccatum in eis. dum. s. sequunt instinctū gratiæ & cō-
seruant eā. Remanet tn̄ in eis fomes qui non est aliud q̄ quæ-
dam habitualis inordinata cōcupiscentia sensualitatis: non
subdita ratiōi: sed inclinans ad malum & difficilem reddēs
ad bonum: quæ exijt in actum tp̄e vsus rationis & diuersos
motus vitiorum: quibus & resistere & assentire pōt. Sancti-
ficatio autē in vtero seu ex priuilegio speciali vt in apl'is die
pentecostes. hoc operatur vt non solum a culpa liberet: sed
etiam fomitem talē ita restringit vt exire non valeat in actū
peccati mortalis ex munere gratiæ. Remanet tn̄ quo ad incli-
nationem & ꝑpetrationem venialiū delictorum a quibus:
vt dicunt oēs: nec apl'i nec sanctificati in vtero fuerunt im-
munes. Sed in beatissima Maria sanctificatio plus operata
est. Et ideo signāter dicit. Spiritussanctus superueniet in te.
i. plus q̄ in alijs veniet in te ad sctīficādū. Nam in vtero ma-
tris ita fuit sanctificata: ꝙ nec venialiter potuerit peccare. Et
hoc est qđ dicit. b. Bern̄. in sermone. Ego puto ꝙ copiosior
gratia sanctificationis in ea descēderit q̄ in alijs in vtero sctī-
ficatis ad vincendum ex omni parte peccatum: quæ cōcipe-
re & parere meruit eum quem constat nullum habuisse pec-
catum: quod nemini in natis mulierum credimus esse datū.
Et licet fuerit in vtero ita sanctificata & grā repleta a spiritu
sancto & fomes religatus: tn̄ ait angelus. spiritussanctus sup-
ueniet in te: adhuc te magis sanctificans & replens: & fomi-
tem ex toto extinguēs. Nā vt dicit. be. Tho. in. iij. parte. q̄ō.
xxvij. ar. iij. Credendum est in ipsa concæptione carnis chri-
sti in qua debuit refulgere immunitas peccati ꝙ ex pro-
le redundauerit in matrem totaliter fomite subtracto & ex-
tincto. Et hoc signat Ezech. xliij. c. vbi dr̄. Ecce gloria dei in-
grediebatur ꝑ portam orietalē. i. ꝑ beatā virginē. & terra.
i. caro ipsius splēdebat a maiestate ipsiꝰ. s. Christi: & nō solū
istam sanctificationem seu purgationē fecit spūsctūs in ma-
ria in cōcæptione filij: sed & aliam quasi præparatoriam ad
Christi cōcæptionem q̄ non fuit ab aliqua īpuritate culpæ
vel fomitis. Sed mentē eius magis in vnum colligens & a
multitudine subtollens. Nam & angeli purgari dicunt i q-
bus tn̄ nulla impuritas culpæ vel fomitis est. Fuit ergo btā

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

virgo sctificata in vtero anteq nasceretur. Neq em ait bea. Bern. Natiuitas eius festiuis laudibus celebraret: si non scta nasceret. Et hoc signat Iob. iij. vbi fm b. Tho. de nocte pcti originalis dr. Expectet lucē. i. xpm & nō videat: qa ipm nō ꝯxit originale solus. Nec ortum surgentis aurorae. i. btē virginis q in ortu suo ex vtero ab originali mundata immunis fuit. Nō tñ ante aiationē in vtero sctificata fuit: quia sic nō incurrisset maculā originalis culpae: & sic nō idiguisset redemptione & salute quae est p Christum. de quo dictū est Mat. i. Ipse saluum faciet ppl'm suū a pctis eorū. Et hoc est in couueniens dicere: qa sic Christus non esset saluator oim hominum. vt dicit apl's. i. ad Tim. iiij. Qd' & figuratum fuit. s. sctificationē factā post aiationē Exod'. vlti. vbi dr q postq oia perfecta sunt. s. circa tabernaculū: impleuit nubes tabernaculum: testimonij & gloria dñi impleuit illud. Tunc autem oia pfecta sunt circa tabernaculū: qñ & corp9 organizatū & aia creata: btē mariae infusa est: & tunc originali cōtracto in coniunctione aiae ad corpus nubes culpae originalis opuit illud: & glia dñi. i. gratia impleuit illud ab eo emūdans: vel nubes grae operuit sctificās ab originali: & gloria dñi. i. diuinitas impleuit in cōcaeptione postea filij. Nec obstat q in aliquibus ecclesijs fiat festum cōcaeptiōis: qa festū illud ē de sctificatione nō cōcaeptiōe: sed qa nescitur qñ fuit in vtero sctificata: iō fit festū in cōcaeptione referens se eccl'ia ad sctificationem q forte fuit facta qua die aia infusa est corpori.

S. i. p. t. viij. c. ij & iij. de ꝯceptione btē Mariae vtrum i pctō originali.

§. II. SECVNDO SPIRITVS SANCTVS

missus supuenit in eā ad opationis pfectionem. Dicit Apl's Roma. viij. Qui spū dei aguntur, hi filij dei sunt. s. p adoptionē & grām. cuis em qs habeat gratiā oportet q agat. i. moueat a spūsctō ad bñ agendum. Propter qd' dicit Esa. pphe ta. Oia opa nra opat9 es in nobis dñe: te. s. mouēte ad bonū opus: & libero arbitrio assentiente & concurrente. Multum autem iuuat ad bene operandum bona complexio corporis & debita dispositio organorum: vt qui meliora naturalia habet: qd' est ex dispositione corporis: ille instinctū gratiae pcaeptae pfectius exequat. Et qa beata virgo optima naturalia habuit perfectissimam corporis complexionem & dispositionē repleta gratia in sanctificatione pfecte opabat & feruēter ex ardenti charitate: & in cōcaeptiōe filij spūsctūs missus supueniens ad abundantiorē grām cōferendam adhuc postea perfectius sanctius & feruentius operabatur. Totam em eam: vt ait. be. Hiero. incanduerat diuinus amor: vt nihil esset qd' in ea mūdanus violaret affectus: sed ardor cōtinuus & ebrietas perfusi amoris. Qd' aūt esset pulcherrima & optime in corpore disposita patet tripliciter.

Esa. xxvj.

Maria optime i corpe disposita & pulcherria patet. tripl'r.

¶Primo ex sacra scriptura.
¶Ex antiqua figura.
¶Ex ratione plurima.

Ex scriptura Salomonis hoc ostenditur dicētis in psona dñi Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea & macula nō est in te. Nulla amicitior deo & cōiunctior charitate beata Maria. haec tota pulchra: qa in aia & corpore: pulchritudo aiae & refulgentia grae cum debita ordinatione operū resultat: sicut & pulchritudo corporis extat ex quadā claritate cum ꝯgrua proportione membrorum: qd' totum fuit in btā Maria prę caeteris. Sicut em ppinquior fuit cunctis principio influxiuo grae. s. Christo in oēs fm diuitatem efficienter fm humanitatē instrumētaliter: qa mater eius ita copiosius cunctis recępit grae refulgentiam & oim operum bonorum pfectiorē opatione. Macula non fuit in ea nec corporal'r nec spūal'r. s. culpae actualis: nec etiam venialis: qd' de nulla alia creatura pura dici pōt. Qd' autem euangeliū nihil dicat de eius pulchritudine corporali: iō factum est fm Alb. vbi. s. qa cum ipsa dña nra sit nobis posita in speculū & exēplū saluos faciēdi & bōa opa: nōvoluit eā ī talib9 laudari q̄rū inordinat9 appetitus vel abusus multis est causa pereundi. Tū etiā quia cū qcqd bonitatis & pulchritudinis fuit in alijs: ī ipa pleni9 fuerit tacendo aliquo particulari de ea: vt de pulchritudine & hmōi: magis eam laudat tacite supponendo q explicando: sicut & angeli summi: qa donis melioribus denominātur & laudātur: nō tñ ab inferioribus bonis quae etiā in eis sunt perfectius q in inferioribus ordinibus excluduntur. Scd'o patet hoc ex figura veteris testamēti. nam quatuor inueniūtur ibi mulieres beatā Mariā expssissime figurātes. s.

De pulchritudine corpali in euang. nil dicat q̄re.

Hester cōiugata: Iudith vidua: Rebecca & Rachel virgines. Nam de Rebecca dr Geñ. xxiiij. q fuit puella decora nimis: virgoq pulcherrima & incognita viro. de Rachel vo q erat venusta facie & decora aspectu. De iudith dicit q erat elegāti aspectu nimis: & q erat stupor in oculis eorum qui eius pulchritudinem mirabantur nimis. Et iterum non est talis mulier sup terram in aspectu pulchritudine: & sensu verborū. De Hester autem cōiugata Asuero regi scribitur q erat pulchra valde & incredibili pulchritudine & gratiosa oim oculis & amabilis videbat. Signū aūt & figura debet assimilari signato & figurato: & potior est veritas q figura. Ex quo sequitur q beata Maria figurata per istas tam pulchras multo pulchrior fuerit. Nec obstat si dicatur q pulchritudo mulierum est magna occasio mali. ppter qd' dicit Eccli. Ne aspicias virginem ne scandalizeris in pulchritudine eius. Et iterum propter speciem mulieris multi perierūt. Sed btissima virgo debuit oibus esse causa saluandi non occasio pereundi. ergo nō debuit esse pulchra. Item q summe fuit humilis debuit habere omnes causas humilitatis. Sed pulchritudo est occasio superbiae & inanis gloriae fm illud. Fastus inest pulchris. et exēplum in vasthi regina Hester. ij. Rñdet Alb. vbi. s. q pulchritudo corpalis in suo gnē est bona. Sed nihil est a deo bonū qn ex eo possit malus scandalizari. vñ nō solum in hoie Christo scandalizabāt mali in doctrina & operibus eius. ppter quod dixerunt ei discipuli ei9. Scis rabbi. & Pharisei audito hoc verbo scādalizati sunt. s. ī ipō deo & gubernatione eius. Vñ glo. sup illud Ps. Quā bon9 Israel de9: his qui recto sunt corde. dicit q puersis puersus videt deus. Talis ergo occasio mali siue scandali passiui non est vitium bonam naturam habētis: sed culpā patiētis: sicut & ipsi daemones de pulcherrima dei iustitia scādalizabant. Hic & be. Augu. Absit vt ea q ppter licitū & bonū facim9 & habem9 si quid p hoc cuiq aliqd mali pter nram volūtatē acciderit nobis imputet. Quid em est in vsu hoim bono & licito vñ non possit pnicies irrogari. xxiij. q. v. de occidendis. sicut autem gra est nobilior natura & pfectior: ita & humilitas quae est ex gratia est pfectior ea q partim est ex natura partim ex gra: vt si q mulier esset humilis: tū qa habet grām: tum quia turpis & deformis. vñ nō mirum nec laude ita dignum opinio iudicaret humana si virgo deformis humilis esset & q si despecta viro virgo permaneret: secus si pulcherrima tunc admirāda: qa ex sola gra. Rōne pbat sic fm Philosophum. Natura est vis insita reb9 ex simili simile pcreās. Nisi ergo natura impediat vel erret, filius erit similis patri vel matri: vñ seqtur q filius qui nascit de matre & nō de patre: & tali operante qui non potest impediri vel errare. s. deo: ibi necesse est filiū fieri similē matri & econuerso. sed ipse est pulcherrimus iuxta illud ps. xliiij. Speciosus forma prae filijs hoim. ita q in ipm desiderāt angeli prospicere. vt ait Pet. in cañ. ergo & mater eius beata Maria est pulcherrima. Qui vident Veronicam: dicunt q pulcherrimam & gloriosissimam faciem repraesentat. Scd'o sic probat. Corpus humanum pulchrius est & nobilius oib9 corporib9 brutorum propter vnionem ad aiam rōnalē. Ergo nobilitas corporis intēdit & auget ad nobilitatē aiae ad quā ordinat vt suū pfectibile. Forma em & materia debēt esse pportionabilia. Si aia btē virginis fuit nobilissima post animam filij. igit & corpus ei9 fuit nobilissimum & pulcherrimum post corpus filij. Corpus ei filij: qa vnitum deitati: ideo pfectissimū in pulchritudine: vñ corpus immediate ordinatum ad ipm erit secundo loco pulcherrimū. Sed illud fuit corpus mris: vñ assumebat id quod vniebat diuinitati: ppter qd' sequit q fuit pulcherrimum corpus btē mariae. Tertio sic. Ordo est in rebus naturalibus & in corporibus humanis. Natura facit aliquid pulchrum & aliquid pulchri9: ergo & aliqd debet esse pulcherrimum fm naturā. Natura em habet aliquē terminū ad quē pōt & nō vltra. Aut ergo illū terminū ꝯtinget alicubi: aut nusq. Si nusq: ergo deficit respectu suarum opationū: qd' ē falsum qa philosoph9 dicit q natura nō abūdat in supfluis nec defecit in necessarijs. Natura igit alicubi habet suū summū. Corpus aūt naturale aliqñ format a corpe naturali ipsa natura creaturae operāte natural'r: & aliqñ ipō deo operante supnatural'r. ergo alicubi est summū in corpe humano deo operāte: & alicubi summū natura operāte. Sicut ergo corp9 dei qd' de9 p seipm formauit est pfectissimum & pulcherrimum

Argumētū ꝯ.

Rñsio.

mū in natura qd' deus potuit facere fm statū viae: ita & corpus btē vginis ad hoc imediate ordinatū erit pulcherrimū fm statum vię q natura potuit facere se operante. Et dam. dicit q ipsa a nullo illustriū. s. virorum & mulierum superat. s. in aliquo: vñ nec in pulchritudine: & castitas ipsa laudabilior est in pulchris. Debuit ergo btissima vgo maria oi laude dignissima de vtraq pulchritudie laudari: vñ & corporali ēt. Primo ad ipsi9 cōmēdationē vt naturā pficiat & grām augmentet: qa forma pudicitię rara sed apta comes. Scd'o ad nostrā aedificationē & deuotionē. Sap. iiij. Pulchra est em casta gñatio cū claritate. Et tertio ad dñici corporis cōmēdationē: qa nō pōt arbor bona & nobilis fructū malum & ignobilē facere. Euangelium aūt non curauit de ei9 pulchritudine narrare ppter rōnes iā dictas. Et qa magis in eo & ex eo intēdit pfectio & pulchritudo spūalis q circa tpalia & corporalia. Et ex his dicendum est q cū pulchritudo attestet optimae cōplexioni & dispositioni corporis q cum gra perfectius opatur: natura gra iuuante pulcherrima corpora cum maxima gratia pfectissime opata est in oibus. Quantitas spūalis aiae q ptinet ad pulchritudinē eius est q sit mediae staturae: quia mediū tenuere beati. i. q non sit nimis paru9. i. pusillanimis ad operandum: neq nimis magn9 in psumēdo vltra vires supbas vt supbi Gigantes. Qualitas non nimis pinguis & carnosa. i. delicijs affluens & diuitijs: nec nimis macilenta. s. indiscrete abstinens: de cōse. di. v. non mediocriter. & disti. xlj. quisquis. Proportio debita mēbrorum. i. debita obseruantia circunstantiarum in operando: qd' ptinet ad prudentiā: contemperantia quatuor humorum. i. moderatio quatuor passionum. s. amoris: timoris: tristitiae & spei.

Maria debuit duplici pulchritudine laudari s. mētali & corpali pter tria

§. III. QVANTVM AD TERTIVM SPI

ritussanctus missus supuenit in Mariā. i. sup oēs alias modo miraculoso: dās sibi foecūditatem & virtutē generādi: quod aliae mulieres habēt ex viri cōiunctione. Vñ Io. Dam. li. iij. dicit q dei filius ꝯstruxit sibi ipsi ex castissimis & purissimis sanguinibus virginis carnē aiatā aia rōnali. Pro cuius declaratiōe. dicit. b. Tho. in. iij. par. q. xxxj. ar. v. q in concaeptiōe Christi aliquid fuit fm naturā: aliqd supra naturam. Nā fm conditionem naturae fuit q cōcaeptus est ex foemina: sed supra cōditionē naturae q cōcaept9 & nat9 est ex virgine. Si ordinē naturae q̄ris. inqt. b. Amb. foemina viro nupta generare cōsueuit: pter igit naturae ordinē est Christi partus ex virgine. de cōse. dist. ij. reuera. Cū aūt btā Maria fuerit eiusdem naturae cum foeminis alijs cōsequens est q habuit carnē & ossa eiusdem naturae. Carnes aūt & ossa in alijs foeminis sūt essentiales corporis partes ex qbus cōstituit integritas corporis. & iō subtrahi nō pñt sine corruptiōe corpis vel diminutiōe. Christus aūt q venerat corrupta reparare: nullā corruptionē aut diminutionem integritati mris inferre debuit. Et iō nō debuit corpus christi formari de carne vel ossibus virginis: sed de sanguine qui nondū est actu pars: sed est potētia. vt dr in lib. de gñatione aialiū. Et iō dr carnē de virgie assumpsisse. vt in collecta. De9 qui de btē Mariae vginis vtero vbum tuū angelo nūtiāte carnē suscipe voluisti &c. non q materia corporis fuerit actu caro: sed sanguis qui est potētia caro. Non qdem sanguis mēstrualis quē natura vt supfluū in mulieribus repellit: nec ex tali pōt esse cōcaept9: qa immūdissim9 est: sed sanguis purissim9: q est alio sanguine purior & pfectior parat9 ad concaeptū. Sic ergo in cōcaeptione corporis christi opatione spūscti talis sanguis purissimus in vtero virginali adunatus est & formatus in plē. Et iō dr ex purissimis & castissimis sanguinibus virginis illd' corp9 formatū. Nā in alijs mulieribus generātibus sanguis ille descēdit in locū gñationis cū quadā cōcupiscētia: sed in virgine nulla fuit cōcupiscētia. & iō dr castissimis. Et in euāgelio virtus altissimi obumbrabit. i. refrigeriū pstabit vt nullum sentias calorem concupiscētiae. Quare aūt dicat Christus cōcaeptus de spūsctō & sibi attribuat ista cōcaeptio. Pro cuius declaratione dicit. b. Tho. in. iij. par. q. xxxij. ar. i. q cōceptionem Christi tota trinitas opata est. Attribuit tñ ipa spirituisancto vt dicat cōcaeptus de spūsctō triplici rōne. Prima qa hoc cōgruit causae incarnationis q ex parte dei cōsideratur. Spūs em sanct9 est amor patris in filium: & filij in patrē fm Hiero. non qdem accidentalis: vt est amor noster: quia nullum est in deo accidēs sed substantialis: hoc aūt ex maximo amore dei erga nos pcessit: vt dei filius sumeret carnē nram sibi in vtero virginali. vnde Io. iij. dixit Iesus. Sic deus dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret. & btūs Grego. O inaestimabilis dilectio charitatis: vt seruum redimeres filium tradidisti. Scd'a rō est: qa hoc cōgruit causae incarnatiōis ex parte naturę assumptae: qa p hoc dat intelligi q humana natura assumpta est a filio dei in vnitate psonae: nō ex aliqb9 meritis: sed sola gra q spūisancto attribuit fm illud. i. Corum. xij. Diuisiones vo grarū sunt: idē em spūs. vñ beatus Aug. in Enchiridion. Iste modus quo natus est Christus de spūsctō i. concaeptus insinuat nobis grām dei qua hō nullis meritis praecedentibus ex ipso primo exordio naturae suae quo esse coepit: verbo dei copularet in tantā vnitatem psonae: vt idē esset filius dei. Tertia rō est: qa hoc congruit termino incarnationis. Ad hoc em terminata est incarnatio vt hō ille qui concipiebatur esset sctūs & fili9 dei: vtrūq autem horum attribuit spūisctō. Nam per ipm efficiūtur homines filij dei: fm illud ad Gal. iiij. Qm estis filij dei: misit deus spm filij sui in corda vestra clamātē abba pater. Ipse etiam spiritus est spūs sanctificationis. vt dr ad Roma. i. Sicut ergo alij p spmsctm sctificantur spūaliter vt sint filij dei adoptiui: ita Christus p spiritumsanctum est in sctitate concaeptus vt esset filius dei naturalis. Vñ ad Rom. i. fm vnam glo. quod praemittit. Qui praedestinatus est filius dei in virtute. manifestat p id quod sequit immediate. s. fm spm sanctificationis. i. per hoc q cōcaeptus est de spūsancto: & ipse angelus p hoc quod praemiserat. Spūssanctus supueniet in te: cōcludit. Ideoq quod ex te nascetur sanctum vocabit filius dei. Est ergo opus cōcaeptionis huius vt dictū est: opus totius trinitatis commune: fm tñ aliquē modum attribuit aliquid singulis psonis. Nā patri attribuitur autoritas respectu personae filij qui sibi per hmōi concaeptionem naturam humanam assumpsit. Filio attribuit ipsa carnis assumptio. Spirituisancto attribuit formatio corporis quod assumitur a filio. Nam spūssanctus est spūs filij. ad Gal. iiij. Misit deus spiritum filij sui. Sicut autē virtus animae quae est in semine p spiritum qui est in semine concluditur. format corpus in generatione aliorum hominum: ita virtus dei quae est ipse filius: fm illud. i. Corum. i. Christum dei virtutem: per spm suum corpus formauit. Et haec verba euangelij demonstrant. vbi dicit. Spūssanct9 supueniet in te. s. ad praeparandam & formādam materiam corporis Christi. Et virtus altissimi. i. christus obumbrabit tibi i. corpus humanitatis in te suscipiet incorporeum lumē deitatis. Vmbra em a lumine format & corpe: vt bea. Greg. ait: xviij. moral'. Altissimus autem intelligit pater: cuius virtus est filius. & bea. Aug. dicit in Enchiri. q non eodem modo dr christus concaeptus aut natus de spūsancto & de virgine maria. Nam de maria dicit conceptus materialiter: qa. s. materia corpis christi de corpore eius sumpta est: sed de spūsancto concaeptus dicit effectiue. qa. s. spūssanctus formauit illud corpus: & non qa de substantia eius sit concaeptus: vt filius alicuius hoīs de patris sui substantia: nec etiam pl9 operatus est spūssanctus in illo opere concaeptionis q pater vel filius: sed sibi magis attribuit rōne iam dicta. Illa ergo concaeptio Christi fm bea. Tho. in. iij. par. q. iiij. habuit tria priuilegia. s. q esset sine pctō originali facta: & q esset non puri hominis: sed hominis & dei: & q esset cōcaeptio virginis i. a virgine. & haec tria habuit a spūsancto. Et ideo dicit Damas. quantum ad primum: q spūssanctus supuenit virgini purgans ipsam. i. pseruans ne cum pctō originali conciperet. Quantum ad scd'm dicit. & virtutem suscaeptiuā verbi dei tribuens. i. vt conciperet vbum dei. Quantum ad tertiū dicit simul & virtutem gñatiuam: vt. s. manēs virgo posset generare. Nō quidem actiue sed passiue: sicut aliae mulieres hoc cōsequuntur ex semine viri. Et sic spūssanctus missus ē ad virginem ista faciendum.

Spūssāctus qlr in Mariā supuenit.

de purissimo sāguie corpus xpi formatum est.

Quare ꝯceptio ista attribuat spirituisancto ē rō triplex.

Concaeptio hęc habuit tria priuilegia.

¶De pulchritudine beatae virginis. Ca. XI.

SPECIE TVA ET PVLCHRITV

dine tua. Specie. s. corporali: pulchritudine spūali. & ideo dicit Cañ. iiij. c. Tota pulchra es amica mea & macula non est in te. Intende. s. ad indigētias nostras: ad orationes nostras: ad prouisionem nostram. prospere procede de virtute in virtutem: semp proficiendo sine defectu: pcede ad orandum pro nobis: procede ad im

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

petrandum nobis bona:& regna in cœlis super omnes: re-
gna super dæmones comprimendo:regna in terris nos tibi
subijciendo:vitia deserendo.

Pulchritudo corporalis in trib⁹ cõsistit.

§.I.PVLCHRITVDINE IN PARTICV

lari dicit Alb.vbi.s. q hæc in tribus consistit.s.
¶In debita corpis quantitate & qualitate.
¶In eleganti mẽbrorũ dispositione & pportione.
¶In coloris venustate.

Coueniens quantitas corporis eius potest pbari a quanti
tate corporis filij sui.qđ tanq perfectissimum ĩ suis natura-
libus debitissimam habuit quantitatem. Corpus enim filij
formatur a corpore generantis:ita q de tali tale: & de tanto
tantum:nisi error aut impotentia impediat:vel per viam ac
cidentis aliter fiat.Sed naturaliter magnus magnum & par-
uus paruum:& tantus tantum.Cum ergo filius habuerit in
summo debitam quantitatem: & mater eius virgo habuit
debitam quantitatem conuenientem fœminæ: & ita credi-
mus. Idem de qualitate dicentes. Modi qualitatis sunt qn-
q:scilicet grossities nimia & extenuata macies: synthesis:
squaliditas & æqualitas. Pinguedo causatur ex frigiditate
& humiditate. Squaliditas ex caliditate & frigiditate.Exte-
nuata macies ex caliditate & siccitate. Synthesis ex frigi-
ditate & siccitate.Equalitas ex omnium humorum æquali-
tate: cuiusmodi credimus fuisse corpus beatæ virginis. De
membrorum dispositione & proportione idem dicimus:
scilicet q fuit congruentissima.quod probatur ex parte ge-
nerati.In formatione enim corporis a generante:sic forma-
tur totum a toto:q a qualibet parte generãtis fit formatio.
Vnde inter generantem & genitum naturaliter & regulari-
ter singulorum membrorum adiuicem est similatio in for-
ma & figura:nisi per viam accidentis impediatur. In cor-
pore autem dominico formando nullum potuit intercide-
re impedimentum cum spiritussanct⁹ formator extiterit. &
ideo membra illius corporis fuerunt elegantissimæ disposi
tionis & congruentissimæ proportionis:ita q oculi nõ fue
runt nimis grandes vel parui respectu aliorum membrorũ.
Similiter aures:genæ:os:brachia:manus:tibiæ:& hmõi alia
sed singula erant omnib⁹ alijs correspondentia.Et idẽ dicẽ-
De colore beatæ ꝟginis. dum est de membrorum proportione beatæ virginis mr̃is
eius.De colore sciẽdum q triplex est coloris diuersitas ĩ cor-
pore humano.In cute:in capillis & in oculis.Et de colore in
cute videt q fuerit mixtus ex albo & rubeo:quia sicut auto-
res medicinæ dicunt.In cute color ab interiorib⁹ duob⁹ acci
dit modis.Aut ex abundantia aut ex æqualitate humorum.
Ille est ex æqualitate qui est compositus ex albedine & ex ru
bore. Alij colores ea inæqualitate. Sed nobilior est color
qui procedit ex æqualitate humorum.ergo color in ea fuit
ex albo & rubeo.Et quia ista possunt reduci significatiue ad
pulchritudinem animæ:ideo aliquantulum diffusius dice-
mus sm illud Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea scilicet
in anima & corpore: & macula non est in te . Pulchritudo
enim attestatur nobilitati & perfectioni complexionis. Vn
de cum additione gratiæ quæ fuit in summo in Maria perfe
ctius operabatur.Dicit ergo Alber.vbi.s. q sex sunt colo-
Sex sũt colores sm alb. res cutis. Primus ex albedine & rubedine compositus. Se-
cundus niger. Tertius citrinus. Quartus glaucus.Quintus
solus albus.Sextus solus rubeus.Ille autem qui est compo-
situs ex rubore & albedine:vt dicit Ioannitius: est ab æq̃li-
tate procedens. Omnes autem alij ex inæqualitate pcedũt.
Quis color nobilissimus. humorum. Vnde primus scilicet ex albo & rubeo est nobi
lissimus :& corpori euchratico id est bene disposito deter-
minatur. & a Galeno in temperata complexione positus.
Dicit enim in Techni: q corpus euchraticum est ex albo &
rubeo mixtum.& similiter a constantino in Panthechni.Et
hunc concedimus in corpore beatissimæ virginis fuisse.Et
licet color niger sit magis visui congruus alteri ad videndũ
non tamen est magis determinatus corpori euchratico ad
habendum.Color enim corporis est principaliter ad corp⁹
proprium venustandum:& suam complexionem ostendẽ
dum.Item cum visus delectetur in pulchro & luce propor
tionabili:delectabilior & deliciosior ad videndum lumen
si est color alb⁹ mixtus cum rubeo q̃ nigredo.Nec obstat ẽt
q colores extremi sunt magis sensitiui.Illa enim pemine
tia sunt respectu alterius videntis. Ista autem respectu ha-
bentis.Natura aũt vt dicit Philosoph⁹ magis intendit sibi
nisi sit ebria.Et ideo color corporis magis debet determina
ri sm cõgruentiã sui subiecti q̃ respectu alieni:vñ & de xp̄o
filio virginis dicitur Cañ.iij.Dilectus meus candidus & ru-
bicundus.Et in anima quidem color candidus designat pu
ritatem sm doctores.Rubeus autem charitatem.Quæ virtu
tes puritas & charitas fuerunt in virgine in summo. Ea enĩ
puritate nituit qua maior sub deo nequeat reperiri:sm An-
sel.s.in humana natura.Nam filius eius erat de⁹. & ideo ma
ior in eo:quia nec originale.De charitate dicit beat⁹ Hiero.
Totam incanduerant eam diuinus amor & ardor cõtinuus
in ea & ebrietas perfusi amoris. Ignis autem coloris rubei
est & ebrietas rubeum facit &c.De colore capillorum scien
dum vt allegant Alber.Constantinus in Pantechni posuit de colore capillorum.
tres causas capillorum dicens . Capilli caput custodiunt &
defendunt & honestant:quibus si careat homo maxima est
inhonestas:& præcipue in mulieribus quo ad caput. Et iu-
xta hoc fecit natura corpori iuuamenta & ornamenta.Cau-
sa autem quare masculi barbescũt & non fœminæ est quia
masculi sunt calidiores:in quibus fum⁹ qui est pilorum ma
teria magis augmentatur:quem quia natura non sufficit ex
pellere:expellit per duo loca:per caput & barbam . vnde fit
vt fœminæ calidissimæ barbescere videantur:& econuerso
in masculis frigidis: vnde non barbescunt eunuchi: quia p
diderunt membra calidiora.Pili ergo isti facti sunt a natura
vt essent iuuamẽta & ornamenta.Et ex hoc patet q tres sunt
causæ pilorum. Expulsio superfluitatis fumosæ in natura:
& defensio a calore & frigore & ornatus capitis.Secundum
autem autores medicinæ quatuor sunt colores capillorum.
scilicet niger: rubeus:glaucus & canicies.Cum autem glau
cus constet ex humore abundante melancholico. Cani-
cies autem ex nimia defectione naturalis caloris & ex ef-
fectu putridi phlegmatis: quod plurimum fit in senibus. De distĩctiõe capillorũ.
de his duobus non fit quæstio.sed tãtum de nigro & rubeo.
Nam videtur q capilli ad ostendendum meliorem comple
xionem corporis debeant esse magis rubei q̃ nigri.quia di-
cit Galenus.Rubedo attestaĩ sanguini.nigredo autem melã
cholicæ vel cholericæ complexioni.Ergo cum nobilior sit
complexio sanguinea q̃ cholerica:color attestans sanguini
s.rubeus nobilior:erit q̃ attestans cholericæ vt niger. Ergo
nobilior erit rubedo q̃ nigredo.& sic in nobiliori corpore
erit rubedo.Et sic concludit sm Galenum q in optimo cõ-
plexionato cerebro capilli debent esse rubei.Econtrario vi-
detur q in corpore euchratico.i.optime complexionato:ca-
pilli potius debent esse nigri q̃ rubei. Et primo quãtum ad
vtilitatem capillorum quæ est expulsio fumosæ superflui-
tatis iuuatiua.Quæcumq autem superfluitas magis est no-
ciua:illius expulsio magis est iuuatiua.Sed cholericum incẽ
sum & sanguineum adustum magis est nociuum q̃ sanguis
non adustus:ergo magis est iuuatiua huius expulsio q̃ illi⁹.
Sed ad istius expulsionem sequitur generatio capillorum
nigrorum non rubeorum.ergo quantum ad illam causam
corpus euchraticum magis debet habere capillos nigros
q̃ rubeos. Similiter quantum ad defensionem . Capilli
enim nigri fortiores sunt q̃ rubei. Similiter quantum ad
ornamentum pulchrior est enim & aptior proportio extre-
mi ad extremum q̃ medij ad extremum . Opposita enim
circa se posita magis elucescunt. ergo supposito colore albi
& rubei in cute magis venustãt in capillis nigredo q̃ albe- rubedo in pilis mobilitatẽ & ĩfidelitatem signat: nigredo vero stabilitatẽ & firmitatem.
do vel rubedo. Item quantum ad signatum rubedo atte-
statur mobilitati & infidelitati: nigredo stabilitati & firmi-
tati : quia correspondet elemento: quod est terra. Vnde &
Constantinus doctor in medicina de æquali complexione
& significatione eius dicit: q corpus æquale neq est mul-
tum macidum neq pingue . Color autem eius inter al-
bum & rubeum medius . Pili autem in infantia rufi : in
pueritia & iuuentute nigri . Et sic esse videtur contrarie-
tas inter Galenum & Constantinum de colore capillo-
rum in corpore æquali. quia Galenus dicit esse rubeum:
Constantinus nigrum. Similiter inter illos qui loquun-
tur de corporis pulchritudine diuersa sentiunt de colore
capillorum . vnus enim dicit . Fœmineum plene si vis
formare decorem. Crinibus irrutilet nitet aurum. vult
dicere q capilli debent esse aurei coloris qui tendit in ru-
beum. Alter dicit. Spectandum nigris oculis. Et in Can-
ticis.

ticis.vbi describitur pulchritudo spiritualis per exteriorem
compositionem dicitur. Comæ eius sicut elatæ palmarũ ni
græ quasi coruus.Et sic videtur q nigredo in capillis perti-
neat ad pulchritudinem. Item soboles sm complexionem
innatam solet assimilari parentibus: & econuerso.Sed gens
Iudæorum vt in pluribus habet capillos nigros.Et Veroni
ca prætendit nigram barbam & nigros crines. Ergo & do-
mina nostra habuit capillos nigros. Concordat Alber. istã
contrarietatem per istum modum dicens. Color in capillis
immediate significat super dispositionem cerebri. Vñ opti
mus color in capillis debet determinari sm optimam com-
plexionem cerebri.Optima autem complexio cerebri deter
minatur sm duos modos.Vno modo cerebrum est optime
complexionatum:quando est optime ordinatum ad actio-
nes virtutis naturalis:ita q operationes cerebri maxime or
dinantur sm æqualitatem ad operationes cordis & epatis:
& aliorum membrorum principalium. Et sm hoc cerebrũ
debet esse calidum & humidum.Et ideo capilli in infantib⁹
sunt subrufi.In pueris rufi vel subrubei.In perfectis sunt ru
bei.Et de his dicit Gale.s. q euchraticum corpus habet ca-
pillos rubeos . Et ille alius q habet capillos aurei co-
loris . Alio modo est cerebrum euchraticum secundum
q est optime dispositum ad operationes animales : quæ
proprie sunt in cerebro & mediante spiritu animali qui na-
scitur in cerebro.Et sm hoc calidum & siccum debet esse ce-
rebrum:quia illæ duæ qualitates maxime deseruiunt cogni
tioni.A caliditate enim est velocitas apprehendendi.A sicci
tate autem firmitas retinendi.A calore est motus & mobili
tas.A frigore quies & immobilitas.Et sic magis congruit p
fectioni cerebri siccitas q̃ humiditas.Et sic nobilius est cere
brum sm virtutes animales siccum q̃ humidum.vnde & sic
cioris cerebri sunt perfectiores sensibus & vigilantis natu-
ræ.humidioris autem sunt sensu hebetes & multi somni &
profundi.Et sm hoc Constantinus dicit euchraticum corp⁹
habere capillos nigros.Cum autem sint nobiliores opera-
tiones virtutis animalis q̃ operationes virtutis naturalis:se
quitur q perfectissimi corporis cerebrum debet esse siccum
& calidum.Ergo cum beatissima virgo habuit corpus perfe
ctissimum:sequitur q cerebrum eius fuit siccum & calidum
& per consequens habuit capillos nigros.& cum color ocu-
lorum significet super complexione proprij subiecti: pro-
pter hoc cerebro sicco determinabitur color oculorũ niger
& dominabitur.& tali cerebro sicco & calido transmittitur
spiritus visibilis ad oculum paucior & subtilior & fortior.
Et simili modo nutrimentum paucius subtilius & fortius.
Paucitas autem spiritus & nutrimenti creat nigredinem. vt
dicit auctor . sed subtilitas est causa nobilioris & fortioris
operatiõis. Et sic tales oculi erunt nigri propter prædictorũ
paucitatem:sed clariores ad videndum. nobiliores propter
sensuum subtilitatem & nutrimenti puritatem.& sic cõclu-
dit Alber. q beata virgo fuit in colore cutis alba & rubea
De pulchritudine spũali beatæ Mariæ. mixtim.In capillis autem & oculis nigra temperata:sicut &
eius filium speciosissimum credimus coloratum.Quantum
aũt ad pulchritudinem aĩæ . capilli eius sunt cogitationes.
quia sicut capilli a capite:ita cogitationes a mẽte quæ est ca-
put animæ fluunt.de quo potest intelligi illud. Oẽs capilli
capitis vestri numerati sunt.i.cogitationes deo notæ.Et istæ
cogitationes fuerunt nigræ plenæ humilitate . Respexit ait
humilitatem ancillæ suæ.Cañ.i.ait ipsa.Nigra sum:sed for-
mosa.Vel si sm aliam opinionem fuerunt aurei coloris : si-
gnificant cogitationes plenas sapientia : quæ signantur per
aurũ.Luc.ij.Maria autem conseruabat omnia verba hæc cõ-
ferens in corde suo.ipa etiam dicitur mater agnitionis & sa-
pientiæ.Oculi significant intentionem sm illud Mat.vi. Si
oculus tuus fuerit simplex.i.intentio.totum corpus tuum.i.
opus sequens ab eo lucidũ erit.i.virtuosum.Color eorũ ni-
ger est:quia mortificata quo ad mundũ:sed subtile erecta ad
deum:vt placeret deo in omnibus non mundo. iuxta illud
Odilionis.Oĩs Mariæ actio semper intenta fuit in dño. Vel
si sm illum qui ait loquens de pulchritudine oculorũ. Ra-
diant vtriq gemelli luce smaragdina vel syderis instar ocel
li.tunc claritas oculorum designat intentionem supernorũ.
quia optimam partem elegit. Hic satis congruit illud exem
plum de illo deuoto clerico:qui audiens & dicens illam An
tiphonam.Tota pulchra es.orauit vt semel posset videre eã
non curans de amissione oculorum vt plenius posset intue-
ri cum apparuit &c.

¶De missione filij dei ad Mariam. Cap.XII.

M ISSVS EST DEMVM DEI FI

Quare missus est filius dei & q̃ modo.

lius ad Mariam virginẽ vt ex ea carnem assume
ret.De qua missione ait Ps.cvi.ostendens ei⁹ vti
litatẽ.Misit verbum suũ & sanauit eos:& eripuit
eos de interitionibus eorũ.Missus dicitur dei filius non quia
cœlum vel patrem reliquit:sed quia carnem suscẽpit nostrã
in qua visibilis nobis apparuit.Et ex hac incarnatioue hoc
maximum bonum nobis secutum est: quia sanauit genus
humanum a cæcitate.Vna enim catena tenebrarum omnes
tenebantur compediti , scilicet cæcitatis errorum : quibus
plenus erat mũdus.quod ipse Iesus christus figuratiue ostẽ-
dit quãdo cęco a natiuitate luto facto ex sputo & puluere:
& posito super eius oculos dixit. Vade ad natatoria Siloe.
quod interpretatur missus. quo facto lotus in aqua visum
recæpit. Ioan.ix. Lutum enim ex sputo signat mysterium
incarnationis:in quo filius dei sapientia tanq saliua ex ore
patris prodiens : vnita cum puluere nostræ mortalitatis
fuit.Ponitur super oculos nostros:cum credimus hoc:& loti
aqua baptismi cum hac fide lumẽ grãæ recæpimus.Et credi-
derunt.ait ipse dei filius.incarnationẽ.s. oẽs fideles : quia tu
me misisti .i. incarnari instituisti.Io.xvij.Eripuit etiam nos
de interitionibus.i.mortibus nostris.s. de morte inferni,de
morte pcti,& de morte corporis.In vltima tñ resurrectione
in cuius figuram in mundo cõuersatus tres mortuos resusci-
tauit.Non enĩ(ait ipse Ioan.iij.)misit deus filiũ suũ in mun
dum vt iudicet.i.condẽnet mundũ:sed vt saluetur per eum
ab his mortibus.Vbi bea.Aug.super Io.Quãtum est in me
dico sanare venit egrotum.immo & mortuũ suscitare. Sed
ipse.s.homo se interimit qui pcæpta medici seruare nõ vult.
Ergo si vis ad vitam ingredi. Mat .xix. tibi paratam : serua
mandata.s.huius medici.O quanto desiderio istam missio-
nem antiq patres flagitabant dicẽtes per Moysen. Obsecro
dñe mitte quẽ missurus es.Exod.iiij.Sed ecce iam missum &
cum tanta vtilitate de virgine concæptum & natum cõuer-
satum :cultores vineæ.i.fideles non solum semel vt Iudæi:
eiectum occiderunt:sed quotidie iterũ crucifigunt malis mo
ribus suis.Ita inquit apls ad Heb.v.Rursus crucifigentes in
semetipsis filium dei & ostentui habentes. Videamus ergo
circa istam missionem tria.

¶Primo quare dei filius missus.
¶Scdo quare ad Mariam missus.
¶Tertio quare ad virginem missus.

§.I.QVANTVM AD PRIMVM SCI

Quare sit filius miss⁹ vł incarnatus sunt tres rationes.

licet quare potius missus.i.incarnatus sit filius q̃ pater vel
spũssctũs:qa dicit Ps.cvi.Misit verbũ suum : qui.s.est filius
suus.Et angelus ad Mariam. virtus altissimi obumbrabit ti
bi.i.filius altissimi:qui est virtus eius.ad Heb.j.Portãsq oĩa
i.sustentans deus:verbo virtutis suæ.i.filio q est virtus sua.
Et iterum Chrissum dei virtutẽ & dei sapientiã.Ista ergo vir
tus.i.filius dei obumbrabit tibi.i. corpus assumet ex te in q
posset lux videri.Assignat aũt b.Tho.i.iij.par.q.iij.art.viij.
tres rationes cõuenientiæ huius:quare decuit magis filium
mitti.i.incarnari q̃ patrẽ vel spiritũsanctum.

¶Primo ex parte vnionis.
¶Secundo ex fine incarnationis.
¶Tertio ex occasione nostræ perditionis.

Quantum ad primũ.s.parte vnionis satis patet: quia cõue-
nienter ea quæ sunt siĩa sibijnuicẽ vniuntur. Ouis cũ oue:
homo cũ hoĩe:bonus cũ bono: malus cũ malo in conuersa
tione sibi vniuntur.Ipsius autẽ psona filij qui est ꝟbum dei
attenditur cõis cõueniẽtia ad totã creaturã : qa verbũ artifi-
cis.i.cõcæptus eius est similitudo exemplaris eorũ quæ fiũt
ab artifice.Ita verbum dei qđ est æternus concẽptus eius est
similitudo exẽplaris totius creaturæ:& ideo sicut per parti-
cipationẽ huius similitudinis creaturæ sunt in proprijs spe-
ciebus institutæ:sed mobiliter.ita per vnionẽ verbi ad crea-
turã nõ participatiuã:sed personalẽ conueniens fuit repara
ri creaturam in ordine ad æternam & immobilẽ perfectio-
nem.Nam & artifex per formam artis cõcæptã:qua artificia
tum cõdidit ipsum si collapsum fuerit restaurat.Vñ Ps.ciij.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Oĩa in ſapientia feciſti.& apls.ñ.Cor.v. Deus erat in Chriſto mundũ reconcilians ſibi. Quod aũt dixit Mat.xv. Non ſum miſſus niſi ad oues quæ perierunt domus Iſrael intelligitur quo ad predicandũ & miracula faciendum ipſe in perſona ſua:ſed quo ad ſaluãdum ad oẽs miſſus eſt:per ſuos diſcipulos prædicaturus per orbem.Euntes ait ite & prædicate euangelium omni creaturæ.i.oi generationi hoim & nationi.Reminiſcere(ait Leo Papa)qa erutus de poteſtate tenebrarum translatus es in dei lumen & regnũ. Pretium tuum ſanguis Chriſti eſt q in veritate te iudicabit.i.condẽnabit q in miſericordia te redemit:ſi videlicet ingratus fueris tanto beneficio incarnationis te ſibi nõ vniendo & incorporãdo p dilectionẽ.Scd'o põt accipi ratio hui⁹ cõuenientiæ ex fine incarnationis:q̃ eſt impletio p̃deſtinationis eor̃ q.ſ.præordinati ad hæreditatem cœleſtẽ quæ nõ debetur niſi filiis.ſm illud ad Ro.viij.Si filij dei & hæredes.Et ideo cõgruum fuit vt per eum q eſt filius naturalis hoies participarent ſimilitudinem huius filiationis ſm adoptionem:ſicut apls di.Ro.viij.Quos preſciuit hos & prædeſtinauit cõformes fieri imagini filij ſui.Cum etiã homo in ſapientia ꝓficiat quæ eſt ꝓpria eius perfectio prout eſt rõnalis:ꝙ participat verbũ dei a quo oĩs ſapientia hoĩm deriuatur: ſicut diſcipulus inſtruit̃ per hoc ꝙ recipit verbũ magiſtri.Vñ Eccl̃i.ſ.dr.Fons ſapiẽtiæ verbum dei in excelſis.Ideo ad cõſummatã perfectionẽ hois conueniens fuit vt ipſum verbum dei perſonaliter humanæ naturæ vniretur:vñ ſi regina Auſtri ſeu Sabavenit a finibus terræ audire ſapiẽtiam Salomonis puri hois:& Plato multas regiones pagrauit vt audiret pẽos de natura rerũ diſſerentes:quanto magis fideles debent concurrere cum oi auiditate audire ſapientiam incarnatam in euangelijs quotidie reſonantem &illa ſeruare. Nam beati q̃ audiunt verbũ dei & cuſtodiunt illud.Luc.xi.ait ipe.Tertio poteſt accipi ratio huius congruentiæ ex occaſione ruinæ noſtræ in peccato primi parentis:cui per incarnationem remedium adhibe

Peccauit Adã appetẽdo ſcientiam.

tur.Peccauit em̃ primus homo apperendo ſcientiam: vt patet ex verbis ſerpentis antiqui promittentis ſcientiam boni & mali:vnde cõueniens fuit vt per verbum veræ ſapientiæ homo reduceretur in deũ:qui per inordinatum appetitũ ſciẽtiæ receſſit a deo.Hanc rationem tangit.b.Berñ.in ſermone inducens figurã Ionæ.Nam cũ orta tempeſtate propter eũ: &ſedari non poſſet:ait ipe Ionas.Si propter me:ſi ꝓpter ea.tempeſtas hæc venit tollite me & mittite in mare: quo facto tẽpeſtas ceſſauit.Ionas interpretatur filius columbæ:& ſignificat filium virginis quæ colũba dicit̃ propter puritatẽ.Cum igitur eſſet orta tempeſtas in mari mundi:ſeu humani generis multor̃ malorũ quæ minabantur & trahebant ad ſubmerſionẽ inferni.Ionas.i.dei filius & virginis cui attribuitur ſapientia:ait per effectũ ad patrẽ & ſpiritũ ſanctum.Ex q̃ propter ſapientiam inordinate appetitam proceſſit hæc miſeria & afflictio in humano genere: tollite me & mittite in mare.i.operamini mecũ:vt in mundũ intrans carnem aſſumãs:quo facto.i.incarnato ceſſauit virtualiter pditio humana.vñ & ipſe ait per Eſa.xlviij.Me miſit dñs.ſ. pater & ſpũs eius ſanctus.Sed cauendum eſt ne adhuc iſte inordinatus appetitus ſapientiæ tempeſtatem & perditionem inducant ali cui qui.ſ.nimis curioſe quærit ſcire myſterium iſtud humana rõne:cũ tñ excedat oẽm rationem.propter qd' Ioãnes baptiſta ꝓteſtatus eſt ſe hoc neſcire vel non poſſe.cum ait. Nõ ſum dignus ſoluere corrigiam calciamenti eius.i. explicare vel intelligere modum illius incarnationis. Calciamẽtum em̃ quod fit de pellibus aialis mortui deſignat aſſumptã noſtram mortalitatẽ:pes qui corpus ſuſtẽtat & diſcurrit vbiq̃ eſt diuinitas oĩa ſuſtentans: & per oĩa diſcurrens ad Heb.i. Portans omnia verbo virtutis ſuæ.Quõ autem ſit coniuncta & vnita diuinitas humanitati non poteſt a nobis intelligi:ſed credi.Corrigia igitur eſt ligatura myſterij incarnationis quam null⁹ poteſt ſoluere.i.declarare:ſed credere debet. ad Roma.xij.Non pl⁹ ſapere q̃ oportet ſapere:ſed ſapere ad ſobrietatem.

§.II.SECVNDVM SCILICET QVARE

miſſus eſt ad Mariam quæ mulier.i.fœmina erat,ad Gal.iiij. Miſit deus filium ſuũ factũ ex muliere.i.ex fœmina. Nõ em̃ dicit mulier niſi ſexum fœmineum:nõ aũt corruptionẽ.Sed cum ſexus virilis ſit nobilior ſexu fœmineo: videt ꝙ potuit de ſexu maſculino debuerit incarnari: ſicut & mulier prima deviro facta eſt.Et cum ipſe dicat.cœlũ & terrã ego impleo: quõ i vtero vni⁹ fœminæ clauſus eſt.Sed vt dicit bea.Aug. ad Voluſianũ.Hoĩm iſte ſenſus eſt nõ aliud niſi corporalia cogitare volentium:quoꝝ nullũ põt eſſe vbiq̃ totum:qm̃ p innumerabiles partes alia alibi q̃ altera ſit neceſſe eſt.Sed longe aliud natura aiæ eſt q̃ corporis.quantomagis natura dei qui creator animæ eſt & corporis:nouit vbiq̃ totus eſſe & nullo contineri loco. Nouit venire non recedendo vbi erat.Nouit abire non deſerẽdo quo venerat.Et licet dei filius carnẽ humanã aſſumere potuerit de quacũq̃ materia voluiſſet:cõuenientiſſimũ tñ fuit vt de fœmina carnẽ acciperet tri plici rõne.ſm Tho.in.iij.par.q.xxxi.ar.iiij.

Tripliciratiõe carnem deſœmina aſſumere voluit.

¶Primo ꝓpter totius naturæ humanæ nobilitationem.

¶Scd'o ꝓpter veritatis incarnationis cõfirmationem.

¶Tertio ꝓpter ois varietatis generationis cõpletionem.

Quantum ad primũ conuenientiſſimum fuit vt de fœmina carnẽ dei filius acciperet:qa per hoc tota natura humana nobilitata eſt.Vñ b.Aug.in lib.lxxxiij.q.ait. Hoĩs liberatio in vtroq̃ ſexu debuit apparere.Et qa ſexus maſculinus eſt nobilior ſeu honorabilior oportebat eum.ſ.dei filiũ ſuſcipere virum.Sed vt fœminei ſexus liberatio appareret in hoc myſterio incarnationis:ideo ille de fœmina concæptus & nat⁹ eſt:qd' etiam longe ante prædixerat.Hiere.xxxi.dicens.Nouum faciet dñs ſuper terrã.fœmina circundabit virum.Fœmina beatiſſima Maria circundabit.i. in vtero concipiet & habebit.non a viro:ſed a ſpũſancto:virum.ſ. Ieſum Chriſtũ maſculũ omni gratia & ſapientia perfectũ.Et ſicut fœmina fuit prima cauſa perditionis humanæ.ſ.Eua prima tranſgrediendo dei præcæptũ:ſic beatiſſima fœmina Maria eſſet prima cauſa reparationis noſtræ generãdo filiũ ſcd'm Adã per quẽ oẽs mortui a primo viuificantur.Scd'o per hoc veritas incarnationis aſtruit̃.vnde.b.Amb̃.in lib.de incarnatione ait.Multa ſm naturam in hoc myſterio:& multa vltra naturam.Scd'm em̃ cõditionem naturæ in vtero fœminei corporis fuit:ſed ſupra conditionem virgo cõcæpit, virgo generauit:vt crederes qa deus erat qui innouabat naturam: & homo erat qui ſm naturam naſcebatur ex hoie.i. fœmina. Vñ bea.Aug.dicit ad Voluſianũ.Si omnipotẽs deus hoiem vbicũq̃ formatum:non ex materno vtero cauſaret:ſed repẽtinum inferret aſpectibus. nonne opinionem confirmaret erroris ne ſuſcæpiſſe verũ hoiem crederet̃ vllo modo: & dũ oĩa mirabiliter facit auferret qd' miſericorditer fecit:nuncvero inter deum & hoiem ita mediator apparuit: vt in vnitate ꝑſonę copulans vtramq̃ naturam & ſolita ſublimaret in ſolitis:& ſolita ſolitis temperaret. Tertio qa p hunc modũ completur oĩs diuerſitas generatiõis humanæ.Quatuor em̃ modi ſm Anſel.inueniuntur generationis ſeu ꝓductionis humanæ.Primus eſt ſine muliere & viro vt Adam factus ex limo terræ.Secundus eſt ſine fœmina ex maſculo:vt Eua facta eſt ex coſta pectoris Adæ ſoporati.Tertius modus eſt cõmunis omnibus alijs naturaliter genitis.ſ.ex viro & muliere carnaliter copulatis.vñ dicũtur filij hoĩm. Pſ. Filij hoim ſcitote &c.i.geniti ex muliere & viro.Reſtabat quartus modus generationis.ſ.ex muliere ſine viro.Et hęc eſt Chriſti geniti ex Maria ſine viro:ſed opere ſpũſancti.Et per iſtum ſic genitum reuertimur in terram noſtram promiſſionis fluentem lac & mel.i.in vitam beatam.In cuius figuram dictum fuit Abraæ cui promiſſa fuerat terra illa & generi ſuo.Gene

Quatuor modi diuerſitatis generationis humanæ.

ratione autem quarta reuertentur huc.i. per iſtum quartum modum generandi reuertuntur Iſraelitæ ad patriam ſuper-nam.Gen.xv.Non debet ergo contẽni ſexus fœmineus: & ſi infirmior:quia &ſi Chriſt⁹ vir de fœmina tñ naſcitur.Vñ bea.Aug.in lib.de agone Chriſtiano ait nolite contẽnere vos viri quia filius dei virum ſuſcæpit.Nolite vos contemnere mulieres quia & Chriſtus natus eſt ex fœmina.Contẽnunt ſeipſos viri cũ effœminati ſunt delicijs &concupiſcentijs inſiſtendo nil virile agentes.Contẽnunt ſe fœminę quã do liniunt facies ſuas ceruſa & purpuriſſo cõtẽnendo ꝙ de⁹ tales fecerit:& cum vtuntur ornamentis virorum.Et ſic patet quare ad fœminam miſſus.

§.III.TERTIO DECLARANDVM QVA

re ad virginem miſſus eſt dei filius:quia ad Mariã virginẽ dicit euangeliſta.vbi inquit.b.Berñ.Virginem mente:virginem

Virginitas vbi pricipaliter cõſiſtit.

ginẽ corpore:virginẽ talẽ qualẽ deſcribit Apls.Virgo cogitat quæ dñi ſunt:vt ſit ſancta mente & corpore quõ placeat deo.Vbi notandum ꝙ quælibet virtus principaliter cõſiſtit in mente & voluntate.Vñ cũ virginitas ſit virtus ſeu excellentia virtutis caſtitatis:& ipſa principaliter conſiſtit in mẽte:qui igitur vel quæ eſt virgo corpore immunis.ſ. ab actu venereo:ſed tñ mente corruptus habẽs.ſ.cogitationẽ & deſiderium deliberatum ad perpetrandũ actũ carnalem quõcũq̃:cuius non exequat̃ opus tale:tñ nõ eſt virgo mẽte ſed ſilis diabolo qui cũ virginitate habet infernũ.Vñ bea.Hiero.ad Euſtochium.Timeamus & illã prophetiã: ne in nobis impleatur:& virgines bonę deficient.Obſerua q̃d dicat & vgines bonæ:qd' ideo dicit:qa ſunt & vgines malę.Qui viderit inquit mulierẽ ad cõcupiſcẽdũ eã iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.Perijt ergo & mẽte vginitas. Iſtæ ſunt vgines malę virgines carne non ſpũ.virgines ſtultæ quæ oleũ nõ habentes excluduntur a ſpõſo.xxxij.q.v.ſi Paulus.Qui aũt vir vel mulier eſt corpore vgo nõ tm̃ habens ꝓpoſitũ eã vginitatẽ ſeruandi:ſed tpe ſuo ad ſtatũ coniugalẽ peruenire licito modo & actũ coniugalẽ exercere. Talis & ĩ vgo ſit corpore nõ tm̃ habet virginitatis virtutẽ & excellentiã & aureolã q̃ reſeruat̃ habẽtibus firmũ hmõi ꝓpoſitũ.Recuperari tñ põt talis virginitas quæ ſolũ mente amiſſa eſt per pœnitentiam & propoſitum eius.Sed quæ corpore amittitur voluntarie nunq̃ recuperari põt.Vñ bea.Hiero.in di.ca.ſi Paulus.Audacter dicam:qa cũ cætera poſſit deus:hoc nõ põt virginem ſuſcitare poſt ruinã.Valet liberare de pœna.ſ. pcti per pœnitentiam:ſed non valet coronare corruptã.i.non congruit ſm gloſ.vel nõ cõſueuit ſm Hug.cardi. Erat igitur beatiſſima Maria ad quã miſſus eſt dei filius & de ea incarnatus:virgo corpore in ipſo cõcæptu:virgo mente:virgo & voto.Nã vt dicit bea.Tho.in.iij.par.q.xxviij.arti.iiij.Cum opera perfectionis magis ſunt laudabila ſi ex voto celebrant̃:& virginitas in matre dei præcipue debuit pollere : ideo cõueniens fuit:vt virginitas eius ex voto eſſet deo conſecrata.Verum quia tempore legis oportebat generationi inſiſtere tã viros q̃ mulieres:qa ſm carnis originem cultus dei ꝓpagabatur: anteqũ ex illo ppło Chriſtus naſceretur:iõ mater dei non credatur anteqũ deſponſaret Ioſeph abſolute vouiſſe virginitatem.licet eam in deſiderio habuerit:ſup hoc tamen volũtatẽ ſuã diuino cõmiſit arbitrio.Poſtea vero accæpto ſponſo Ioſeph ſm morẽ illius tẽporis ſimul cũ eo votũ virginitatis emiſit.Vouit ergo prius ſub conditione &non abſolute.ſ.ſi deo placeret.Poſtq̃ aũt hoc innotuit deo reuelante ei eſſe accæptum:tunc abſolute vouit & anteqũ ab angelo annuntiaretur.Miſſus eſt ergo dei filius ad virginẽ vt ex virgine cõciperetur Chriſtus.ſm illud Eſa.vij.Ecce virgo cõcipiet & pariet filiũ.ſ.permanens virgo.& vocabitur nomen eius Emanuel.quod interpretatur nobiſcum deus.i.deus humanatus. Contrarium ſentire & dicere eſt hæreticum.ſ. ꝙ eſſet concæptus ex viro & muliere Maria.Hoc autem cõueniens fuit.ſ.

Ex virgine cõcipi & nasci Chriſt⁹ voluit propter quatuor ratiões.

Chriſtum concipi ex virgine propter quatuor rationes ſm be.Tho.in.iij.par.q.xxvij.

¶Primo ex patris dignitate.

¶Secundo ex filij proprietate.

¶Tertio ex aſſumpta humanitate.

¶Quarto ex incarnationis finalitate.

Quantũ ad primum fuit conueniens Chriſtũ ex virgine concipi ꝓpter patris mittentis dignitatem conſeruandã. Cum em̃ Chriſtus ſit verus & naturalis filius dei prĩs:non fuit cõueniens vt alium patrem haberet q̃ deum ne dei dignitas tranſferretur in alium.Nam ſi concæptus fuiſſet ex Maria & Ioſeph:vt blaſphemant perfidi Iudæi:vel ex alio:ille etiam ex quo concæptus fuiſſet eſſet pater eius.Et ſic homo diceretur pater filij dei:ſicut & deus pater:quod nõ videtur decẽs. Scd'o fuit hoc conueniens.ſ.de virgine concipi:quia conuenit proprietati ipſius filij qui eſt verbum dei : verbum autẽ abſq̃ omni corruptione cordis concipitur:quinimmo cordis corruptio perfecti verbi corruptionem non patitur.Pſ. xliij.Eructauit cor meũ verbũ bonum.Quia igitur caro ſic fuit aſſumpta a verbo dei:vt eſſet caro verbi dei. conueniẽs fuit q̃ etiam ipſa caro ſine corruptione matris conciperetur Et ſic verbum caro factum eſt de virgine Maria.ait b.Berñ. Trio fuit cõueniens dignitati humanitatis Chriſti:in qua locum peccatum habere nõ debuit:per quam peccatũ munditollebatur.ſm illud Ioã.i.Ecce agnus dei.ſ.innocens q̃ tollit pcta mundi:nõ potuit aũt eſſe ꝙ in natura iam corrupta ex concubitu maris & fœminæ naſcereť qs ſine infectione originalis pcti.vñ.b.Aug.dicit.Solus ibi nuptialis concubitus non fuit.ſ.in matrimonio Mariæ & Ioſeph: qui in carne pcti fieri non potuit ſine vlla concupiſcentia carnis qui accidit ex pcto:ſine qua eſſe voluit:q futurus erat ſine pcto. Quarto ꝓpter finem incarnationis:q finis ad hoc fuit vt homines renaſcerentur in filios dei:non ex volũtate carnis neq̃ ex voluntate viri:ſed ex deo nati ſunt.i.dei virtute.Cuius rei exemplũ apparere debuit in ipſa concæptione Chriſti. Vñ.b.Aug.de ſcta viginitate.oportebat caput noſtrum inſigni miraculo ſm corpus naſci de virgine . vt ſignaret ſua mẽbra naſci de eccl̃ia vgine ſm ſpm naſcitura.apls.ñ. Cor.x. Deſpondi vos.ſ. fideles vni viro. virginẽ caſtã exhibere Chriſto.ſ.eccleſiam integram fide & a pcto incorruptã. Nec obſtat ꝙ Ioſeph aliquãdo dr̃ pater Chriſti:vt Lu.ñ.quia diſtus eſt pater.i.nutritius vel ſm opinionem vulgi.

¶De angelica ſalutatione.ſ.Aue. Cap̃.XIII.

E SALVTATIONE FACTA

virgini Mariæ cũ dei filium concæpit.Aue ei dixit angelus. Mos antiquiſſimus eſt cũ qs amico occurrit vel literã aut ambaſſatam mittit i principio ſermonis ſalutare eũ. Hinc eſt ꝙ glorioſus deus mittens nuntiũ ſuũ Gabrielẽ ad annuntiandũ mirabile ſacramentũ incarnationis faciendæ in virgine amiciſſima ipſi deo ſalutat eam ex ꝑſona ipſius dei dicẽs. Aue.Equidẽ diuerſus modus ſalutatiõis vſitatur & reperitur in ſcripturis.videlicet ꝑ Aue.ꝑ Salue.per Gaude.Nã dñs Ieſus reſuſcitatus occurrẽs mulieribus venientibus a monumento:& euntibus diſcipulis nuntiare eius reſurrectionem.ſalutauit eas:dicens. Auete Matth.vlti.& Ioab princeps exercitus Dauid occurrẽs Amaſe vt amicum ſalutans ait.Salue mi frater.ñ.Reg.xx.Et iudei qui erant Hieroſolymis mittẽtes literas eis qui erãt in Egypto amicis ſuis & generis ſui ſalutauerunt dicentes. Salutẽ & pacem bonã. Angel⁹ aũt Raphael ingreſſus ad Tobiam ſalutans ait.gaudium tibi ſemper ſit.Et primus quidẽ modus ſalutationis conuenit ſalutatis incipientibus:q optatur ex modo loquendi vt ſint ſine ve pcipuę culpę.ab a qd' eſt ſine & ve quod importat malum.Secundus cõgruit proficiẽtibus:quia optatur ſalus.i. pfectus & firmitas in virtutibus. Tertio aſcribitur perfectis.ſ.gaudere in dño. Et quia hoc nõ poteſt eſſe ſine pace mentis quæ eſt cauſa eius.ideo Chriſtus diſcipulos qui ſtatum tenebant perfectorum ſalutabat ꝑ pacem.dicens:pax vobis. Angelus ergo Gabriel qui annũtiabat virgini in perſona humani generis incarnationem: per quẽ inchoabatur ꝓcuratio ſalutis humanæ. Profectus autẽ & perfectio noſtræ ſalutis poſtea facta eſt per ſacramenta inſtituta ab eo per doctrinam & paſſionem.Ideo magis decuit ſalutationem iſtam fieri per aue q̃ per ſalue vel gaude.Hæc Alb̃.Magnus ſuper Miſſus eſt.Ex hoc aũt verbo multa myſteria inſinuantur.

Tres literę quid de ſignant

¶Primo ſalutationem mittentis maieſtas.

¶Secundo incarnationis & vnionis ſublimitas.

¶Tertio humanationis huius vtilitas.

¶Quarto recipientis ſalutationẽ ſingularitas.

§.I.QVANTVM AD PRIMVM SCIEN

dum ꝙ angelus Mariæ dixit aue ex parte ipſius dei:qd' verbum ſeu dictio habet tres literas innuentes ꝓſonas diuinæ maieſtatis.ſ. patris & filij & ſpũſancti.Nã prima litera quę eſt a,ſignificat ſpiritũ ſanctũ.ipſe em̃ ſpũſanctus(ſait Gregorius)amor eſt.Secunda litera eſt u.ſignificans perſonam filij qui eſt verbum patris & quaſi medius.non ſitu ſed numero inter patrem & ſpiritũ ſanctũ.Nam tres ſunt.ait Io.in epla.c.v.qui teſtimonium dãt in cœlo.Pater verbum & ſpũſanctus.Tertia litera eſt e. & ſignificat patrem. Nã vt dicit Hilarius in libro de trini.Eternitas eſt in patre : non ita tamen qn filius & ſpũſanctus etiam ſit æternus cũ eo:ſed qa ei appropriatur magis:ęternũ importat quid ſine principio.filij⁹ autem & ſpũſanctus q̃uis non habeant principium creationis nec factionis:habent tamen principium emanationis:qa emanat filius a patre & ſpũſanctus ab vtroq̃:& ſi ab ęterno: ſolus aũt pater eſt ſine aliquo principio:qa a nullo ipſe

Archivo Histórico Rosario

emanat.Dicit ergo angelus.Aue.q.d.tota trinitas me mittit ad te:qa & ipsa tota operabit istam incarnationē in te.

§.II.VNIONIS SVBLIMITAS ETIAM

hoc denotat. A litera est prima litera alphabeti in quo oēs scientiæ cōprehenduntur.Est prima ꝭm oē idioma.Nam literarum Hebræarū quā literā vocant Aleph: & Græcorū q dicunt alpha:& Latinorū qui exprimūt eā per a.vltima aūt litera alphabeti ꝭm Latinos est u,& u adiungitur & coniungitur a,in vnā dictionē p e.Inter naturas intellectuales prima & suprema principiū oīs creaturæ & sapientiæ est natura diuina signata p a.vñ & ipse deus dicit Apoc.i.Ego sum alpha & o,principium & finis oīs creaturæ. Vltima autē naturarum quæ intelligentiam habēt est natura humana designata p u,vltimā literā:q natura in supposito dr̄ vir. cuius dictionis principium est u.Vñ & Geñ.ij.dixit Adā de vxore sua matre oīm Eua.Hęc vocabit̄ virago:qa de viro sumpta est.Ista aūt duo natura.s.diuina & humana cōiuncta sunt ad inuicē in vnitate p̄sonæ in virgine Maria signata in u:qa sicut est media inter e & a.sic v̄go Maria est & dr̄ mediatrix hominū inter deū & hoīes:q̄si mediatrix & recōciliatrix:qa in ea facta est talis vnio sicut a,& u,lr̄ę vniuntur in e,in vna dictione.Nulla aūt vnio in creaturis reperit̄ ita sublimis sed oēs excedit & oēm intellectū transcendit.Ecce(inquit ppheta)veniet deus & hō.Dicit ergo angelus.Aue.q.d.hoc est qd' tibi nuntio:qa in te vnientur in vna persona deus & homo. Naturam em̄ humanā in te & de te assumet.

Angel⁹ ad Mariā dixit aue q̄re.

§.III.VTILITAS ETIAM HIC IMPLI

catur in aue.Oēs(dr̄ in v̄su)dicunt e,vel a,quotquot nascuntur in Eua.s.in egressu ex vtero matris nascunt̄ em̄ lugendo Qui ploratus est ꝭm.b.Aug.de ciui.dei. quasi quædā pphetia nostri incolatus designās ex hoc qa in terram & vallē lachrymarū & miseriarū intramus.Et masculus quidē in ploratu suo nascens profert a.q.d.Siīs sum Adæ masculus: miserias innumeras & mortē cui sum subditus deplorans.Fœmina aūt in ortu suo plorans e, resonat.q.d. Fœmina sum Euæ filīs cuius miserijs & maledictis subijcior.Sed Adam & Eua cum filijs & filiabus suis ab eis mortificatis: viuificant̄ per virginem matrē qd' significat̄ p u,medium inter a,& e, mediatrix & genitrix vitæ p filium suū benedictū. Vbi etiā aduertendum q istud nomen Eua si literæ ipsæ ecōtrario exprimant̄ ꝭm ordinē suū sonant aue.q.d.angelus.Ideo dico tibi aue:quasi tota contraria es Euæ.Et hoc est quod canit ecclesia in hymno.Sumens illud aue Gabrielis ore funda nos in pace mutans nomen Euæ. Illa enim Eua fecit filios suos inimicos dei:& ista nos pacificauit deo.Illa supbiuit contra dñm filīs volens esse deo ista se pfundissime humiliauit vocans se non matrē dñi sicut erat:sed ancillam dñi:Ecce ait ancilla dñi.Illa mater cunctorum viuentiū spiritualis interfectrix.Hæc cunctorꝝ mater spiritualis viuificatrix.Illa maledicta multipliciter a deo:hæc benedicta in matris vtero. Et ideo merito dixit angelus aue.qd' est oppositum Euæ versis literis econtrario.Sciendum etiam q litera a, expressa voce format̄ in gutture: & in gutture cōiter Hebræa locutio formatur e,format̄ in palato:qa in palato Græcus sua verba pnūtiat u,pronuntiat̄ in labijs ea acuēdo:& Latinus in labijs quodāmodo loquitur.Apte ergo inquit aue.q.d.oīs lingua tam Hebraica q̄ Græca & Latina te laudat.hoc oīs doctrina attestatur mysterium.

§.IIII.QVARTO OSTENDITVR EX

hoc verbo singularitas Mariæ.sibi em̄ soli congruit hoc verbum aue:qd' deriuatur ab a qd' est sine:& ve quasi sine ve. Ve autem importat miseriā.Nulla autem pura creatura est quæ sit sine ve nisi v̄go Maria. Notandum igitur ꝭm Alb. sup Missus est q v̄go fuit sine ve cōi oībus hoībus couenīēti sine ve speciali oībus mulieribus cōtingenti: sine ve particulari oībus mulieribus seu matribus cōgruenti : Et ve qd' tangit oēs per pctm̄ hoīes:triplex est:vt merito dicat̄ per Io. in Apoc.ter.ve ve ve.habitantibus in terra : ex parte.s. corporis:ex parte aīæ:& ex parte coniuncti. Ex parte corporis p pctm̄ incurrit distemperationē & naturalium appetituū inordinationē.Corpus em̄ distemperat̄ in humoribus p nimios labores & inordinatas passiones.Vñ Señ.dicit q plures occidit voluptas q̄ gladius.Item ve est per corporis ad aīam rebellionem:qa caro(ait apl's)cōcupiscit aduersus spiritū.Tertio p ipsius post mortē corporis incinerationē: qa puluis es & in puluerē reuerteris.Geñ.iij. Vñ & primo hoī in p̄sona oīm istud triplex ve fuit prænuntiatū a dño dicēte. Maledicta terra in ope tuo.i.corpus de terra factum.In sudore vultus tui vesceris pane tuo:p sudores corpus distemperatur:spinas & tribulos germinabit tibi terra.s.corporis pūctiones.s.& pruritus cōcupiscentiæ cōtra spm̄:donec reuertaris in terram de qua sumpt⁹ es per incinerationem.Sed ab isto triplici ve fuit Maria libera & sine eo.Nulla em̄ inordinatio passionū fuit in ea:vel distemperantia humorꝝ ex operum inordinatione:q̄ ordinatissima fuit in oībus. Et represso & extincto in ea fomite cōcupiscentiæ.Nullus etiam primus motus ad pctm̄ seu contra spiritū fuit in ea. Vñ dictū fuit de ea in figuram.Ipsa cōteret caput tuum.Geñ.iij.Caput serpentis antiqui sunt primi motus pcti quibus ipse insidiatur aīæ.Sed virgo Maria contriuit ex toto extinguens. Incinerata post mortē non fuit:sed glorificata in corpore regnat cum filio.Vñ bea.Aug.Putredo & vermis sunt opprobriū humanæ conditionis a quo Mariæ natura excipitur : quam de ea Iesus assumpsisse probatur.Ex parte aūt aīæ triplex ve oēs incurrimus.Ve erroris.Ve doloris.Et ve pudoris. Errare est aliud p alio putare.s.falsum pro vero : malum pro bono.Esa.liij.Oēs quasi oues errauimus.bea.Augu. Error nō est,in natura hoīs instituti:sed pena dānati.i.puniti a deo per pctm̄.Errauimus in rōnali tripliciter.s.in eligēdo;in discernendo:& in exequendo.Prouer.Errant qui operantur malum.Primum quod occurrit in agendis est finis. Omne em̄ agens agit propter finem.inquit Pħs.Finis aūt habet rationem boni.Nemo em̄ intendens ad malum operat̄.Sed istud bonum quod quis intendit in operando est aliquando verum bonum:vt opus virtuosum: aliq̄n apparens bonum: sed non verū bonum:vt opus vitiosum.Auarus enim intēdit in suo opere bonū vtile lucri:sed qa postponit salutem aīæ obseruationem diuini præcæpti:phibitis illicita lucra: ideo non verū bonū eligit sed apparēs & falsum. Luxuriosus eligit bonū delectabile carnis cōtra virtutē castitatis ęstimans tunc illud maius bonū q̄ castitatē.& sic errat. Sed seruus dei eligit bonum honestatis qd' est verum bonū deo accæptū:opus.s.virtuosum istud vel illud.Istud ergo ve erroris.de quo Esa.v.dr̄.Ve q dicitis malum bonū:& bonū malum : frequenter oēs incurrunt. Sed Maria sine isto ve fuit. Optimam em̄ partē sibi elegit Mariam in omnibus. Lu.x. Vnum quippe scimus p certo.inqt Odilio in sermone. qa oīs mariæ actio semp intenta fuit in dño.In discernendo erramus.Non em̄ sufficit eligere bonū finem in opere nostro: sed etiam debita media pueniendi ad illum finem quærere. Vñ dictū fuit Cain ꝭm aliā trāslationē.Si recte offeras & nō recte diuidas peccasti.i.si intendas & facias bonum opus & non obserues debitas circunstantias q̄ sunt diuersę vt debitum locū tp̄s & modū & hmōi pctm̄ incurris.Bonū est em̄ dare eleemosynā ppter deū:sed dare nō indigēti:vel ei q abutitur:& hmōi.nō est bonū.Et illud ve etiā frequenti⁹ incurritur.de quo pōt intelligi illud Mat.xviij.ve mūdo a scādalis.Quia em̄ hoīes in operib⁹ suis non obseruant debitas circunstantias.ideo sequunt̄ multa scandala.Sed aue.i.sine isto ve fuit Maria.quæ semper opata est consilio manuū suarū. Prouer.vlt.i.in operib⁹ suis cōsiliū habebat discernendo debitas circunstantias.In exequendo erramus non operādo & executioni mandando vel tarde:qd' rō decreuit faciendū ex negligentia vel pigritia:cū tamen vt ait Pħs in Ethi. Oportet consiliata velocius exeq.Et istud ve incurrimus frequentissime nō exequendo q̄ cognouimus & deliberam⁹ facere & ve dissolutis corde.Eccli.x.q.s.nō viril'r exequūt̄ qd' intēdunt.Sed aue.i.sine isto ve fuit Maria.vñ cōcæpto filio cum audisset Elizabeth grauidā.cogitans illi seruire in ptu: exurgens abijt in monta.cū festi.ad domum Zacharię.Lu.ij. Oīa hæc pertinent ad prudentiam qua plenissima fuit.Vñ de ea canit eccl'ia.Quo progrederis v̄go prudentissima &c.

Qd' beata virgo fuit sine omi ve & quō.

Ex pte aīæ triplex ve.

Erram⁹ i discernendo.

Erram⁹ in exequēdo.

§.V.SECVNDVM VE EST DOLORIS

cōe oībus in concupiscibili.Eccl's.v.Cuncti dies eius laboribus & erūnis pleni sunt.Pš.xvij.Dolores inferni circundederūt me.Item tribulationē & dolorē inueni. Et qs est ille qui

Maria fuit sine ve doloris quō.

le q vnq̄ euaserit istud ve.sed quō dicimus de v̄gine de isto ve Aue.i.sine ve doloris.Cum vt dicit Dam̄. dolores part⁹ fuerunt ei reseruati in passione filij:tunc em̄ aīam ei⁹ ptransiuit gladius,vt pręedixerat Symeon. Et ibi dolores vt parturientis.Vtiq̄ ex his q̄ dicit Sene.pbatur fuisse sine eo. Dicit em̄ q sapiens nō turbat̄ vel constritat̄ quicqd acciderit ei.Et hoc sic pbatur.Validius est qd' lędit eo qd' læditur. Nequitia aūt non est fortior virtute:sed infirmior.Non lęditur aūt qs nisi a malis:ergo nō lædit̄ sapiēs.dolor aūt est de læsiōe. Item alia rōne:diuinitati nō nocēt:sed oīs sapiens participatione deus est:ergo sapienti nō nocet.Dolor aūt est de læsione.Dolor etiā est de nocumento.Item tertia rōne sic pbatur. oīs iniuria est alicui⁹ rei quæ perdi potest.Sapiens aūt nihil pōt pdere:oīa in se reposuit.Nihil credit fortunæ: bona sua habet in se solido.Nihil autem cupit fortuna qd' non dedit. Nulla ergo turbatio cadit in sapiētē.i.virtuosum: hunc em̄ appellat sapientem.Sed oē ve doloris est turbatio:hunc em̄ appellat sapientem.Virgo aūt Maria pculdubio fuit omni sapiente sapientior & pfectior:ergo in ea nō fuit ve doloris Et hoc vtiq̄ verū est.quātū ad rōnē fuit in oībus sup oēs potentias suas ordinatissima rōne superiore semp dominante inferiorib⁹ viribus.Vñ qcqd doloris sustinuit in corpe ꝭm sensualitatē vt in passione filij maximū:totū cessit ei in materiā amoris & gaudij ꝭm rōnem.Et sic in ea dolor maxim⁹ in passione filij ꝭm sensitiuā nūq̄ contrarius fuit gaudio rationis qd' habebat ex cogitatione:qa ex passione filij sequebat̄ dei honor ex redēptione humani generis. Sine ve ergo doloris in rōne fuit.Quāuis aūt in cæteris sapientibus & pfectis viris hoc aliq̄n fuerit vt.s. ꝭm rōnem non habuerint turbationem vel dolorē in aduersis.non tñ ita vniuersaliter qn aliq̄n turbatus fuerit & obfuscatus oculus rōnis : & si nō fuit sine excęcatus. Tertium ve.s.pudoris incurrit hō p pctm̄ . Nā in statu innocentię dr̄ Geñ.ij.q erant nudi ambo.s. Adam & Eua:& non erubescebant.Sed post pctm̄ videntes se nudos erubuerunt:vñ ppter pudorem fecerunt sibi perizomata ad cooperiendū ignominiā suā.Est aūt erubescentia timor de turpi p̄senti vel p̄terito cui oēs subijcimur: qa oēs facim⁹ cōfusione digna.Pš.lxiij.Tota die verecūdia mea ꝯ me est.Sed ab hoc ve fuit immunis virgo Maria :qa nihil turpitudinis vnq̄ gessit :vel in se habuit nihil inordinationis.Quod aūt Amb.dicit de ea q erat intenta opi verecūda sermone.vult dicere q in exteriori cōnuersatione ostēdebat verecundiam ostendens necessariam maxime iuuenibus & mulieribus nō q rō eam argueret de aliq̄ turpi re p̄senti vel p̄terita.Ex parte coniuncti.i.aīæ cū corpore reperit̄ in humano gn̄e triplex ve.s.ignorātiæ,culpæ,& pœnæ.Ignorantia magna est in oībus:nescit em̄ hō finē suū.Eccl's.ix.q̄ ad corpus:& q̄ ad aīam: nā ignorat diē mortis suæ:& quo pget ad pœnā vel gloriā. Et in vita:vt dr̄ Eccl's.ix.Nemo scit vtrū odio vel amore sit dignus.i.si sit in grā dei vel nō.Sed.b.v̄go maria ab isto ve fuit liberata:quia certa erat non solum q grām dei habebat sed etiā q plena grā angelo sibi nuntiante q mētiri nō pōt. Sciuit em̄ p reuelationē diē mortis suæ:& q maximā gloriā consecutura esset.Ve culpæ est triplex:qa culpa originalis: culpa mortalis:& culpa venialis.De primo Hier.xv.Ve mihi mater mea quare genuisti me virum rixę.Ex cōcæptu em̄ contrahitur originale cū quo nascimur cū rixa carnis & spiritus.& ab hoc fuit libera.b.Maria qa & si concæpta in eo vt cæteri:tñ nata sine eo sctificata in vtero.Neq̄ em̄ festiuis laudibus celebraretur.s. natiuitas eius :si nō sancta nasceretur. inquit be.Berñ.in ser.Et si aliqui scti vt Io.bap.& Hiere.fuerunt in vtero sctificati:sed non in tanta copia grǣ.nec ita cito.Nā infusa aīa in corpore pie credi pōt q eadem die fuerit ab illa culpa emundata.Ad qd' facit qd' ait Pš.loquendo de sctificatiōe tabernaculi altissimi:qd' tabernaculum nulli dubium fuit btā virgo.Adiuuabit eam de⁹ mane diluculo.adiuuit dando ipsi virgini gratiam adiutricem ad vincendum ex omni parte pctm̄.Mane.i.in principio suæ aīationis cū recępit aīam cum luce intellect⁹ diluculo.i.q̄citissime.Ve culpę mortalis vel actualis plurimi incurrunt:qd' nisi emundetur p pniam a pctis cessando sequitur aliud ve æternæ dānationis.de quo pōt illud Apoc. exponi. vnum ve abijt : ecce aliud ve.Ve vnū est culpa q̄ abijt moriendo qa cessat qs peccare.sed sequit̄ aliud ve æternę dānationis:.& pōt dici illud Pš.lxxiij.Tu.s.deus cōfregisti capita draconū in aqs. Capita draconum sunt septem vitia capitalia.Vñ & Ioan.Apoc. xij.vidit draconē qui insidiabatur mulieri hr̄e septē capita. Hæc capita cōfringuntur in aquis grārū q̄ fuerunt in Maria plenissime:vt de ea possit illud intelligi.Geñ.i.Cōgregationesq̄ aquarum appellauit maria.producto hoc noīe nō correpte prolato,ꝭm literam.Mariæ em̄ vt ait be.Hiero.plenitudo grǣ se infudit.Fuerunt septem capita draconum.i. vitia capitalia confracta in Maria:& q̄ ad seipsam qa nullum eorꝝ habuit:& q̄ ad nos suo merito & exemplo ac filio suo. De septemplici ve pcti mortalis.dicit Esa.i. Ve gēti peccatrici populo graui iniquitate:semini nequā filijs sceleratis:dereliq̄runt deū:blasphemauerunt sanctū Israel abalienati sunt retrosum.In qua autoritate notant̄ septem capitalia vitia q̄bus debetur ve æternæ dānationis a qbus oīno fuit Maria libera.Et ideo bene ei dr̄ Aue.i.sine ve hmōi.Primum est vitium gulæ.Et huic dedita gēs dr̄ peccatrix:qd' importat habitū permanentē.Nullū em̄ vitiū est in nobis ita pmanens vt gula habituatū quasi in nobis & q citius exerceatur.Nam puer totus est gulæ deditus. Et quis est ille qui vltra metas necessitatis non rapiatur in cibo & potu?Quod cū mortale est pręparatur ei ve æternę dānationis.ꝭm illud Esa.v.Ve q consurgitis mane ad ebrietatem sectandā &c. ad hoc beata maria libera fuit.Scd'm caput draōcis est accidia.hic est ppl's grauis iniquitate.Nā accidia aggrauat aīam vt nil boni agere libeat.Sed ve dissolutis corde.dr̄ Eccli.ij. Tertiū caput est luxuria.Et hæc est semen nequā:qa nequiter effundit semē. Sed ve qui opulenti estis in Sion : qui lasciuitis in stratis vestris. habetur Amos. vi. Quartum caput est auaritia. Et dediti huic vitio sunt filij scelerati.Auaritia em̄ nihil scelestius.Sed ve his qui congregant auaritiam.inquit ppheta. Quintum caput est superbia. Et hi sunt qui dereliquerunt deum.Per nullum em̄ vitiū recedit qs a deo:& bellat contra eum sicut per superbiam. Sed ve coronæ supbiæ. scribitur in Esa.xxviij. Detracta est enim ad inferos superbia tua. Sextum caput est ira.per hanc hoīes pessimi blasphemauerunt sanctum Israel.Sed dr̄ Eccli.ij. Ve his qui perdiderunt sustinentiam.i.patientiā:victi ab ira.Septimum caput est inuidia.inuidi aūt abalienati sunt a deo retrorsum. Deus oīa sua bona communicat.inuidus aūt dolet q aliquis extra se haheat bona vñ alienus a conditionibus dei.Sed dr̄ in ep'la Iudæ.Ve illis qui abierunt in viam Cain & Chore. Iudæ.i. Hi ex inuidia moti sunt primus contra Abel : alter contra Moysen.Ab oībus his fuit libera maria. Nam abstinentię dedita:vt ostēdit b.Amb.Ab accidia libera cuius spūs exultauit semper in dño operata.A luxuria aliena : quia virgo. Auaritiæ nescia:quæ oīa sua cōmunicauit pauperibus.Cōtra superbiam humillima : quia respexit humilitatem &c. Nil in ea iræ:quæ inter omnes mitis vt in passione filij. Inuidia nūq̄ in ea quæ salutem omnium semper optabat.De ve culpæ venialis cui debetur pœna purgatorij si non purgatur.potest intelligi illud Micheæ prophetæ.ij. Ve vobis qui cogitatis inutile.Nam cogitationes inutiles communiter sunt venialia pctā.Sed ab omni culpa actuali, mortali, & veniali fuit libera virgo Maria.de quibus loquitur beat⁹ Augu.cū ait in lib.de natura & gratia:Cum de peccatis agit̄ nullam prorsus volo de ea haberi mentionem. Ea excæpta omnes sancti & sanctæ,cum viuerent cum Ioā. euangelista sctissimo dicerent.Si dixerim⁹ qa peccatū nō habem⁹ actuale saltem veniale perpetratum:ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est.Ve tertium.s.pœnæ est consequens ex peccato pœnitudo : quia conscientia remordet de malo iuxta illud.b.August.in lib.confessionum.Iussisti dñe. & sic est vt omnis inordinatus animus ipse sibi pœna sit. Et Philosophus in Ethi. Oīs malus impletur pœnitudine. Vel etiam ve pene est inclinatio ad alia mala ppetrāda. Vnde Grego. Peccatum qd' per pniam nō delet̄ mox suo pōdere ad aliud trahit.Et licet per baptismum fomes peccati.i.inclinatio ad malum minuatur vt nō dominetur.nō tñ extinguitur quin incitamentum ad illud sæpe exurgat. De quo ve pene pōt intelligi illud Micheæ.Ve eis qm̄ recesserunt a me.s. peccando.Sed ab hmōi fuit immunis beata virgo maria quia cum nullum cōmiserit pctm̄ non habuit pœnitudinē de eo : nec aliquā inclinationem ad malū. Tota pulchra es. de ea dr̄ in Cañ.iiij.& macula non est in te.Apte ergo ei dr̄.Aue id est sine ve ignorantiæ,culpæ,& pœnæ prædictis.

Maria fuit sine ve pudoris quō.

Ex pte cōiūcti triplex ve quæ Maria caruit.

Maria fuit sine ve ignorantiæ.

Maria fuit sine ve culpæ mortalis.

Maria fuit sine veniali culpa.

Universidad del Rosario Archivo Histórico